KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BİNDEST YEKBİN

JÎ BO SAZBÛNA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

stêrka bolşewîk

HEJMAR: 22 · GÛLAN 2003 · BIHA: 750.000 TL

Tüm işgalci güçler Güney Kürdistan - Irak'tan

DEFOLUN!

İ Ç İ N D E K İ L E R

Emperyalizm barbarlıktır! Görev, emperyalizme karşı mücadeleyi yükseltmektir! 3
Emperyalist savaş başladı... Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan
sömürgeci devletler Kürdistan'dan defolun 11
Emperyalist savaşa karşı PSK'nin tavrı üzerine 13
Maoist Komünist Partisi (MKP) ve ulusal sorun... 16
Türban bahane 22
Êdî bese! Mücadelemiz kadınların kurtuluşu için! 26
Cigerxwîn 100 yaşında... 28
Stalin'den: Ulusal sorun üzerine rapor 32
Bi agirê Newrozê, ocaxê şoreşê kûrik bike! 35
Yurtdışında Newroz geceleri yapıldı! 37

TARTIŞMA:
— "Nâzım Hikmet ve Kürtler" yazısına
Hürrem Aras'ın yönelttiği eleştiriler üzerine... 41
— Şeyh Said İsyanı – 1925 49

Katledilişinin 30. yıldönümünde de İbrahim Kaypakkaya yoldaş
bolşevik mücadelemizde yaşıyor! 60

stêrka bolşewîk

V.i.S.d.P. & Navnişan Pevnvîsî / Yazışma Adresi:
K. İnan · 12 Rue de Rome · Boite Postale
No: 287 · 67000 France
Bîha / Fiyatı
750.000 TL · 2 EURO

Değerli okurlar;
Artık STÊRKA BOLŞEWÎK'e İnternet üzerinden de ulaşabilir; her yeni sayı STÊRKA BOLŞEWÎK'i İnternet üzerinden de okuyabilirsiniz.

İnternet adreslerimiz:
E-Mail: h.inan@wanadoo.fr
Tel.& Fax: 0033 / 388 607404

www.geocities.com/bolsevik_partizan

Emperyalizm barbarlıktır!

GÖREV, EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELEYİ YÜKSELTMEKTİR!

Günlük gazete, haftalık ya da aylık dergi olmamanın dezavantajını doğal olarak yaşıyoruz… Geçen sayımız yayına hazırlandığında ABD emperyalizmi önderliğindeki Irak'a karşı savaş hazırlığı bütün hızıyla sürüyordu. Şimdi savaş, başlamasının da ötesinde, Saddam rejiminin kısa bir sürede yıkılmasıyla bitmiş durumda!

Tabii ki, biten savaştan anlaşılması gereken esas şey, Saddam iktidarının devrilmesi ve Güney Kürdistan-Irak'ın ABD emperyalizmi önderliğindeki "ittifak güçleri" tarafından işgal edilmesidir. İşgal gerçekleştikten sonra kurulması gereken hükümetin biçimi ve katılımı, Irak'ın bölgelere bölünüp bölünmeyeceği, federatif ya da tek merkezli mi olacağı ve benzeri sorulara net bir cevap verilmiş değil. Bu konuda ABD emperyalizminin işgalci generalleri ve atanmış sömürge valisi… harıl harıl çalışıyor!

Irak'a karşı savaş hazırlıklarının sürdüğü dönemde, çıkacak savaşın karşıdevrimci, emperyalist bir savaş olacağını; bu savaşta taraf olunacak bir yan bulunmadığını; ne Saddam rejimini, ne de ABD ve önderliğindeki emperyalist saldırganların demokrasi adına saldırgan diktatörlüğünü istediğimizi; bizim emperyalizme ve Saddam rejimine karşı mücadelede Irak ve Güney Kürdistanlı halkların, işçi ve emekçilerin yanında olduğumuzu birkaç kez açıkladık ve şimdi de bir kez daha ilan ediyoruz. Genel görüşlerimiz bilinse de, geçen sayımızın baskıya verilmesinden bu yanaki gelişmelerden bazılarına değinmemiz gerekiyor.

SAVAŞ ÖNCESİ DÖNEM…

Savaş hazırlıklarının "savaş ha çıktı ha çıkacak" denecek bir düzeye geldiği ve artık Irak-Güney Kürdistan'a saldırının kesinleştiği bir dönemde, savaşa karşı eylemlerde de yükselme yaşandı. Dünyanın hemen hemen her ülkesinde binlerce, onbinlerce, yüzbinlerce ve milyonlarca insan "savaşa hayır" demek için alanlara çıktı, sesini yükseltti.

Sadece 15 Şubat'ta milyonlarca insanın katıldığı kitlesel eylemler gerçekleşti. Bu eylemler son onyılların en büyük katılımlı kitle eylemleri oldu. Sadece emperyalizme bağımlı ülkelerde değil, emperyalist metropollerde de milyonlarca insan sokaklara döküldü.

Emperyalist saldırganlığın başını çeken ABD emperyalizminin, onun baş müttefiki İngiliz emperyalizminin metropollerinde de milyonlarca insan "savaşa hayır" diye sesini yükseltti.

ABD'de Vietnam savaşından bu yana –savaş karşıtı eylemler bağlamında– en büyük katılımlı kitle gösterileri yaşandı. İngiltere'de Londra tarihinin en büyük savaş karşıtı gösterilerinden birini –bir milyon insanın katıldığı bir gösteriyi– yaşadı.

İspanya, İtalya, Almanya başta olmak üzere tüm Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, dünyanın tüm diğer köşelerinde de "savaşa hayır" diyen kitlelerin sesleri yükseldi.

Bu süreçte hemen hemen her gün bir yerlerde savaşa karşı eylemler gerçekleşti. Kelimenin gerçek anlamında bir "savaş karşıtı hareket" biçimleniverdi.

Türkiye'de ise en kitlesel katılımlı eylemler 1 Mart'ta gerçekleştirildi. Örneğin Ankara, tarihinin en büyük kitle katılımlı savaş karşıtı gösterisine tanık oldu.

Kısaca özetlenirse, savaş hazırlıkları ve savaş, dünya halklarının çoğunluğunun karşı olmasına rağmen yürütüldü, gerçekleşti. Bu savaş halklara rağmen hazırlanan, yürütülen emperyalist bir savaştı, savaştır.

Kitlelerin bilinç ve örgütlenme düzeyi emperyalist savaşı engelleyebilecek düzeyde değildi, değil. Komünistler de savaş karşıtı hareketi emperyalist sisteme karşı mücadeleye yöneltebilecek güçte ve yetkinlikte değiller. Kısacası emperyalistlerin karşısında, korkacakları güç şimdilik yok! Tam da bu yüzden emperyalistler saklamaya bile gerek duymadan amaçlarını, isteklerini açık açık ilan edebiliyor, atlarını istedikleri gibi oynatabiliyorlar.

Emperyalistler işçilere, emekçilere ve tüm halklara karşı birlikte hareket etseler de, çıkarları, kendi aralarındaki çelişkileri gün ışığına çıkarıyor, şiddetlendiriyor. Somut savaşta ve emperyalist yeniden paylaşım dalaşında da emperyalistler arası çelişkiler daha fazla –örneğin Afganistan'a karşı savaşa göre– gün ışığına çıktı.

Irak'a karşı yürütülecek bir savaşın ve bu savaşın zaferle sonuçlanmasının, ABD'nin bölgedeki egemenliğini perçinleyeceğinin bilincinde olan ve bu durumun kendi çıkarlarına zarar vereceğini, Irak somutunda Ortadoğu'daki pazar paylarının daralacağını hesaplayan Alman ve Fransız emperyalistleri, savaşa karşı çıkar bir görünüm sergilediler. (Gerçekte ise örneğin Alman emperyalizmi, hem ABD emperyalizminin askeri yığınağı için havaalanlarını kullandırması, hem de doğrudan askeri birliklerini savaş alanına göndermesi vb. edimlerle savaşın içinde yer aldı.) Rusya ve Çin de bunlarla birlikte hareket etme yolunu seçtiler. Bunların hepsi de "barış hareketi"nin savaş karşıtı tavrının kendi tavırlarını onaylayan bir tavır olduğu oyununa başvurarak "barış hareketi"ni sahiplenmeye kalktılar.

Özellikle Alman ve Fransız emperyalistlerinin Avrupa Birliği'ni kendi önderliklerinde ABD'ye karşı bir bütün / blok olarak birleştirememeleri ve ABD ile doğrudan askeri olarak karşı karşıya gelebilecek durum ve konumda olmamaları vb. nedenlerle, emperyalisler arası mücadele esas olarak diplomatik alana yansıdı. Bu bağlamda, "diplomatik savaşın" esas çatışma alanı da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi idi.

Bu arada ABD emperyalizmi tek başına kalsa da, BM Güvenlik Konseyi'nin kararı olmasa da savaşı başlatacağını ilan etmiş, askeri güçlerini Ortadoğu'ya yığmaya başlamıştı. Ama buna rağmen müttefiki İngiltere ile birlikte saldırılarına, Irak-Güney Kürdistan'daki savaşa uluslararası meşruiyet görüntüsü vermek için BM Güvenlik Konseyi'nden, Irak'ın daha önce alınmış BM kararlarına harfiyen uymadığı yönünde bir karar çıkartmaya çalıştılar.

Yürütülen diplomatik pazarlıklar, ABD'nin Güvenlik Konseyi'ndeki geçici üyelere "yardım" adı altındaki rüşvet teklifleri vb. de böylesi bir kararın çıkmasını sağlayamadı. En başta BM Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinden Rusya, Çin ve Fransa'nın savaşa "hayır" yönlü tavırları, toplam 15 üye ülkenin sadece dördünün böylesi bir karardan yana tavır takınması vb. tavırlar, BM'den ABD'nin isteği yönünde bir karar çıkarma durumunun olmadığını gösteriyordu.

Bunun sonucunda ABD emperyalistleri müttefiki İngiliz emperyalizmiyle birlikte böyle bir karar çıksa da çıkmasa da istedikleri gibi hareket edeceklerini belirterek diplomatik "savaşı" sürdürdüler. Sonuçta yeni bir BM kararı çıkmadı ama yeni bir karar tasarısı sunuldu. Buna göre daha önce ABD-İngiltere ortaklığıyla sunulan karar tasarısında Irak hükümetine tanınan zaman olan 17 Mart tarihi en fazla iki hafta daha ertelenmiş olacaktı. Ama bu yeni tasarı da geçmedi. Irak hükümet yetkililerinin BM silah denetçileri ile "işbirliği" çağrılarına olumlu tüm yanıtları, savaşı engellemek için verebileceklerini düşündükleri tavizleri verme

yönlü çabaları da savaşın çıkmasını engelleyemedi. ABD emperyalizmi gerekçelerini temellendirmeye gerek duymadan ve uluslararası meşruiyet görüntüsüne büründürmeden de savaşı başlatmakta kararlı olduğunu her tavrıyla gösteriyordu.

BM'de diplomatik savaş sürerken, ABD emperyalizminin andaki başkanı Bush, müttefiki İngiltere'nin desteğiyle Saddam'a "48 saat içinde Irak'ı terk et" diye iki gün süre tanıdı.

SAVAŞ SÜRECİ...

20 Mart'a gelindiğinde Saddam Irak'ı terketmeyeceğini açıklamış, artık tüm hazırlıklar tamamlanmıştı ve sözkonusu 48 saatlik sürenin bitiminden 1.5 saat sonra müttefik güçler Irak-Güney Kürdistan'ı bombalayarak savaşa başladı...

Emperyalistler tüm arsızlıklarını eline almış, işgal savaşının adını "Irak'a özgürlük" olarak koymuşlardı... Artık savaşın ne kadar süreceği, Saddam rejiminin ne kadar direneceği, kaç bin Iraklının ölümüne karşı kaç ABD ve "ittifak güçlerinin" askerinin öleceği vb. hesapları yapılıyordu...

Savaş hazırlıkları sürecinde yapılan propagandanın temel düşüncelerinden biri, bir hafta on gün içinde Bağdat'ın işgal edileceği ve Saddam'ın ölü ya da diri ele geçirileceği düşüncesiydi.

Bu düşünce temelinde de savaşın esas hedefi olarak Saddam rejiminin yıkılmasının sağlanması için Bağdat'ın işgal edilmesi savaşın merkezi hedefi idi.

Tüm hesaplar Bağdat'ın hangi zaman içinde ve nasıl işgal edileceğine yönelikti. Bir de Birinci Körfez Savaşı ertesinde Saddam rejimi tarafından kanla bastırılan Güney Irak'taki Şiilerin ABD ve "müttefik güçlerin" askerlerini sevinçle, coşkuyla, çiçeklerle karşılayacağı; halkın Saddam rejimine karşı hemen ayaklanacağı hesabı da vardı.

Fakat bu hesaplar –özellikle de sevinç ve coşkuyla karşılanmak ve işgal ordularını kurtarıcı sayarak Saddam rejimine karşı ayaklanmak– tutmadı.

Özellikle savaşın ilk günlerinde Kuveyt-Irak sınırında işgalci güçler beklemedikleri bir direnişle karşılaştılar. Bu ilk baştaki direnişler, savaşın hesaplandığı gibi bir hafta on gün içinde bitmeyeceğine işaret ediyordu.

Bağdat sürekli bombardıman edildi. Her gün binin üzerinde, bazen binbeşyüzü bulan "sorti" yapılıyordu. Yani en azından bin beşyüz savaş uçağı Irak'a bomba yağdırdı. (Yaklaşık üç haftalık sürekli bir bombardıman sonrasında –Bağdat'a girildikten sona Bağdat bombalanmadı– toplam "sorti" sayısı 30 bin olarak verildi. Yani ne kadar bomba taşıdığından bağımsız olarak 30 bin kez savaş uçakları bomba yağdırdı.)

Bağdat bombardımana tutulurken düzenlenen Saddam yanlısı eylemler, ölümüne direniş yeminleri, cihat çağrıları "Bağdat Amerikalılara mezar olacak" yönlü açıklamalar; bunlara, işgal askerlerine karşı intihar saldırısı da eklenince, savaşın bir hafta on gün içinde biteceği düşüncesinin yerini savaşın zorlu geçeceği düşüncesi almaya başladı.

Özellikle de Saddam'ın özel silahlı güçleri "Cumhuriyet Muhafızları" ve "Saddam Fedaileri"nin koruduğu söylenen Bağdat'ta ev ev, sokak sokak çatışmaların yaşanacağı ve Bağdat'ta çok kan dökületeceği hesapları yapılıyordu. Savaş hesapları içindeki yanılgılara, bu konudaki yanılgı da eklendi.

Savaşın 10. gününden itibaren Bağdat'a yönelik bombardıman giderek yoğunlaştırıldı ve kara harekâtı için öngörülen asker sayısı yükseltildi. Bu arada tabii ki, işgalci güçlerin "akıllı" silahları sadece askeri hedefleri değil, sivilleri de vuruyor; ve son yıllarda emperyalistlerin tanımıyla "kollateral zarar" denen, istenmeyen ama engellenmesi mümkün olmayan, savaşta göze alınmak zorunda olunan zarar çoğalıyordu... Ya da "canlı bomba" olma ihtimaliyle sivillere makineli tüfeklerle kurşun yağdırılıyordu... Böylece Iraklıların "özgürlüğe" kavuşturulmasının ne anlama geldiği gerçeği de

orta yere seriliyordu! Emperyalistlerin dilinde katletmenin adı "kurtarmak", işgal etmenin adı "özgürlük" oluyordu…

Savaşın üçüncü haftasına girildiğinde Bağdat kuşatma altına alındı. Yoğun hava bombardımanı, karadan bombardımanla tamamlanmaya çalışıldı. Sonunda 9 Nisan'da işgalci güçler Bağdat'a da girdi. Bağdat'ta beklenen direniş olmadı. Bu işgalci güçleri bile şaşırttı… İşgalci emperyalist güçler Bağdat'a girerken başta Saddam olmak üzere Saddam rejiminin baş aktörleri "kayıplara" karıştı… Saddam'ın ölüp ölmediği üzerine spekülasyonlar aldı başını yürüdü ve hâlâ cevaplanmış değil. Musul ve Tikrit'in de teslim alınması ile savaşın ilk aşaması bitirildi. Böylece ABD emperyalizmi ve müttefikleri, savaşın ilk hedeflerinden biri olan Saddam rejiminin yıkılması hedefine ulaştı.

Bu savaş büyük haydutlarla küçük haydut arasında yürüyen, iki tarafıyla da haksız, gerici, karşıdevrimci, emperyalist bir savaştı. Bu savaşta bunlardan birinden yana olmak, bu haksız, gerici savaşın parçası olmak anlamına geliyordu.

Sonuç olarak, Saddam rejiminin faşist terörüyle sindirilmiş halkların, güçler dengesi de gözönüne alındığında Saddam rejimini savunmak için savaşmaması gayet anlaşılır bir şeydir. Bu bağlamda Saddam ektiğini biçti…

Saddam rejiminin emperyalist saldırgan, işgalci güçlere karşı fazla direnmeden çözülmesi, dünya hegemonyası mücadelesinde ABD'yi daha da azgınlaştırıyor, "ben istediğimi yaparım, bana kimse karşı koyamaz" yönlü tavrını, kovboyvari kabadayılığını azdırıyor. Bunun en açık örneği, Suriye'ye yönelik tavırlar oldu.

Savaşın sonuna doğru –Bağdat'ın ele geçirilmesinden hemen sonra– yapılan hesaplara göre üç haftalık savaşın kaba bilançosu şöyledir:

Yukarıda da dikkat çektiğimiz gibi işgalci güçlerin hava kuvvetleri savaş boyunca –hesap yapılan güne kadar– 30 bin sorti yapmıştır. Her uçağın havalanmasının ederi 15 bin dolardır. 750 cruise füzesi atılmış ve her birinin ederinin bir milyon dolar olduğu bilgisi verilmektedir.

Nüfusunun neredeyse üçte ikisinin fakirlik sınırı altında, bunun 1.5 milyarının da açlık sınırı altında yaşadığı bir dünyada, emperyalistler günlük gideri 1.1 milyar dolar olan savaş yürütmektedir… Verilen bilgilere göre sözkonusu döneme kadar sadece ABD'nin harcaması 55 milyar dolardır. Buna karşılık ABD'nin Irak'ta "insani yardım için" ayırdığı miktar ise 275 milyon dolardır. Kısacası savaşa bir günde harcanan paranın sadece dörte biridir.

Savaşta katledilen insanların onca değeri yoktur emperyalist saldırganlar için… İlk verilere göre savaşta ölenlerin dökümü şöyledir:

2320 Iraklı asker, 1400 Iraklı sivil, 105 ABD askeri, 30 İngiliz askeri ve 10 gazeteci. Esir alınan Iraklı sayısı ise 9 binin üzerindedir.

Ayrıca bu savaşta "iliştirilmiş" medya çalışanlarının sayısı da 700 olarak verilmektedir. Bu iliştirilmiş medya ile savaş, bir oyun ya da filmmiş gibi canlı canlı, kanlı kanlı dünyanın her yerine, evlerimize kadar taşındı… Sonuçta savaşın ilk aşaması bitti ve yeni bir evre başladı.

İŞGAL SONRASI SÜREÇ…

Savaşın hazırlığı, başlaması ve gidişatı sürecinde ortaya çıkan gerçek, savaşın sadece petrol için yapılmadığıydı. Bu savaş, ABD emperyalizminin dünyanın yeniden paylaşımında konumunu daha da güçlendirmek; Ortadoğu'dan Uzak Asya'ya kadarki bölgeye daha da fazla yerleşip nüfuz etme yönündeki hesaplarının bir parçasıydı ve bu hesap şimdilik ABD emperyalizminin lehine sonuçlandı.

Bunun sonucunda da ABD kendi çıkarlarına uygun bir yapılanmayı gerçekleştirmek için çaba göstermektedir. Irak'ın yeniden yapılandırılmasından anlaşılması gereken esas şey, Saddam rejimi yerine ABD emperyalizminin

egemenliğini kabul eden, onun çıkarlarına uygun davranan bir hükümet, rejim kurmaktır.

Böylesi bir hükümet kurana kadar da ABD emperyalizmi Irak-Güney Kürdistan'ı doğrudan atadığı sömürge valisi tarafından yönetecek.

Fakat Irak-Güney Kürdistan'da ABD emperyalizminin güdümünde ve tüm devlet sınırlarını kapsayan coğrafyada yaşayan değişik uluslardan ve milliyetlerden halkları, dini mezhepleri "barış" içinde birarada yaşamak için birleştirmek hiç de kolay değil…

Bu işin zorluğu, hemen iktidar boşluğuyla ortaya çıkan ve işgalci güçlerin de göz yumdukları geniş çaplı yağma eylemlerinde olduğu gibi; ABD ve İngiltere işgalci güçlerinin topladığı ilk Irak Konferansı'nın Şiilerin temsilcileri tarafından boykot edilmesinde ve Saddam karşıtı güçlerin Irak için değişik planlarının ortaya çıkmasında da görüldü.

Özellikle silahsız eylemlerde ABD ve diğer işgalci güçlerin Irak'tan gitmesini isteyen kitlelerin üzerine açılan ateşle onlarca kişinin katledilmesi, giderek anti-Amerikan, antiişgalci tavırların –ki büyük çoğunluğu dinci kesimin etkisinde olanların tavırları özellikle bu yönde gelişiyor– gelişmesine yol açıyor.

ABD emperyalistleri ve müttefiklerinin kendi istedikleri bir hükümet oluşturmak için zamana ihtiyaçları var, ama zaman da ne kadar uzarsa aleyhlerindeki gelişmeler, yani işgalci güçlere karşı mücadele de gelişebilir ve işgalcilerin işini daha da zorlaştırabilir.

Böylesi bir durumda da, ABD emperyalizminin Irak-Güney Kürdistan'dan kolay çıkmayacağı, sömürge valisi yönetimi ile işgalci askeri güçlerin ortaklaşa yönetiminin de kısa bir sürede son bulmayacağını tespit emek için müneccim olmaya gerek yoktur. Şimdilik atanmış sömürge valisi önderliğinde geçici bir hükümet kurmakla işe başlamak isteseler de, işgal güçlerinin Irak-Güney Kürdistan'dan çekilmesi için öngörülen bağımlı / kukla hükümetin kurulmasının da kolay olmayacağı açıktır.

Bunlara bir de ABD-İngiltere emperyalist blokunun karşısında olan emperyalist güçlerin pastadan pay alma çabaları eklenince, işgalci emperyalist güçlerin hedeflerine varmada daha çok zorluklarla karşılaşacakları açıktır.

Güney Kürdistan-Irak'ın "yeniden yapılandırılması", daha doğrusu pastanın paylaştırılması konusundaki çelişkiler, hesaplar daha savaş başlamadan önce gündemdeydi. Daha savaş öncesi dönemde savaş süreci ve sonrası için bazı ihaleler ABD tekellerine verildi. Sözkonusu tekeller doğrudan, anda ABD'ye hükümet eden Bush'tan, Cheny'e, Rice'den Rumsfeld'e kadar savaş şahinleriyle ilişkili firmalardır. Savaşa karar verenler, pastanın paylaşılmasına da karar veriyor…

İşgalci emperyalist güçlerin rakibi emperyalist güçler de savaş sonrası pastadan pay alma çabası içindeler. Böylece savaş sonrası dönemdeki pastanın paylaşılması dalaşı daha da kızışıyor. Bunlar Güney Kürdistan-Irak'taki işgalin kısa zamanda kalkmasından ve sözkonusu sorunların kendilerinin de içinde yer aldıkları BM güçleri tarafından üzerlenilmesinden yanadırlar. BM üzerinden yağmada pay alabilmek için toplantı üzerine toplantı yapıyorlar. BM Güvenlik Konseyi ve BM toplantıları bu yöndeki çabaların sürdürüldüğü diplomatik savaşların alanı olmaya devam ediyor…

Güney Kürdistan-Irak'ta "yeniden yapılandırma"nın nasıl şekilleneceğini, nasıl bir hükümet kurulacağını, işgalin ne kadar süreceğini ve pastanın nasıl paylaşılacağını önümüzdeki dönemde hep birlikte göreceğiz…

SÖMÜRGECİ, FAŞİST TC'NİN TAVRI…

Türk hakim sınıfları ABD emperyalizminin Irak'a karşı savaş hazırlığı döneminde takındığı tavırlarla Irak'ta öncelikle "savaşsız" bir çözümden yana olduğunu gösterdi. Fakat ABD emperyalizminin Irak'a saldırı kararlılığını gördüğü noktada, savaş dışı kalmalarının kendilerinin çıkarlarına zarar vereceği hesaplarıyla savaşta nasıl yer alacaklarının hesaplarını yaptılar. ABD emperyalizmi, Türkiye'yi, özellik-

le Kuzey Kürdistan'ı saldırı üssü olarak kullanmak, Irak'taki savaşta "Kuzey Cephesi" için lojistik destek, askeri yığınak için kullanmak istedi.

Bu bağlamda, 3 Kasım 2002 seçimleri sonrasında "ben iyi tüccarım, iyi pazarlık yaparım" diyen AKP lideri Erdoğan'ın perde arkasında olduğu hükümet sıkı satış pazarlıkları yapmaya çalıştı.

Birinci Körfez Savaşı dönemindeki "zararlarının" bilincinde olan Türk hakim sınıfları, bu sefer işi daha sıkı tutmaya çalıştı. Muhtemel zararlarının tazmini için ABD'nin yardım sözü vermesini "garanti" olarak görmeyip, yazılı garanti istedi. Bu arada satış pazarlıklarında siyasi olarak da esas konu Kürt, Kürdistan konusuydu. Türk hakim sınıfları ABD'den Güney Kürdistan'da bağımsız bir Kürt devletine izin verilmeyeceği konusunda garanti istiyordu ve eğer Kürtler bağımsızlık ilan etmeye kalkışırlarsa, askeri zorla bastırılmasını istiyorlardı. Aksi halde Türk askeri müdahale edecekti. Bu yöndeki muhtemel gelişmeleri en başından engellemek için de, Türk ordusunun Güney Kürdistan'a girmesi de yapılan pazarlıklar arasındaydı. Kısacası, sömürgeci faşist Türk devleti bu savaş döneminde de Kürt düşmanlığını açıkça sergiledi.

ABD'nin talebinin yerine getirilmesi için TBMM'de ikinci tezkerenin çıkarılması gerekiyordu. ABD Türk hükümetini "çabuk davranın" diye sıkıştırıyordu. Ama Türk hükümeti de –somutta AKP hükümeti– iki arada bir derede kalmıştı…

Bir yandan Türkiye ve Kuzey Kürdistan halklarının büyük çoğunluğu savaşa karşıydı. Mecliste muhalefet partisi olan CHP "barıştan" yana tavır takınır oldu. AKP'nin islamcı olan tabanı da çoğunluğu Müslüman olan bir ülkeye karşı saldırı savaşına karşıydı ve bu durum da Saadet Partisi tarafından kullanılıyordu.

Diğer yandan ise ABD'nin yanında şu veya bu biçimde yer alınmaz, açıkça savaş taraftarı olunmaz, "müttefik güçler" arasında yer alınmazsa, savaş sonrası Irak'ta ve özellikle de Güney Kürdistan'da olası gelişmelerde Türk devletinin hiçbir söz söyleme hakkı olmayacaktı. Türk hakim sınıfları, özellikle de Türkiye'de gerçek iktidar sahipleri, ABD'nin yanında olmayıp savaş dışında kalınmasının "milli menfaatlere" ters olacağı görüşünü savundu. Bu bağlamda savaşta açıkça yer almak için Türk hakim sınıfları, sorunun uluslararası meşruiyete dönüşmesi, yani bir Birleşmiş Milletler kararının çıkması için gece gündüz dua ettiler… Ama tutmadı!

ABD'nin BM'den karar çıksa da çıkmasa da saldırıda kararlı olduğu görüldüğü yerde bir adım geri atılarak ABD'nin istediği hava alanları ve limanlar meselesi yürüyen pazarlıklarla kısa sürede çözüldü. 5 Şubat'ta toplanan meclis, bu konudaki Başbakanlık Tezkeresi'ni onayladı. Bu tezkerenin onaylanmasıyla AKP hükümeti, Türk devletinin savaş yanlısı olduğunu açıkça ilan etti, bunu meclisin kararı haline getirdi. Fakat ABD'nin esas isteği Türkiye, Kuzey Kürdistan üzerinden ABD askerinin Güney Kürdistan'a (onlar için Kuzey Irak'a) girmek için konuşlandırılmasıydı.

Birinci tezkerenin meclis tarafından onaylanmasından sonra MGK'nin de onayıyla birinci tezkereden ayrı ele alınacak olan tezkereleri, –ABD askerinin Türkiye'de, Kuzey Kürdistan'da konuşlandırılması ve Türk askerinin Güney Kürdistan'a girmesi için tezkereler– erteleme taktiğine başvuruldu. AKP hükümeti topu MGK'ya, MGK da siyasete etkide bulunmama adına topu meclise attı.

Böylece 1 Mart'a gelindi. 1 Mart öncesi, mecliste ikinci tezkerenin onaylanıp onaylanmayacağının hesapları yapılıyordu. Hükümet tezkeresini (siz MGK'nin tezkeresi diye okuyun!) meclise sundu ve çoğunluk tezkereye evet oyu verse de nitelikli çoğunluk sağlanamadığı için tezkere kabul edilmedi. Bu sonuç ne MGK'nin ne de AKP'nin istediği bir sonuçtu. Ama "demokrasi" oyununun böyle de oynanabileceğini gördü hakim sınıflar…

Tezkerenin kabul edilmemesinin hemen ardından gerek askeri yetkililer, gerekse de hü-

kümet yetkilileri durumu değiştirmeye, zararı en aza indirmeye çalıştılar.

Bu arada AKP'nin 9 Mart'ta Siirt'te yapılacak seçimlerle Erdoğan'ın başbakan olmasının yolunun açılması amacı da vardı. Savaşın bu tarihten önce çıkması durumunda seçimlerin ertelenme olasılığı yüksekti. Bu bağlamda tezkerenin meclisten çıkmamış olması, bir ölçüde Erdoğan'ın başbakan olması işine yarıyordu.

9 Mart'ta Siirt'teki seçim yapıldı ve Erdoğan'a başbakanlık yolu açıldı. Erdoğan'ın başbakanlığa gelmesi, yeni AKP hükümetini kurması vb. işlemler de sözkonusu tezkerenin yeniden meclise gelmesini ertelemeye yol açıyordu.

İyi tüccar olduğunu ilan eden Erdoğan satış pazarlığında yükseklere oynamaya kalkınca ABD emperyalistlerini iyice kızdırdı… "Biz sizsiz de yaparız" denerek Türk hükümetine "sizi bir daha aramayız" biçiminde "fırçalarını" attılar.

Savaş başladığında TC ile ağababası ABD arasındaki ilişkiler iyice soğumuştu. Biraz da olsa arayı düzeltmenin yolu, yeni bir tezkerenin meclise sunulması ve Türk hava sahasının ABD savaş uçaklarına açılmasıyla denendi.

Bu arada Türk askerinin Güney Kürdistan'a gönderilmesi de mecliste onaylandı. Gerçi daha savaş başlamadan önce otuz bin kadar Türk askeri Güney Kürdistan'a yerleşmişti ama buna rağmen ABD Türk askerinin resmen Güney Kürdistan'a girmesinden yana değildi ve "girerseniz bizimle çatışırsınız" yönlü restini çekti… Bunu yaparken aynı zamanda TC ile yapılan anlaşmaya göre, Güney Kürdistan'da TC'nin istemediği bir şeye, yani bağımsız bir Kürdistan devletine izin verilmeyeceği, bunu engelleme işini de ABD'nin yapacağı yönünde de TC'yi "rahatlatıyordu"… TC de ABD ile arayı yeniden düzeltme çabası içine giriyordu.

Kısaca özetlenirse, sömürgeci faşist Türk devleti "ittifak güçleri" içinde yer aldı. Esas olarak da medyasıyla Kürt düşmanlığını, Güney Kürdistan'da kendi işbirlikçisi olan Türkmen kesimini Kürtlere karşı, özellikle de müdahale etmenin zeminini yaratabilmek için Kürt-Arap ve Kürt-Türkmen çatışmasını körükledi. Savaş sonrası Güney Kürdistan-Irak'ta pastadan pay almanın çabası içinde,Türk hakim sınıfları. Ama ABD'nin –eğer verirse– TC'ye vereceği payın pek de önemli bir pay olmayacağı şimdiden söylenebilir.

KDP VE YNK'NIN TAVRI ÜZERİNE KISACA…

Dergimizi düzenli takip eden okurlarımız KDP ve YNK'nin genel tavırları hakkındaki görüşlerimizi bilir. Bu bağlamda Birinci Körfez Savaşı öncesi dönemdeki siyasetleri, daha sonraki dönemde özde değişmedi.

Somut savaş bağlamında da aynı siyaset sürdürüldü. ABD emperyalizminin Irak'a saldırı planının giderek somutlaşması, Saddam'ın iktidardan düşürülmesi ve rejiminin yıkılması çabaları yoğunlaştıktan itibaren KDP ve YNK ABD emperyalistleriyle, ABD'nin baş müttefiki İngiliz emperyalizmiyle ve faşist Türk devleti gibi sömürgeci güçlerle açık ve gizli görüşmeler yapıp pazarlıklar yürüttüler.

2002 yılının ilk yarısı ve ortalarında Almanya, İngiltere ve ABD'de yapılan toplantılarda, KDP ve YNK'nin de içinde yer aldığı "Irak muhalefeti" Saddam rejimine karşı hazırlandı. Sözkonusu toplantılarda Irak'a saldırı durumunda, savaşta YNK ve KDP'nin ABD ile ilişkilerinin nasıl olacağı, Saddam sonrası dönemde Irak'ın nasıl bir yapıya kavuşturulmak istendiği vb. konularda görüşmelerde bulunuldu, pazarlıklar yapıldı. Bu arada KDP ve YNK güçlerinin Güney Kürdistan'da ABD'nin bir "kara gücü" olarak hareket edip etmeyeceğinin de pazarlıkları yapıldı. Sonuçta, –kamuoyuna tam açıklanmayan, ama pratik tavırlarla onaylanan– karşılıklı anlaşmalar yapıldı. KDP ve YNK "barıştırıldı".

Gerek savaş hazırlığı döneminde, gerekse de savaş sürecinde KDP ve YNK, takındıkları tavırlarla ABD'nin "güvenilir müttefiki" olduklarını gösterdiler. Silahlı güçlerini ABD emperya-

lizminin işgalci güçlerinin emrine sundular ve onların dediği temelde hareket ettiler.

Bu bağlamda bilinçte tutulması gereken şey, KDP ve YNK güçlerinin, savaşı ABD'nin komutası altında yürüttüğü gerçeğidir. Saddam rejiminin kısa sürede yıkılması, ABD açısından "Kuzey Cephesi"ndeki sorunların fazla gelişmeden kontrol altına alınmasına da hizmet etti. Bu durum aynı zamanda YNK ve KDP'nin askeri güç olarak fazla kayıp vermemesine de yol açtı.

Savaş sonrası Güney Kürdistan-Irak'ın yeniden yapılandırılması bağlamında da YNK ve KDP ABD ile işbirliğini sıkı biçimde sürdürmektedir. Sömürgeci faşist Türk devleti "Kürt özerk bölgesi" ya da "Kürt kenti Kerkük" gibi tespitler karşısında ABD'ye "uyarılarda" bulunup işgalci, şoven tavrını sergilerken KDP ve YNK'nin ABD ile işbirliği yapması; ABD emperyalistlerinin gözünde "güvenilir" olmak, artı puan toplamaktır.

Soruna burjuva siyaset açısından yaklaşıldığında KDP ve YNK kendi karakterleri gereği yapmaları gerekeni yaptılar, yapıyorlar. Deyim yerinde ise, kendi siyasetleri açısından "akıllı" davrandılar… Burjuva diplomatik ilişkilerde, kendileri için belki de son on yılların en güçlü pozisyonunu –dünya jandarması ABD ve İngiliz emperyalizmiyle işbirliği ve onların desteğiyle tabii ki– elde ettiler.

Barzani ve Talabani'den başka türlü davranılması zaten beklenemez. Sorun odur ki, bu siyaset ve konum Güney Kürdistan'ın bağımsızlığı ve özgürlüğünü getirmiyor, getiremez de!

Bunların siyaseti, küçük hayduda –Saddam'a– karşı kendilerine çıkarları gereği ve aynı zamanda bu çıkarlar için kullanıp destek veren büyük haydutlara –ABD, İngiltere ve diğer müttefik güçlere– dayanma, kurtuluşu onlardan bekleme siyasetidir.

Aslında savaşın bitiminden sonraki kısa sürede gelişen olaylar bile, emperyalist güçlere güvenilemeyeceği, ezilen halkların kurtuluşunun sistem içi "çözüm"lerle mümkün olamayacağını gösterdi, gösteriyor.

Bunların siyasetiyle Kürt ulusu Güney Kürdistan'da özgürlüğe kavuşamaz. Güney Kürdistan'da Kürt ulusunun gerçek kurtuluşu, bir bütün olarak emperyalist sisteme, işgalci güçlere, emperyalistlerin denetiminde kurulacak kukla hükümete ve rejime karşı mücadeleyle; Irak ve Güney Kürdistan'daki değişik ulus ve milliyetlerden halkların birliği ve ortak mücadelesiyle, demokratik devrimle gerçekleşebilir.

***

Irak-Güney Kürdistan'da Saddam rejimi yıkılsa da, bombardımanlı, tanklı, toplu savaş son bulsa da, savaş gerçekte bitmiş durumda değil.

Gerçek anlamda bir barış, emperyalizm var olduğu sürece kazanılamaz. Sömürü sistemi her zaman yeni savaşlar üretir. Gerici, karşıdevrimci, emperyalist savaşlar kapitalizmin yol arkadaşıdır. Gerçek barışı isteyenler, barış için mücadeleyi emperyalizme karşı devrim için mücadele olarak yürütmek zorundadırlar.

Bu bağlamda savaş karşıtı olarak gelişen "Barış Hareketi"ne damgasını vuran düşüncenin, sonuç olarak kurulu sömürü sisteminin ayakta kalmasına hizmet eden pasifizm olduğu, bu temelde de gerçek barışın kazanılamayacağı da bilinçlere kazınmalıdır.

İşçilerin, emekçilerin muhalif hareketi, burjuvaziden bütünüyle bağımsız bir sınıf hareketi olarak gelişmediği sürece ve ölçüde, burjuvazinin şu ya da bu siyasetinin kuyruğunda giden bir hareket olur. Görev, burjuvazinin tüm kesimlerinden bağımsız, işçilerin, emekçilerin kendi sınıf örgütlerini, sınıf hareketini; tüm emperyalist ve gerici güçlere karşı, bağımsız, devrimci emekçi muhalefetini yaratmaktır.

İşgalci emperyalist güçler Irak-Güney Kürdistan'dan defolun! Faşist Türk ordusu Kürdistan'dan defol! vb. şiarlar temelinde, işgalcilere, sömürgecilere, emperyalistlere, kısacası bir bütün olarak emperyalizme karşı mücadeleyi yükseltmek gerekiyor.

7 Mayıs 2003

EMPERYALİST SAVAŞ BAŞLADI!

Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan, sömürgeci devletler Kürdistan'dan

DEFOLUN!

İşçiler! Emekçiler!

Çıkacağı kesin olan, beklenilen emperyalist savaş başladı.

20 Mart'ta ABD Başkanı Bush'un, Saddam'a tanıdığı "48 saat içinde Irak'ı terket" ültimatomunun sona ermesinden 1.5 saat sonra, ABD, İngiliz, Avusturalya savaş uçakları, Bağdat, Basra, Musul üzerine bomba yağdırdı.

Emperyalist savaş; yüzbinlerce Güney Kürdistan-Irak'lı işçi ve emekçinin ölmesi demektir. Emperyalist savaş; açlık, sefalet, kan ve gözyaşı demektir. Emperyalist savaş; halkların din, dil, ırk, milliyet temelinde birbirlerine boğazlatılması demektir. Emperyalist savaş; kadınlara tecavüz edilmesi demektir. Emperyalist savaş; doğanın tahrip edilmesi demektir. Emperyalist savaş; halklar için yıkım, esaret altında yaşamak demektir.

Emperyalizm barbarlıktır!

Görev, emperyalist barbarlığa, emperyalist savaşa karşı antiemperyalist mücadeleyi geliştirmek, yükseltmek; emperyalist savaşa karşı devrimci savaş şiarını yükseltmektir.

ABD emperyalizmi barbarlığının yüzünü "demokrasi", "insan hakları", "barış", "özgürlük" gibi maskelerle gizlemeye çalışıyor. ABD emperyalizminin Irak'a saldırmasının temel nedeni; Ortadoğu'da egemenliğini pekiştirmek, dünya egemenliği için avantaj sağlamak, kendi denetimi dışına çıkan Saddam'ı yıkarak, yerine kendisinin dediğini yapacak, kukla bir yönetim oluşturmaktır. Güney Kürdistan-Irak'ta sürdürülecek emperyalist savaş çıkar savaşıdır. Bu savaş petrol savaşıdır! Bu savaş haksız, gerici, karşıdevrimci bir savaştır.

Bu savaşa karşı çıkmak herkesin görevidir. Emperyalist savaşa karşı çıkmamız, Saddam'ın yanında yer alacağımız, onu destekleyeceğimiz anlamına gelmez. Bu savaşta desteklenecek yan yoktur. Savaş büyük haydutlarla, küçük haydut Saddam arasında olacaktır. Saddam diktatörlüğünü yıkmak emperyalistlerin görevi değil, Güney Kürdistan ve Irak halklarının görevidir. Bu savaşta bizim yanımız; Güney Kürdistan, Irak işçi ve emekçilerinin yanıdır.

İşçiler! Emekçiler!

Fransız ve Alman emperyalizminin, savaşa karşı çıkıyor görünmeleri sahtekârlıktır. Alman emperyalizmi, savaş pastasından alacağı pay olmadığı için, savaşa karşı çıkıyor görünmektedir. O esasta Ortadoğu'da ABD emperyalizminin egemenliğini pekiştirmesinden korkmaktadır. Alman emperyalizmi şu veya bu şekilde, savaş tarafındadır. Kendi hava sahasını ABD'ye kullandıran, üsleri ABD kullanımına açan, Kuveyt'te askerleri bulunan Alman devletidir. Bu nedenle Alman emperyalizmini ateş hattından çekerek, hedef tahtasına sadece ABD ve İngiltere"yi koymak yanlıştır. Unutmayalım ki, "baş düşman kendi ülkendedir!"

İşçiler! Emekçiler!

Sömürgeci Türk devleti ABD emperyalizminin uşağıdır. Pastadan pay kapmak için, ABD ile yürüttüğü pazarlıkların sonucu ne olursa olsun, o efendisine hizmette kusur etmeyecektir. Sömürgeci faşist Türk devletinin bu savaşta, esas amacı biçimi ne olursa olsun "bağımsız bir Kürt devleti"nin kurulmasını engellemektir. Yürüttüğü bütün askeri hazırlıklar bunun içindir. Güney Kürdistan'a girmek istemesinin, işgal etmek istemesinin nedeni budur.

Emperyalist savaşa karşı çıkalım. Emperyalizmde "hukuk", "özgürlük" yoktur. Emperyalizmde belirleyici olan emperyalist çıkarlardır.

– Kahrolsun emperyalist savaş!
– Yaşasın devrimci savaşlar!
– Kahrolsun emperyalizm!
– Sömürgeci Türk devleti Kürdistan'dan defol!

20 Mart 03

PARTÎYA BOLŞEWÎK (KURDİSTANA BAKUR) TARAFTARLARI

Emperyalist savaşa karşı PSK'nın tavrı üzerine...

Geliyorum diyen emperyalist savaş başladı. ABD emperyalizminin ve müttefiklerinin Irak'a saldıracağı kesindi. Ortadoğu'ya yapılan askeri yığınak, savaş hazırlıkları, yürütülen diplomasi faaliyeti bunu gösteriyordu. 20 Mart öncesinde savaş çıkar mı, çıkmaz mı? değil, ABD'nin ne zaman saldıracağı tartışılıyordu.

Yaklaşan savaşa karşı her parti, örgüt, çevre tavır takındı. Tavır takınan partilerden biri de PSK idi. Burada kısaca PSK'nin savaşa karşı takındığı tavır üzerinde duracağız.

Savaşın nedenleri konusunda PSK Genel Sekreteri Kemal Burkay şunları yazıyor:

"Amerika'nın bunu insanlık adına, demokrasi ve insan hakları adına yapmadığı açık. Olup bitenler, biraz 11 Eylül'ün Amerikan toplumunda yarattığı korku ve paniğin, daha çok da ABD'nin -en başta da silah ve petrol tekellerinin çıkarlarına uygun olarak, daha 11 Eylül'ün çok öncesinde düşünülmüş, hatta planlanmış, Bush yönetimince devreye konan- dünyayı yeniden dizayn etme planlarının ürünü.

ABD Saddam rejimini yıkmakta ve kendisine yandaş bir yönetimi işbaşına getirmekte kararlı görünüyor. Bu, Irak'tan öte etkilerini tüm bölgede gösterecek, statükoyu değiştirecek gibi. Çoğu çağdışı, ilkel, zorba bölge devletlerinin (Türkiye'nin, İran'ın, Suudi Arabistan'ın ve ötekilerin) telaşı bu." (Dema Nû Gazetesi, Sayı 47, 15 Şubat 2003, Sayfa 2)

Savaşın nedenini bu şekilde koyan birisinden beklenen tavır, bu somut savaşa karşı olmasıdır. Ama normalde olması gereken, Burkay şahsında PSK'de tersine dönmekte, savaşta ABD'nin yanında konaklanmaktadır.

Burkay'ın tavrı şöyledir:

"Böyle bir durumda ne yapmalı? Emperyalizme karşı çıkma ve Irak'lı sivilleri ve çocukları savunma adına, Irak'ın bu acımasız, kanlı rejimini savunur duruma mı düşmeli? Yoksa, zaten yaptıklarıyla 30-40 yıldır savaşın, yıkımın –ülkenin yüzbinlerce asker gencinin hayatının yanı sıra– bizzat ülkenin çocuk, kadın ve yaşlıların ölümünün nedeni olan; ülkesinin insanlarını zindanlarda, enfallerde on binler halinde yok eden; hatta onları, Halepçe'de, Dolê Balisan'da olduğu gibi kimyasal silahlarla kitleler halinde kıyan; yani yaptıklarıyla Irak'ı bir cehenneme çeviren Saddam'ın ve rejiminin gitmesi hatırına ABD'ye mi destek olmalı?" (agg, sayfa 2)

Burkay'dan aktardığımız alıntıda o; emperyalizme karşı çıkmayı, Irak'lı sivil ve çocukların yanında olmayı, onların ölmemesini istemeyi birleştirmekte, bunu da Saddam rejimini savunma durumuna düşme olarak adlandırmaktadır. Bu tavır PSK'nin genel tavrıdır. PSK'nin yayın organlarında yazan yazarların hemen hemen tümü, emperyalizme karşı çıkmayı, emperyalist savaşa karşı çıkmayı, ABD emperyalizminin Irak'a saldırmasına karşı çıkmayı, Saddam rejiminin yanında olma olarak algılamaktadırlar ve öyle de propagandasını yapmaktadırlar…

Ucuz bir numara!

Savaşa karşı çıkmayı Saddam rejimini savunma pozisyonu olarak algılayan, niteleyen Burkay; bunun karşısına seçenek olarak *"Saddam rejiminin gitmesi hatırına*

*ABD'ye mi destek olmalı?"*yı koymaktadır.

Burkay'ın kendi mantığına göre karşı karşıya koyduğu seçenekler bağlamında takındığı tavır şudur:

"Bence ne birini, ne ötekisini yapmalı" (aynı yerde)

Yani; emperyalizme karşı çıkma ve Irak'lı sivilleri ve çocukları savunma adına, Saddam rejimini savunur duruma düşülmemeli. Saddam rejiminin gitmesi hatırına ABD'ye destek olunmamalıdır. Burkay'ın koyduğu seçenekler bağlamında, ne birini, ne de ötekisini yapmalıdan çıkması gereken sonuç budur. Mantıken olması gereken bu. Fakat Burkay'ın yazdıklarının devamı okunduğunda karşımıza şu tavır çıkıyor:

"Ama eğer ABD, Soğuk Savaş döneminin bir ürünü olan ve palazlanmasında kendi payı da bulunan bu diktatörlüğü yok edecekse, bunun için gözyaşı dökmeye gerek yok. Belki böylece Irak halkının trajedisi de son bulur.

Evet, ABD kendi çıkarları için savaşıyor, ama savaşın sonuçları, bölge açısından statükonun ve mevcut gerici, çağdışı diktatörlüklerin bir süreç içinde yıkımına yol açacaksa, böylesi bir değişim hiç de fena olmaz! Bunun yüzde yüz garantisi yok elbet. Bu, değişimden yana güçlerin durumuna, tutumuna bağlı aynı zamanda." (aynı yerde)

Burkay kendi mantığı çerçevesinde koyduğu seçeneklere, bu seçeneklere karşı "ne birini, ne ötekisini yapmalı" tavrına kendisi uymamakta, açıkça değil ama, dolaylı olarak ABD'nin Irak'a saldırısının yanında yeralmaktadır. Saddam rejiminin suç ortağı olan ADB emperyalizminin sorumluluğunu yer yer cümle aralarında vurgulayan Burkay'ın tavrı, ABD emperyalizminin Ortadoğu siyasetine hizmet eden, onu savunan bir tavırdır. Bu tavrın adı emperyalizm kuyrukçuluğudur.

Burkay sadece Saddam rejiminin değil, bölgedeki diktatörlüklerin de ABD tarafından yıkılmasını istemektedir. ABD emperyalizmi örneğin Suudi Arabistan yönetimini neden yıksın ki? ABD'nin derdi yönetimin "çağdışı" olup olmaması değil, "çağdışı" da olsa, o yönetim aracılığıyla çıkarları doğrultusunda siyasetini yürütüp yürütmeyeceği meselesedir. Saddam rejimini de yıkmak istemesinin nedeni, bu yönetimin faşist olması değil, kendi kontrolünün dışına çıkmış olmasıdır. Rejimin bu niteliğine rağmen, Saddam ABD'nin kontrolü dışına çıkmamış olsaydı, yerel büyük bir haydut olmaya özenmeseydi, ABD'nin Saddam ile hiçbir problemi olmazdı. Bugün yaşanılan savaş da olmazdı.

Düzen içi çözüm arayışı, reformizm, devrim perspektifinden yoksunluk; doğal olarak PSK ve Burkay'ın emperyalizmden medet uman tavır takınmasını beraberinde getirmiştir. Dün Rus sosyalemperyalizmi, bugün ABD emperyalizmi… PSK bir türlü emperyalizmin kuyrukçuluğundan kurtulamamaktadır.

Burkay sadece emperyalizm kuyrukçuluğu yapmıyor, aynı zamanda somut bağlamda ABD emperyalizmini ve müttefiklerini temize de çıkarıyor. Burkay Saddam rejimi vb. rejimleri, gerici, çağdışı diktatörlük olarak değerlendirirken, emperyalist işgali, emperyalizmi "çağdaş", "ilerici" gösterme konumuna düşüyor. Küçük haydutun iktidardan alaşağı edilmesi durumunu alkışlamaya hazırlanırken, bunu yapacak büyük haydutu da alkışlamaktadır. Küçük zorbaya karşı büyük zorbanın kucağına sığınıyor…

Emperyalizmden medet umduğu için de Burkay, Irak'tan sonra ABD emperyalistlerine tavsiyede bulunmakta, bölgedeki "çağdışı, ilkel, zorba bölge devletlerinin (Türkiye, İran, Suudi Arabistan ve ötekilerin)" yıkılmasını talep etmektedir. Unuttuğu bir nokta var. Şu veya bu ülkenin yönetim biçimi ister çağdışı, ister zorba, ister ilkel olsun, isterse de faşist olsun, bütün bu yönetim biçimleriyle, emperyalistler istediklerini yaptırabiliyorlarsa, kendi çıkarları doğrultusunda siyasetlerini uygulatabiliyorlarsa, yönetim biçimi onlar için sorun değildir. Emperyalizm kitle-

lere “çağdaş”, “uygar” diye sunulmaktadır. Emperyalizmin barbarlık olduğu gözlerden gizlenmektedir.

Sözkonusu ülkelerdeki gerici, zorba rejimlerin yıkılması görevi de o ülkelerde yaşayan halkların görevidir. Emperyalistlerin bu bağlamda karar verme ve yaptırım hakkı yoktur. Saddam rejimini devirmek de Irak ve Güney Kürdistan'da yaşayan halkların işidir, görevidir… Halkların kurtuluşu “ithalat ve ihracatla” olmaz!

Savaşta desteklenecek yan yok!

Yürüyen savaşta ne ABD ve müttefiklerinden ne de Saddam'dan yanayız. Savaş büyük haydutlarla, küçük haydut arasında yürümektedir. Olan karşıdevrimin kendi içinde hesaplaşmasıdır. Bu hesaplaşmada biz taraf değiliz. Kuşkusuz saldırganlara karşı Saddam kendisini savunmaktadır. Fakat, bir savaşta kimin önce saldırdığı, kimin savunma pozisyonunda olduğuna bakılarak, haklı, haksız ayrımı yapılmaz. Önemli olan savaşın hangi siyaset temelinde yürütüldüğüdür. Savaş meselesine bu açıdan baktığımız için, bu savaşta desteklenecek yan yoktur diyoruz.

Bizim tarafımız bellidir. Biz Güney Kürdistan ve Irak haklarının, işçilerinin, emekçilerinin yanındayız. Onların emperyalist savaş şartlarında, devrimci savaş şiarını yükseltmelerinden yanayız. Emperyalizme karşı mücadeleyi yükseltmelerinden yanayız. Bağımsız devrimci örgütlenmelerini yaratmalarından yanayız.

Aynı zamanda biz şunu da söylüyoruz:

Hiçbir emperyalist gücün Güney Kürdistan-Irak'a saldırma hakkı yoktur. Saldırganlar, işgalciler derhal Güney Kürdistan-Irak'tan defolmalıdır. İşçilerin, emekçilerin bilinç ve örgütlenme seviyesi Saddam rejimini yıkacak düzeyde değil diye, emperyalist saldırganlığı, emperyalist savaşı masum görmek, savaşı desteklemek ne ilericilik, ne de devrimciliktir. Bunun adı emperyalizm kuyrukçuluğudur. Burkay ve PSK bunu yapmaktadır.

Burkay'ın tavrı ne yazık ki, tüm parçalardaki Kürt örgütlerinin çoğunluğunun tavrıdır. Savaşta ABD amacına ulaşır, Saddam'ı yıkarsa, “parlamentarist ve federal bir Irak” kuracakmış. Kürtlere de “demokrasi” verilecekmiş!! Örneğin Nejdet Buldan “Saddam ölmemeli!..” başlıklı yazısında (Deng, Sayı 68, Ocak-Şubat 2003) Irak'a açıkça demokrasinin geleceğinden bahsetmektedir.

“Demokrasiye kavuşacak bir Irak'ta, Kürtlerin özgürlüğünün Kürdistan'ın diğer parçalarındaki Kürtlere bir soluk aldırması, oradaki işgalcilerin ve Kürtlerin de kendilerini yeniden gözden geçirmelerini sağlayacaktır.”

Kürdistan'ın dört sömürgeci devlet arasında paylaştırılmasının sorumlusunun emperyalizm olduğu, Kürt ulusunun bölünüp parçalanmasının sorumlusunun emperyalizm olduğu unutulup gitti. Emperyalizmden medet umuluyor. Emperyalizmin Kürtlere “demokrasi” getireceğinden dem vuruluyor.

Kürdistanlı işçi ve emekçilerin bilinçleri karartılıyor. Emperyalizmde belirleyici olan, emperyalist çıkarlardır. Bugün Güney Kürdistan'da ABD emperyalizmi Kürt kartını kullanıyorsa, bu ABD'nin Kürtleri çok sevdiği için, onların kendi devletlerine sahip olmalarını istediği için değil, Saddam'ı yıkmak ve “Irak'ı yeniden biçimlendirmede” kendi çıkarları açısından Kürtlere ihtiyacı olduğu içindir. Bu ihtiyaç ortadan kalktığında Kürt kartı bir kenara konulacaktır. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın. Tarihe bakın! Bunun örneklerini bolca görürsünüz!

Gerçek demokrasiyi emperyalistler getiremez. Ulusal sorunu emperyalistler çözemez. Sorunu yaratanların, sorunu çözeceğini ummak safdilliktir. Kürdistan'a demokrasi ve özgürlük devrimle gelir. Gerisi boş ve ham hayaldir.

31 Mart 2003

Maoist Komünist Partisi (MKP) ve ulusal sorun...

TKP(ML) yaptığı 1. Kongre ile parti ismini değiştirerek Maoist Komünist Partisi (MKP) ismini aldı. Verilen bilgiye göre; Kongre *"proleter dünya devriminin en ileri kalelerinden biri olan Dersim'de 15 Eylül 2002 tarihinde başarıyla"*(!!) sonuçlanmış.

Biz MKP'nin 1. Kongresi'nde, ulusal sorun üzerine alınan kararlar, ulusal soruna yaklaşımları üzerine elimizde bulunan belgeler üzerinden tavır takınacağız. Dayandığımız belgeler şunlardır:

"MKP 1. Kongre Belgeleri 3, TKP(ML)'den Maoist Kömünist Partisi'ne, Bu tarih bizim!" ve *"MKP 1 Nolu Basın Açıklaması, Maoist Kömünist Partisi 1. Kongresi Marksizm Leninizmin Maoizmin Zaferiyle Sonuçlandı!"*

Yazımızda her yanlışa değinmeyeceğiz. Kendimizi, kimi temel yanlışlara tavır takınmakla sınırlayacağız.

ULUSAL SORUNUN ÖZÜ NEDİR?

İbrahim Kaypakkaya yoldaş, ulusal sorunda meseleye Marksizm-Leninizm perspektifiyle yaklaşmış; Kürt ulusunun varlığını, ulusların kendi kaderini tayin hakkının yanlızca ayrılma hakkı anlamına geldiğini savunmuş; ulusal sorunun çözümünü proleter devrime bağlı olarak ele almış vb. Kemalizm konusunda olduğu gibi ulusal sorunda da buzu kıran bir işlevi yerine getirmiştir.

Ulusal sorunda İbrahim yoldaşın kimi yanlışları da vardır. Bu yanlışlar ulusal sorunda ortaya konulan görüşlerin doğruluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Bu yanlışlardan biri de ulusal sorunun özünün ne olduğu meselesi ile ilgilidir.

İbrahim Kaypakkaya yoldaş, emperyalizm döneminde eskimiş ve geçersiz hale gelmiş olan *"... milli baskıların esas hedefi ezilen, bağımlı ve uyruk milletin burjuvazisi-*

dir", "Milli hareketler özünde her zaman burjuvazinin damgasını taşımaktadır" tespitlerini yapmakta, *"Milli baskının amacı nedir?"* başlığı altında yürüttügü tartışmada da, *"meselenin özünün pazara kimin hakim olacağı"* sorunu olduğunu söylemektedir. İbrahim yoldaşın bu bağlamda yaptığı tespitler emperyalizm çağı açısından yanlış olan tespitlerdir. İbrahim yoldaşın çizgisindeki bu tespitler, teorik bir yanlış olarak durmaktadır. Bu teorik yanlışlık, İbrahim yoldaşta mantıki sonuçlarına götürülmemektedir.

İbrahim Kaypakkaya'yı savunduklarını söyleyenlerin, onun adını ağızlarından düşürmeyenlerin bu konudaki tavırlarına bakalım.

TKP(ML) ve yeni adıyla MKP ulusal sorunun özünün pazar sorunu olduğunu söylemektedir. Ulusal sorunun özü pazar sorunu olarak görüldüğü için, "ezilen ulus burjuvazisi ile ezen ulus burjuvazisi arasındaki çelişki" başlıca çelişkiler ile birlikte ele alınmaktadır.

"... ezen ulus burjuvazisiyle ezilen ulus burjuvazisi arasındaki çelişme öyle basitçe üzerinden atlanılacak, tespit edilse de edilmese de olur türünden yadsınacak veya başlıca olmayan onlarca irili ufaklı çelişki çerçevesinde izah edilecek bir çelişme değil, devrimimizin başlıca çelişmelerinden biridir." (TKP(ML)'den MKP'ye, Bu tarih bizim!, sayfa 187)

MKP'nin tespit ettiği temel çelişmeler; feodalizmle geniş halk yığınları arasındaki çelişki, emperyalizmle halk arasındaki çelişki, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişki, egemenlerin kendi aralarındaki çelişkiler olarak tespit edilmektedir. (aynı yerden)

Ezilen ulus burjuvazisiyle ezen ulus burjuvazisi arasındaki çelişme de bundan böyle aktardığımız temel çelişmelerle birlikte ele alınacaktır.

MKP kendilerinin hâlâ "yükselen kapitalizm" şartlarında yaşadıklarını sanıyor!

Stalin yoldaş emperyalizm dönemi öncesi, yükselen kapitalizm dönemindeki ulusal hareketler için şu tespitleri yapar:

"Mücadele, bir bütün olarak alınan uluslar arasında değil, egemen ulusların ve geri itilmiş ulusların hakim sınıfları arasında değil, egemen ulusların ve geri itilmiş ulusların hakim sınıfları arasında başladı ve alevlendi. (…)

Burjuvazi başrolü oynayan aktördür. Genç burjuvazi için temel sorun pazardır. (…)

Şimdiye dek söylenenlerden (ulusal hareketin ortaya çıkması ve gelişimi bağlamında yapılan değerlendirmelerden / BN), ***yükselen*** *kapitalizm şartlarında ulusal mücadelenin burjuva sınıflar arasında bir mücadele olduğu açıklık kazanmaktadır. Bazen burjuvazi proletaryayı ulusal harekete katmayı başarır ve bu durumda ulusal mücadele dışardan bakıldığında 'tüm halkın mücadelesi' imiş gibi gözükür. Fakat yalnız dışardan bakıldığında. Özünde ise daima, esas olarak burjuvazinin yararına ve onun rıza gösterdiği bir burjuva mücadelesi olarak kalır." (Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, Leninizm Dizisi, 6. Defter, sayfa 26, 27, 30, İnter Yayınları) (aoç)*

Stalin yoldaşın alıntıladığımız yerde yaptığı tespitlerin çıkış noktasının "yükselen kapitalizm" şartları olduğu bilince çıkarılmalıdır. Bu tespitler sadece bir dönem için, "yükselen kapitalizm" dönemindeki ulusal hareketler için geçerlidir. Bu tespitlerden; içinde yaşanılan çağdan, dönemden bağımsız olarak her zaman ulusal sorunun özünün burjuvalar arasında pazara hakim olma mücadelesi olduğu sonucunu çıkarmak yanlıştır. Bu yanlışlığı, doğrusu gösterilmesine rağmen, MKP derinleştirerek sürdürmektedir.

İçinde yaşadığımız çağ "yükselen kapitalizm" çağı değil, emperyalizm ve proleter devrimleri çağıdır. Emperyalizm dönemi ile birlikte ulusal sorununun özünde, çözüm yönteminde değişiklikler gündeme gelmiştir.

"Böylece ulusal sorun özel bir sorun, bir devletin iç sorunu olmaktan çıkıp, genel ve uluslararası bir sorun haline, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşu dünya sorunu haline geldi." (age, sayfa 8)

Stalin yoldaş, emperyalizm dönemi için, ulusal sorunun bir ülkenin iç sorunu olmaktan çıkıp bağımlı ve sömürge ülkelerdeki ezilen halkların emperyalizmin boyunduruğundan kurtulma sorunu haline geldiğini tespit ederken, aynı zamanda ulusal hareketin temel ordusunu köylülük oluşturduğu için, ulusal sorunun özünün bu anlamda köylü sorunu olduğu tespitini de yapar.

Bugün hâlâ burjuvazinin başını çektiği ulusal hareketler vardır. Ve bu hareketler yaygındır. Stalin emperyalizm çağında ulusal sorunun özünün "köylü sorunu" haline geldiğini belirtirken, bunu hiçbir şekilde bu çağda "burjuvazinin pazar dalaşının belirleyici rol oynayacağı herhangi bir ulusal hareket" olamaz anlamında söylemiyor. Stalin'in söylediği ve bütün ulusal hareketlerin pratiğinin de doğruladığı şudur: Emperyalizm çağında ulusal sorun ancak proleter dünya devriminin bir parçası olduğu koşullarda, ulusal hareket devrimci olduğu, emperyalist sisteme gerçekten darbe vurduğu şartlarda gerçek bir çözüme kavuşur, gerçek çözüm yönünde adımlar atılır. Artık, emperyalizm öncesi dönemde, olduğu gibi, burjuvazinin önderliğinde ulusal sorun gerçekte çözülemez.

Emperyalizm çağında burjuvazinin önderliğinde kurulması mümkün olan yeni burjuva ulusal devletler; kendi ulusal azınlıklarına ulusal baskı uygulamaksızın, komşuları aleyhine genişleme için çaba olmaksızın, emperyalist "büyük" güçlere bağlı olmaksızın varlıklarını sürdüremez. Burjuvazinin önderliğinde ulusal hareketlerle gerçek anlamda bağımsız ulusal devletler kurma dönemi tarihte kalmıştır. Gerçek anlamda ulusal bağımsızlık ancak proleter devrimin parçası olan bir devrimle, emperyalizmi bir bütün olarak karşısına alacak bir devrimle mümkündür. Ulusal sorun özü itibariyle "köylü sorunudur" tespitinin içeriği, anlamı böyle kavranmalıdır.

Emperyalizm ve proleter devrimleri çağı ile birlikte, ulusal sorunu çözecek tek güç işçi sınıfıdır. Ulusal sorunu çözme görevi proletaryanın omuzundadır.

MKP ulusal sorunun özünü pazar sorunu olarak görerek emperyalizm öncesi döneme gitmekte, "ezilen ulus burjuvazisiyle ezen ulus burjuvazisi arasındaki çelişmeyi" temel çelişmeler içerisine alarak İbrahim yoldaşın yanlışını uç noktasına doğru götürerek tarihin gerisine düşmektedir. Bu tavrın bir diğer anlamı da ulusal sorunun çözümünü burjuvaziye havale etmektir.

KUZEY KÜRDİSTAN'DA ÖRGÜTLENME YA DA SEKSİYON "İNCELTİLMİŞ MİLLİYETÇİLİK" Mİ?

MKP'nin Kuzey Kürdistan'da örgütlenme perspektifi nedir? Bu soruya kendi belgelerinden yanıt arayalım.

"Devlet sınırları açısından proletarya meseleye nasıl bakar? Ayrı milliyetlere göre ayrı milli örgütlenmeleri reddeder. Her millet ve milliyetten işçilerin ulusal değil sınıf örgütü olan partilerde kenetlenmesini savunur. Bunu yaparken de ulusal eşitsizlikler, bölgesel farklılıkları görmezden gelemez. Her bir yerdeki özgül görevleri doğru saptar. MLM rehberliğinde onu somutla birleştirerek güçlenir. Ezen ulus burjuvazisi ile ezilen ulus burjuvazisi çelişmenin başlıca çelişmeler içerisinde görülmesi bu gerçekliğin bilince çıkarılmasının ürünüdür." (agk, sayfa189)

MKP genel bir doğru olan milli örgütlenmeyi değil, tüm ulus ve milliyetlerden işçilerin, emekçilerin sınıf örgütlerinde birleştirilmesi, ortak örgütlenmesi gerektiği genel doğrusu arkasına saklanarak Kuzey Kürdistan özgülünde ayrı bir örgütlenmenin gerekli olduğunu es geçmektedir. MKP ulusal eşitsizlikleri, bölgesel farklılıkları görüyor. Ama bu farklılıkların gerektirdiği örgütlenmeyi reddediyor. Tavırları şöyle:

"Parti içerisinde yanlış eğilimlerden biri de Kürt ulusal sorununa iki asgari bir azami program ve bunun için de seksiyon örgüt-

lenmesini savunan oportünist anlayıştı. Bu anlayış daha çok PKK'nın silahlı mücadeleyi başlatmasıyla boy verdi. Ezilen ulus milliyetçiliğinden etkilenerek sözüm ona doğru bir siyaset ortaya koymaya çalışanlar, üzerlerinde tartıştıkları 'inceltilmiş milliyetçiliğin' farkında olamadılar." (MKP 1 Nolu Basın Açıklaması, sayfa11)

Burada seksiyon örgütlenmesinin oportünist olarak adlandırılması, inceltilmiş milliyetçilik olarak suçlanması üzerinde durmakta yarar var.

Kürdistan, Birinci Dünya Savaşı sonrasında, toprakları 4 sömürgeci devlet arasında paylaştırılan, bölünüp parçalanan bir ülkedir. Kuzey Kürdistan sömürgeci Türk devletinin işgali altındadır. Kuzey Kürdistan, Kürdistan'ın bir parçası, sömürgeci Türk devletinin sömürgesidir. Kuzey Kürdistan Türkiye'nin bir parçası değil, işgal altında bulunan, ilhak edilen, sömürgeleştirilen ayrı bir ülkenin, Kürdistan'ın Kuzey parçasıdır. Kendisine komünist diyen bir parti bu gerçeklere uygun siyaset belirlemek ve uygulamak zorundadır.

Kuzey Kürdistan'da sömürge olgusunu, ulusal sorunu dikkate alan ayrı bir örgütlenme gereklidir. Kuzey Kürdistan'daki örgütlenme sadece Kürtleri değil, bu coğrafya üzerinde yaşayan tüm ulus ve milliyetlerden işçileri ve emekçileri bir sınıf örgütünde örgütleyecektir. Kuzey Kürdistan'daki düşman ile Türkiye'deki düşman birdir: Faşist sömürgeci Türk devleti. Ortak düşmana sahip olduğumuz için, ortak devrim diyoruz. Halklarımızın birleşik devrimi diyoruz. Kuzey Kürdistan'da ayrı bir parti, Türkiye'de ayrı parti. Bölge partilerinin üzerinde birleşik, merkezi bir parti. Bu örgütlenme tarzı ulusal sorunda ikili görevin, aynı zamanda hayata geçirilmiş tarzıdır.

MKP soruna hâlâ "Türkiye" penceresinden bakıyor. Ulusal sorunda ikili görevin önemini görmüyor. Tek partiyi savunarak, Kuzey Kürdistan'ın önemini görmüyor. Kuzey Kürdistan'ın ayrı bir ülke olduğu gerçeğini görmüyor.

Kuşkusuz seksiyon örgütlenmesinden ne anlaşıldığı da önemlidir. Ama Marksizm-Leninizm bilimi açısından seksiyon örgütlenmesini savunmak ne oportünizmdir, ne de "inceltilmiş milliyetçiliğin" ifadesidir. Bu, çok uluslu bir devlette her komünist örgütlenmenin bilince çıkarması ve ona uygun davranması gereken bir düşüncedir. Yani kısaca özetlenirse, adına ister seksiyon densin, isterse de parti densin, iki ayrı ülke varsa, iki ayrı örgütlenme de gereklidir. Düşmanın birliği, bir devletin varlığı ortak bir programı ve bir devrimi gerektirdiği için de bu iki örgütün çalışmalarının ortak mücadele alanına kanalize edilmesi gerekir. Bunun için de bu iki ayrı örgütün birleştiği bir Birleşik Merkezi Partinin gerekliliği ortaya çıkar.

Seksiyon örgütlenmesini savunmak ne ince ne de kalın milliyetçiliktir. Tersine ama, eğer sınıf örgütlerinde örgütlenme adına ayrı bir ülkede, o ülkenin ulusal özelliklerini gözönüne alan bir örgütlenme –adı seksiyon ya da ne olursa olsun– reddedilirse, Türk şovenizminin savunuculuğu yapılmış olur.

Kuzey Kürdistan'da ayrı bir örgütlenme yapıldığında sınıf örgütlerinde örgütlenmek sanki mümkün değilmiş gibi, Kürdistan adı duyulduğunda akla hemen milliyetçi temelde örgütlenme gelmektedir. "Milliyetçiliğe" karşı olma adına da şovenizmin savunuculuğu konumuna düşülmektedir.

"Parmak basmakta bir kez daha yarar var. Partimiz teorik-ideolojik düzlemde programatik siyasi görüşlerimizde her ne kadar ezilen ulus olan Kürt ulusu için doğru bir bakış açısı ortaya koymuşsa da, bu konu da pratik-politik gereklerinin yerine getirildiği ne yazık ki söylenemez. Bu konuda yoldaş Kaypakkaya'nın doğru bilimsel görüşleri pratikle geliştirip ne kendi tabanımıza ne de başta Türk işçi ve emekçileri olmak üzere Türk, Kürt ve çeşitli milliyetlerden ezilen halklara yeterli bir siyasi etkide bulunulamadı. Bu noktada önemli derecede sosyal şö-

venizmin etkisi vardı. Bu daha çok da partimiz içerisindeki Türk kökenli yoldaşlar üzerinde mevcuttu." (agk, sayfa 184)

MKP'nin İbrahim yoldaşın ulusal sorunda ortaya koyduğu marksist-leninist görüşleriyle uzaktan yakından hiçbir ilişkisi yoktur. İbrahim'in bu konudaki hataları bile bugünkü MKP'nin tavrından daha ileridir… İbrahim yoldaşın yaşadığı dönemde ulusal hareket ortada yokken, İbrahim yoldaş ulusal sorunda doğruları ortaya koymuştur.

MKP ise, ulusal hareketin 15 yıl boyunca silahlı mücadele yürüttüğü koşullarda, Kürt sorununun dünya kamuoyunun gündemine oturduğu bir ortamda, hâlâ sosyal şovenizmden kurtulamamıştır.

Örneğin MKP için Kuzey Kürdistan'da bölgenin ulusal özelliklerini gözönüne alan ayrı bir örgütlenmeyi savunmak yanlıştır, inceltilmiş milliyetçilik ve oportünizmdir… Bu nedenle de seksiyon örgütlenmesini reddetmektedirler. Yukarıda da değindiğimiz gibi bu tavır Türk şovenizminin savunuculuğudur. Yani yukarıdaki alıntıda söylendiği gibi sadece MKP'nin geçmişinde "sosyal şovenizmin" etkisi yoktur. MKP'nin Birinci Kongresi'nin takındığı tavırda sosyal şovenizmin etkisi değil, sosyal şovenizmin kendisi var!

MKP'nin İbrahim yoldaşın gerisine düştüğü bir nokta da, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ile ilgilidir.

İbrahim yoldaş kendi kaderini tayin hakkının sadece ve sadece ayrı devlet kurma hakkı anlamına geldiğini berrak bir şekilde ortaya koymuştur. O aynı zamanda Türkiyeli komünistlerin esas olarak savunması gereken tavrın, Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkı ile tüm milliyetlere tam hak eşitliği olduğunu da ortaya koymuş ve buna uygun davranmıştır.

MKP ne yapıyor? Lenin'in belirttiği gibi "Çoğu kez yanlış yorumlara yol açan" ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını savunmakla kendisini sınırlıyor.

İbrahim yoldaşın ismini ağızlarından düşürmeyenlerin, çokça İbo'yu savunduğunu söyleyenlerin tavrı böyle.

Bolşevikler ise İbrahim yoldaşın ulusal sorunda ortaya koyduğu doğru görüşleri daha da ileriye taşıyarak, yanlışlarından arınarak bugünkü seviyeyi yakaladılar.

MKP'NİN PKK DEĞERLENDİRMESİ

MKP'nin PKK değerlendirmesi, TKP/ML'nin değerlendirmesi ile öz olarak aynıdır. TKP/ML 1. Merkez Komitesi 8. toplantısında (1979 sonu) PKK'nin "ajan provokatör örgüt" olduğu tespitini yaptı. Bu tespit yapıldığında PKK'nin kendi belgeleri yeterince incelenmemişti, eylemleri konusunda da yeterli bilgi yoktu. İspatlanacak tek şey PKK'nin devrimci örgütlere karşı şiddet uyguladığıydı. Bu eylemlerin karşıdevrimci eylemler olması, PKK'nin genel olarak "ajan provokatör örgüt" değerlendirmesinin yapılmasını haklı çıkarmayan bir tavırdı.

Bu tavır, bugün Bolşevik saflarda olan yoldaşlar tarafından eleştirilmesine, karşıdevrimci eylemlerden yola çıkılarak bir örgütün genel değerlendirmesinin yapılmasının yanlış olduğunun söylenmesine rağmen, karar, TKP/ML 1. MK çoğunluğunun kararı olarak yürürlükte kaldı. Daha sonraki dönemde PKK'nin değerlendirilmesi bağlamında TKP/ML'nin bazen devrimci, bazen de karşıdevrimci olarak değerlendirdiği değişik tavırları olmuştur.

Bu bilgiyi aktardıktan sonra MKP'nin tavrına geçebiliriz.

"1. Merkez Komitemiz dönem dönem ulusal burjuva parti ve hareketlere karşı da sekter bir politika ve pratik sergiledi. Örneğin PKK'yı 1980 yılının ortalarına doğru karşı-devrimci değerlendirerek PKK'ye karşı her alanda mesafeli durmaya çalıştı." (agk, sayfa 76)

PKK önderliğindeki ulusal mücadele 1988'den itibaren kitleselleştiğinde, 1990'lı yılların başında, "karşıdevrimci" değerlen-

dirmesinin yerini "ulusal devrimci hareket" değerlendirmesi aldı. İmralı süreci ile birlikte bu değerlendirme de rafa kaldırılarak PKK "ulusal reformist hareket" olarak adlandırıldı. Kısaca MKP ve öncülü TKP(ML)'nin PKK değerlendirmesi zikzaklarla doludur. Bir uçtan, başka bir uca savrulma vardır.

"Bir ezilen ulusun hareketini karşı devrimci olarak değerlendirmek için o hareketin emperyalizme darbe vurmaması, onunla işbirliği içerisinde olması ve proletaryanın (komünistlerin) propaganda/ajitasyon ve örgütlenme faaliyetlerini engellemesi gerekir. Bir ulusal hareket eğer emperyalizme darbe vurmuyor ve proletarya devriminin gelişmesine hizmet etmiyorsa bu gibi ulusal hareketler reformist olarak değerlendirilir." (agk. sayfa183)

PKK İmralı'ya kadar aktardığımız alıntıdaki kriterlerin tersi ile değerlendirildiği için, ulusal devrimci hareket olarak değerlendirildi. PKK "komünistlerin propaganda ajitasyon ve örgütleme faaliyetini" engellemesine rağmen, emperyalizme darbe vuruyor düşüncesiyle ulusal devrimci hareket ilan edildi.

PKK'nın belirleyici özelliği, onu en iyi tanımlayan tanımlama bu hareketin burjuva milliyetçisi bir örgüt olmasıdır. Ne devrimci değerlendirmesi, ne de karşıdevrimci değerlendirmesi PKK'yı tanımlamak için yeterli değildi.

Bolşevikler PKK'nın burjuva milliyetçi özelliğini öne çıkararak, değerlendirmelerini bu özün üzerine kurdular. Onun yürüttüğü mücadelenin, ulusal baskıya karşı gelen, Kürt ulusunun hakları için mücadeledeki demokratik yanını desteklediler. 1993 yılına gelindiğinde PKK çizgi olarak bütünüyle reformist bir hatta oturdu. Reformist çizgi PKK'yı İmralı sürecine götürdü.

Bir örgütün tek başına silahlı mücadele yürütmesi onun devrimci olduğunun ispatı değildir. Dünyanın çeşitli yerlerinde gerici, dinci, şeriatçı örgütler silahlı mücadele veriyor. Bu, bu örgütlerin devrimci olduğu anlamına gelmiyor. Ne için silahlı mücadele? Hangi siyasi çizgi ile silahlı mücadele? Nasıl bir toplumsal sistem için mücadele? vb. soruları bu örgütleri değerlendirmek için anahtar sorulardır.

PKK 1980'li yıllarda yürüttüğü silahlı mücadele ile sömürgeci devlete darbe vuruyordu. Sömürgeci devlete vurulan darbe, sömürgeci gücü destekleyen emperyalistlere de vurulan darbe anlamına geliyordu. Bir yanıyla sorun böyle. Diğer açıdan PKK tutarlı antiemperyalist bir örgüt değildi. Rusya'yı sosyalist olarak görüyordu. Sosyal emperyalizmin desteklemesi koşullarında bu desteğe açıktı. Sömürgeci devletlerle girdiği ilişkiler, şu veya bu emperyalist ülkeden gelecek yardıma hazır olması nedenleriyle PKK bir bütün olarak emperyalizmi hedeflemiyordu.

Bu olgular bilindiğinde PKK'yı "ulusal devrimci hareket" olarak adlandırmanın yanlışlığı ortaya çıkar.

MKP PKK'nın reformist hatta oturduğu dönemde, "ulusal devrimci hareket" tanımlamasını sürdürmüş, reformist çizgi İmralı ile sonuçlandığında, bu sefer de "ulusal reformist hareket" değerlendirmesini yapmıştır.

Bir bütünlük içinde ele alındığında MKP'nin PKK değerlendirmesi objektif değerlendirmeden uzaktır. MKP tarihi PKK değerlendirmesi bağlamında zikzaklarla doludur.

MKP'nin 1. Kongre'sinde ulusal sorun bağlamında, elimizde bulunan belgelerde kimi temel yanlışlar bunlardır. Bu yanlışlar değerlendirildiğinde MKP'nin ilerleme yerine, sürekli geriye doğru gitmeye devam ettiğini tespit edebiliriz.

Olumluluk olarak adlandırılabilecek tek şey ise, "Türkiye Kürdistanı" kavramı yerine, Kuzey Kürdistan kavramının kullanılmasıdır. Kuzey Kürdistan kavramı kullanılmasına rağmen, "Türkiye penceresi" bakış açısı ile ulusal soruna bakmaya devam etmektedirler.

MKP 1. Kongresi ile İbrahim yoldaştan öğrenemediğini bir kez daha ortaya koymuştur.

Nisan 2003

TÜRBAN BAHANE!

AKP hükümeti ile kemalistler arasındaki iktidar dalaşında "türban" sorunu "hassas nokta" olmaya devam ediyor. Son olarak medyanın kışkırtmasıyla da 23 Nisan'da ufak çaplı bir "kriz" yaşandı ve zorda kalan Meclis Başkanı 23 Nisan davetini gerçekleştirmek için türbanlı "karısını" evde bırakacağını açıkladı. Ancak bazı kemalistler buna rağmen tavır aldı ve davete katılmadılar. Bu bağlamda "türban sorunu" üzerinden iki kesimden erkeklerin kendi iktidar dalaşını yürüttüklerini izliyoruz. Kemalistler türbanı "laik cumhuriyet" düşmanlığının yegane sembolü olarak görmekte / göstermekte ve her zaman yaptıkları gibi sorunu baskı ve yasaklarla çözmeye çalışmaktadırlar.

Her ne kadar kadınlar öne sürülse de, onları gerçekte kadınların "özgürlüğünün" vs. hiç de ırgalamadığı gayet açıktır.

Kemalistlerin yöntemleri son tahlilde erkeklerin kendi aralarındaki iktidar dalaşlarının faturasının kadınlara çıkarılması anlamına gelmektedir. Olay gayet açıktır: Bu süreçte "türban"lı kadınlar dışlanırken, bu ideolojinin sahibi olan erkeklere kapılar açıktır…

"Türban sorunu"nun şu ya da bu şekilde gündemde kalmaya devam edeceğinden hareketle bu bağlamda komünistlerin yaklaşımının nasıl olduğunu okurlarımızın bilgisine sunmakta fayda görüyoruz. Geçmişte Sovyetler Birliği'nde Doğu Halkları Cumhuriyetleri'nde çarşaf ve peçeye karşı mücadelenin nasıl yürütüldüğünü "Rusya'da 1917 Sosyalist Ekim Devrimi ve Kadınların Kurtuluşu" adlı kitaptan aktarıyoruz.

sterka bolşewîk

Çarşaf ve peçeye karşı mücadele

Kadınları toplumun eşit haklara sahip birer üyeleri olarak kültürel, siyasi ve ekonomik gelişmeye dahil etmenin önkoşulu, onların eski, köleleştiren âdet ve geleneklerinden kurtulmasına yardımcı olmaktı. Doğu'nun müslüman halkları arasında en köklü, en yaygın geleneklerden biri, kadınların çarçaf ve peçeyle örtünmesiydi. Çarşaf ve peçe islam dininde kadınların sahibi olan erkek dışında, erkeklerce görülmesini engelleme anlamında "iffetliliğinin" bir sembolüyse, kadınların kurtuluşu için mücadele edenlerin gözünde kadının köleleştirilmesinin bir sembolüydü. Çarşaf ve peçe kadar yaygın olmayan çokkarılılık veya kadınların küçük bir bölümü tarafından da savunulan başlık parası geleneği ile "örtünme", kadınların büyük çoğunluğu tarafından kanıksanmış köklü bir gelenekti. Komünist Kadınların 2. Uluslararası Konferansı'na Doğu'dan katılan 74 delegenin çarçaf ve peçeyle tamamen örtünmüş olarak gelmeleri bunun en çarpıcı örneğidir. Bu nedenle çarşaf ve peçenin yasa gücüyle yasaklanması yoluna gidilmiyordu. Komünist Partisi nüfusun çoğunluğunun ve özelde de kadınların büyük çoğunluğunun benimsemiş oldukları bu geleneğe karşı yasa gücüyle mücadele edilemeyeceği görüşündeydi. Komünist Partisi bu alanda ideolojik mücadele ve aydınlatma kampanyasıyla, kadınların bizzat kendilerinin çarşaf ve peçeyi çıkarıp atmaları hedefini güdüyordu. Çarşaf ve peçeye karşı mücadele içinde halk kitleleri içinde yapılan propagandada da kitlelerin dini duygularını incitmemeye büyük dikkat gösteriliyordu. Bu bağlamda komünistlerin yolunu Lenin'in şu sözleri aydınlatıyordu:

"Dini önyargılarla savaşırken son derece dikkatli olmalıyız; bu mücadelede dini duyguları incitenler çok zararlı çıkarlar. Mücadele, propaganda ve eğitim yoluyla yürütülmelidir. Mücadeleyi keskin yöntemlerle yürütürsek, kitleleri karşımıza alabiliriz. Bu gibi mücadele yöntemleri, kitlelerin din temelinde bölünmüşlüğünü derinleştirir, oysa bizim gücümüz birlikte yatar. Dini önyargıların en derin kaynağı, yoksulluk ve cahilliktir; işte savaşmak zorunda olduğumuz bela budur."

Çarşaf ve peçeye karşı mücadelede komünistler esas olarak şu üç gerekçe üzerinde duruyorlardı:

1) Çarşaf ve peçenin sağlığa zararlılığı; 2) halkın dini gerekçelerine karşı Kuran'da çarşaf ve peçenin öngörülmediği, bunun sonradan getirildiği, 3) kadının kişilik onuru. Orta Asya, Azerbaycan ve Özbekistan'da çarşaf ve peçeye karşı kampanya Jenotyel'in muazzam ön çalışmasıyla 1926 8 Mart'ında doruğa varmıştır.

8 Mart 1926'da "Kahrolsun Çadra ve Parança" şiarı altında düzenlenen büyük yürüyüşler, Doğu'nun emekçi kadınları açısından tarihi bir yere sahiptir. Doğu Cumhuriyetleri'nin bir dizi kentinde aynı gün düzenlenen ve binlerce kadının katıldığı bu kitlesel gösteriler, yürüyüşe katılan kadınların çarşaf ve peçelerini çıkarıp meydanda yakmaları ile sona ermiştir. Bu eylemi yaşayan bir komünist kadın eyleme ilişkin anısını şöyle ifade ediyor:

Binlerce, onbinlerce kadın bugün —ki bunun hazırlığı aylarca önceden başlamıştı— çadra ve parançaları içinde muazzam ve tehlikeli bir çığ gibi Orta Asya'nın şehirlerinin —Samarkand, Buhara, Taşkent, Kokhand vs.— dar sokaklarından, meydanlarından ve

pazarlarından akıyor, akıyorlardı. Ama bu karanlık ve halen çehresiz-gözsüz kitlenin üzerinde bir bayraklar denizi vardı: Nefret edilen bir 'Büt'e karşı protesto. Ve tıpkı çıplak ve ot bürümüş bir toprağın üzerindeki kızıl bir çiçek parseli gibi bu garip yürüyüş kolunun ortasında açık yüzleri, kırmızı eşarpları ve şu ya da bu ölçüde kararlı adımlarıyla bir grup kadın ilerliyordu: Geçmişlerine bir çizgi çekme cesaretini şimdiden göstermiş olan ve gökyüzüne artık kara kafes arkasından bakmak zorunda olmayanlar!

Müzik sesleri ile birlikte bu görülmeyecek gibi olmayan insan kitlesi, saflarındaki çok sayıda erkek ve çocukla birlikte bayraklarla ve yerli halılarla süslenmiş meydanda yerlerini aldılar ve kadınların nefes kesen bir gerilimle olacakları beklemeye başladılar. Sonra büyük miting başladı. Meydanı çevreleyen tribünden gürleyen, şevkli ve ama cesaret verici, yeni, alışılmamış sözler yükseliyordu. Yüreklere işleyen ve bitmek bilmeyen bir coşku yaratan sözler… Ve ateşlenen fırtına bir türlü yatışmak bilmezken ve 'Yaşasın' çığlıkları yaşlı, yıkık şehir surlarından çöle kadar yayıldığında —işte o zaman hücum başladı.

İşte, orada, uçuşuyorlar! Başlangıçta titrek ve çekingen bir şekilde, ama sonra gittikçe artan bir çoşkuyla kadınların kamuoyu önünde üstlerinden çıkarıp fırlattıkları köleliğin sembolleri —parança, çaçvan ve çadralar! Onları çabucak yükselen bir dağ gibi üstüste yığdılar, üzerine benzin döktüler ve bir anda alevler yükseldi ve burada artık taşınamaz gelen yüzyıllık gelenekten hep birlikte kurtuluşun kara dumanları pırıl pırıl parlayan ilkbahar semasına doğru yükselmeye başladı… Fakat eşi görülmemiş bu ateşin karşısında, utanç, korku ve sevinçle yürekleri de alev alevdi, çocukluklarından beri ilk defa açıkça yüzlerini göstermeye cesaret eden, zindandan kurtulan ve hatta yabancı bir sesi izleyip tribüne çıkan bu kadınların…

Sokaklarda ve kulüplerde, işletmelerde ve toplantılarda sevinçli bir coşku egemendi. Doğu, varlığının en derin köklerinden koparılmıştı. O günlerde Fergana'daki 'Pravda Vostokya' şöyle yazıyordu:

'Partisiz kadınların Yerel Konferansı az önce sona erdi. Bu Konferansın en büyük özelliği, katılan tüm delegelerin, Konferansta erkekler de olmasına rağmen, parançasız ve yüzlerini örtmeden katılmış olmasıdır.'

1928 8 Mart'ında aynı eylemler daha büyük kitlesel katılımlarla tekrarlanmıştır. Gazeteler çarşaf ve peçeye karşı kampanyayı gündemde tutuyor, kampanyanın başarıları hakkında bilgi veriyorlardı. Buna rağmen bu kampanya hiç de pürüzsüz yürümemiş, mollalar da buna karşı kampanyalar örgütlemişlerdir. Çarşaf ve peçesiz kadınlara sokak ortasında saldırılıyor, kadınlar kocalarının ve ailelerinin korkunç baskı ve şiddetine maruz kalıyorlardı. Çarşaf ve peçeye karşı "hücum" hareketi karşısında mollaların kışkırttıkları erkeklerin birçoğunun tavrı en öz şekliyle şu sözlerde dile gelmektedir: 'Artık Rus kadınlarına ihtiyacımız yok, kendi orospularımız var!' 1927 yılında sadece Özbekistan'da bu nedenle öldürülen kadınların sayısı 14'tü.

(…)

Komünist Partisi çarşaf ve peçeye karşı yasak koyarak mücadele etme yöntemini reddetmesine karşın, daha ileriki yıllarda bu sorun Parti ve Kadın Kollarınca yeniden tartışma gündemine getirilmiş ve kitleler önünde tartışılmıştır. Jenotyeller çevresinde örgütlü bir dizi Özbekistanlı kadından çarşafın yasaklanması talebi geliyordu:

'İktisadi ve toplumsal zıtlıkların çok çarpıcı bir biçimde üstüste bindiği, ve bu fırtınanın büyük bir coşkuyu zincirlerinden boşandırdığı Buhara'da, gezgin kollar şeklinde örgütlenen kadınlar, çarşaf ve peçenin yasalarca yasaklanmasını talep ediyor ve bizzat kendileri eyleme geçerek gerçek baskınlar örgütlüyorlardı. Bu harekete henüz katılmamış olan kadınların sokak ortasında çarşafları yırtılıp çıkarılıyor, evlere veya düğün vb. eğlen-

celere giriliyor, o değerli parançalar toplanarak avlularda yakılıyor veya bu iş için özel olarak hazırlanmış dikimevlerinde parançalardan yoksullar için giysiler dikiliyordu.'

Ama hükümet kadınların bu talebini, yani parança ve çadranın yasaklanmasını reddediyordu. Komünistler açısından parança ve çadraya karşı yasakla mücadele edilip edilmeyeceği elbette ilkesel bir sorun değildi. Onlar ama, günün koşullarında bu köylü geleneğine karşı yasaklamadan mücadele edilmesinin daha doğru olacağını düşünüyor ve kitlelere karşı uygulanan despotik eylemleri reddediyorlardı. Çarşafı yasaklamak içinde bulunulan koşullarda sadece erkekleri karşısına almayacaktı, bu aynı zamanda çarşaf ve peçeyi çıkarmaya henüz hazır olmayan kadınlara da yönelecekti. Bu nedenle Komünist Partisi, Kadın Kolları ve Sovyet basını çarşaf ve peçeye karşı ajitasyon-propagandayı örgütler ve kadınlara köleliğin sembolü çarşaf ve peçeyi atma çağrısında bulunurken, buna hazır olan kadınları erkeklerin estirdiği teröre karşı koruma görevini yerine getirmeye çalışıyorlardı. Şurası açıktı ki, bir dizi kadın çarşaf ve peçeyi atmaya hazır olmasına karşın, çevrenin baskısından korkarak buna cesaret edemiyorlardı:

"Çadra'ya karşı ajitasyon amacıyla düzenlenen özel kadın toplantılarında kadınlar şöyle diyorlardı: 'Biz çadrayı çıkarmaya hazırız fakat çevremizden korkuyoruz.' Burada erkeğin despotizminin yaydığı korku dile gelmektedir."

(…)

Kadınların korunmasının yeterince garanti altına alınamadığı o günün koşullarında genel bir çarşaf ve peçe yasağının getirilmemiş olması görüşümüzce doğrudur, ki çarşaf ve peçeye karşı eylemler sırasında 1929 yılında Orta Asya'da 300'den fazla aktif kadın katledilmiştir. Ayrıca genel bir çarşaf ve peçe yasağında kimin cezalandırılacağı sorunu da ortaya çıkmaktadır. Dini âdet ve geleneklere bağlılığıyla henüz çarşaf ve peçeyi atmaya hazır olmayan kadın mı, yoksa kadınları çarşaf ve peçe ile örtünmeye zorlayan erkekler mi? Görüşümüzce böylesi bir genel yasak o günün koşullarında çoğu durumda erkek despotizminden korkuları veya âdetlere bağlılıkları nedeniyle çarşaf ve peçeyi atmayan kadınlara yönelecekti. Bu nedenle komünistlerin, yeni yaşam biçimlerini baskı ve zorla değil, ellerindeki tüm imkanlarla aydınlatma ve ajitasyon-propagandayla yerleştirme yöntemine başvurmuş olmaları gayet isabetlidir. Komünist saflardaki erkek ve kadınlara ise komünizmin gereklerine uyma çağrısında bulunulmuş ve Parti disiplinini koruyan idari tedbirler işletilmiştir.

(…)

1927 ve 1928 yıllarındaki eylemler ertesinde çevrenin baskı ve terörü nedeniyle kadınların birçoğu yeniden çarşaf ve peçeye dönmesine rağmen, bu kitle hareketi "yeni"nin er geç zafer kazanacağını müjdeleyen bir dönüm noktası olmuştur. 1930'lu yıllarda Doğu Cumhuriyetleri'nde sanayinin ve kollektifleştirme hareketinin gelişmesi, okul ve eğitim ağının kurulması, mollaların ve yerli gericilerin halk kitleleri üzerindeki etkilerinin kırılması ile birlikte genç nesil peçe ve çarşaf zorunluluğundan tamamen kurtulmuş ve buna karşı mücadeleyi artık kendi eline almıştır. 1936 yılına gelindiğinde artık Özbekistan'ın başkenti Buhara'da bir tek çarşaflı / peçeli kadına rastlamak mümkün değildi. Komünist Partisi'nin önderliğinde yürüyen çetin ve uzun süreli mücadele sonuçta başarıya ulaşmıştı.

Çarşaf ve peçeyi yasaklama yoluna başvurmayan, buna karşı ideolojik mücadele ve aydınlatma kampanyalarını esas alan Komünist Partisi ve Sovyet iktidarı, kadınları fiziken kötürümleştiren vahşi geleneklere karşı en başından itibaren radikal bir mücadele yürütmüştür. (…)

("Rusya'da 1917 Sosyalist Ekim Devrimi ve Kadınların Kurtuluşu", sayfa 133-140, Dönüşüm Yayınları)

ÊDÎ BESE!

MÜCADELEMİZ KADINLARIN KURTULUŞU İÇİN!

Değişik uluslardan
işçi, emekçi kadınlar!

8 Mart 2003'te de emperyalist barbarlık olanca çıplaklığıyla devam ediyor…

ABD emperyalist devletinin başını çektiği emperyalist, karşıdevrimci ittifak Güney Kürdistan-Irak'a yönelik imha savaşının hazırlıklarını bütün hızıyla sürdürmektedir. Güney Kürdistan-Irak coğrafyasında askeri işgalini adım adım gerçekleştirmekte olan ABD emperyalist devleti ve müttefikleri her an fiili olarak savaşın startını verecek şekilde hazır beklemektedirler. Bu ittifakın andaki savaş hazırlıklarına karşı çıkan, başını

Almanya-Fransa emperyalist devletlerinin çektiği ortaklık grubu ise bu somuttaki savaşa taraf olmadığı büyük aldatmacası ile aslında bölgedeki çıkarlarını farklı bir şekilde garanti altına almaya çalışmaktadır. Bugünkü koşullarda Güney Kürdistan-Irak somutunda tam anlamıyla emperyalistler arası bir rekabet bir dizi boyutuyla açığa çıkmış durumdadır. Açık ki, emperyalist rekabetin faturası da yine halklara çıkarılmak istenmektedir.

Bölgenin sömürgeci devletleri de kendilerini olası bir savaş durumuna göre konumlandırmış durumdadırlar. Özellikle İran ve Türk sömürgeci devletleri Güney Kürdistan'ın belli "sınır" bölgelerini askeri abluka altına almış bulunuyorlar. Türk sömürgeci devleti neredeyse bütünüyle kendisini Güney Kürdistan somutuna kilitleyerek askeri işgalin kalıcılığı tehdidi eşliğinde savaş çığırtkanlığı yapmaktadır…

Emekçi kadınlar;

ABD emperyalist devletinin ve andaki müttefiklerinin bölgenin petrolleri, diğer enerji kaynakları ve zenginlikleri üzerinde tam bir denetim sağlamak için bugün ihtiyaç duydukları savaş daha çok ölüm, daha fazla kırım ve açlık, sefalet anlamına gelmektedir. Emperyalist savaş bir kez daha kitlesel katliamların gerçekleşmesi demektir. Bir kez daha, her bakımdan bölgenin emperyalist barbarlığın yıkımına uğraması demektir. Evet bir kez daha kadınların, işçi ve emekçi kadınların en şiddetli şekilde emperyalist savaş makinesinin zulmüne uğraması demektir. Bu savaşta da, her emperyalist ve karşıdevrimci savaşta olduğu gibi halkların, somut olarak da Güney Kürdistan-Irak halklarının başına bombalar yağacak, insanlar katledilecektir.

Bütün sahtekârlıklara karşın, bu savaşın ardından Güney Kürdistan-Irak'a "barış ve demokrasi" gelmeyecektir. Kadınların kurtuluşu bakımından da esasında bu savaşın olumlu kazanımlarının olmayacağı daha bugünden görülmektedir. Güney Kürdistan-Irak coğrafyasındaki kadınların gerçek kurtuluşu da mutlak surette başarılı bir devrimin eseri olacaktır.

Emekçi kadınlar;

Bu yıl 8 Mart'ı, bir kez daha haksız ve karşıdevrimci bir savaşın öngünlerinde karşılıyoruz…

8 Mart 2003; bir kez daha emperyalist barbarlığa karşı devrimci savaşların tek alternatif olduğunu savunmak ve haykırmak zamanıdır.

8 Mart 2003; bir kez daha kahrolsun gerici, karşıdevrimci savaşlar, yaşasın devrimci savaşlar şiarları doğrultusunda alanlarda olmanın zamanıdır!

8 Mart 2003; bir kez daha erkek egemen emperyalist sistem içinde reform kırıntılarıyla oyalanmayı değil, gerçek kurtuluşumuz için mücadeleyi, devrimi seçme bilinci ile kuşanmanın-örgütlenmenin zamanıdır.

Mart 2003

PARTÎYA BOLŞEWÎK (KURDİSTANA BAKUR) TARAFTARLARI

Cigerxwîn 100 yaşında...

Gerçek adı Şehmus Hesen olan Cigerxwîn, yoksul bir ailenin çocuğu olarak 1903 yılında dünyaya gelir. Doğum yılı bağıntısında kimi farklı (1900 yılında doğduğunu ileri sürenler de var.) bilgiler olmakla birlikte, genelde 1903 yılında doğduğu etrafında bir kanı hakim durumdadır.

Mardin'e bağlı Amude nahiyesinin Hesare köyünde doğan Şehmus Hesen yaşamının ilk yıllarını bu köyde sürdürür. İlk gençlik yıllarında önce babasını (babasının adı Hesen.) bir süre sonra ise annesini (Eyşan) kaybeder.

Anne ve babasından yoksun, aşırı denebilecek bir yoksulluğun getirdiği zorluklar ve feodal ilişkilerin yarattığı cendere içinde hayatın bir dizi çilesini ve çetinliğini çocukluğunda ve daha ilk gençlik yıllarında çok yönlü bir şekilde yaşamaya başlar.

Birinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Amude'ye (Güneybatı Kürdistan) göçeder. Yoksulluk / yoksunluklar içinde dünyaya gözlerini açan Şehmus'u Amude'de yine aynı şartlar beklemektedir. Bir süre ağabeyinin yanında kalır. Kızkardeşinin yanına geçer ve orada da bir süre kalmak zorundadır. Abisi ve kızkardeşinin yanında kaldığı dönemde çalışır. Çobanlık ve çiftçilik işleriyle uğraşır. Bir nevi "sığıntı" durumundadır. Karşılaşmak zorunda kaldığı bu yaşamı kabullenmez. Bir bakıma kişisel özgürlüğünü yakalamaya koyulur ve nihayetinde bir süre sonra bu ortamdan kaçmaya karar verir. Artık gezgincidir, medrese hayatı, ülkeyi tanıma ve halkını anlama süreci başlar. Kendi çapında mücadeleyi ihmal etmez; şiir, kavga ve gezginciliği birarada götürmeye çalışır…

Sürekli bir arayış içindedir. Düşündüklerini bulmaya, öğrenmeye, amacına ulaşmaya gayret eder. 1920'de Diyarbakır'a gitmeye karar verir. Burada okuyabileceğini düşünmektedir. İlk başta yapabileceği şey, dönemin imkanları dahilinde dini eğitim veren bir okula girmektir. Zorlukların büyüklüğü karşısında arayışa geçen Şehmus Hesen okumanın ve bilginin önemini yavaş yavaş görmeye başlar ve bu alternatif etrafında yoğunlaşır. Dinsel cenaha karşı mesafeli olmasına karşın bilgi edinmenin oradan geçtiğine kendini ikna etmiştir. Neticede amacına ulaşmak için dini öğrenim görmek amacıyla bir Kürt medresesine kaydını yaptırır. Dini eğitimin belirleyici (şeriat dersleri almaktadır) olduğu medresede (git gel'ler içinde) on yıl (kimilerince sekiz yıl) okur. Dönemin koşulları çerçevesinde belki de uzun sayılabilecek bu eğitimin sonunda, 1928 yılında din hocası (seyda-molla) olmaya hak kazanır.

Okul yıllarında iken Kürt ulusal gerçekliğini görmede çok önemli bir rol oynayan Şex Seîd ayaklanması yaşanır. Yurtsever bir kimlik kazanmasında bu ayaklanmanın belirleyici bir rolü olduğunu daha sonraki yıllarda ifade eder.

Kendisinin ve ailesinin çektiği acıların da bir sonucu olarak gençlik yıllarından başlamak üzere artık Şehmus Hesen değil, herkes kendisini Cigerxwîn olarak tanır ve kabul etmeye başlar. Bir bakıma yaşadıklarını ifade eden, özetleyen "kanayan yürek, kan-

lı yürek" anlamına gelen Cigerxwîn ismi bugüne kadar kullanılır (kullanılmaya da devam edecektir).

Ülkesini gezmeye, görmeye; izlenimlerini anlatıma dökmeye ve kitlelerle paylaşmaya başlar. Algıladıklarını ve düşünce boyutuna varan gözlemlerini bilinçli bir yol göstericilige bağlama ve bir ölçüde öncü rol oynama davranışları göstermede fazla gecikmez. Nitekim toplumu aydınlatma amacıyla şiirler yazma dönemi başlamıştır. Denebilir ki Cigerxwîn, 1924 yılında başladığı şiir serüvenini öldüğü güne kadar başarılı bir şekilde sürdürmüştür.

Kürdistan'ın değişik parçalarını gezen Cigerxwîn, gördüklerini artık şiirlerinde ifade ederek düşüncelerini Kürt toplumuna taşımaya, bu yolla aydınlatma işine girişir. En büyük tepkiyi bizzat eğitim aldığı medrese çevresinden görür. Toplumsal ilişkiler üzerinde belirleyici konumda olan toprak ağaları / feodal güçler Cigerxwîn'in çıkışından rahatsız olurlar ve bu rahatsızlıklarını açıkça dile getirir, pratikte de engellemek için ne gerekiyorsa yaparlar. Cigerxwîn için asıl mesele egemenliği ellerinde tutan mir, bey, ağa ve şeyh takımının etkisini kırmaktır. Şüphesiz bu durum onun hayatında bir dizi zorluklar, tehlikeler anlamına gelir. Kişisel anlamda geniş bir sahip çıkanı, koruyan çevresi olmadığı gibi her bakımdan dinsel etkinin altında bulunan kitlelerden de tepki almaktadır. Feodal güçler, onun dinsel alandaki bilgisini ve bu bilgiye dayanarak dinsel hurafelerle başarılı bir mücadele yürütüşünü etkisiz kılmak için Cigerxwîn'in "kâfir" olduğunu yaymaya başlarlar. Ancak o doğru bildiği yoldan vazgeçmez; ağaların ve sömürenlerin haksızlıklarını her geçen gün daha açık bir şekilde ele almayı sürdürür. Kendini yoksulların, ezilenlerin haklarını savunmaya adar ve yapacağı işler içinde aydınlanmaya / aydınlatmaya özel bir önem verir.

Şiir yazmaya başladığı ilk yıllarda, Kürt halkının yaşadıklarını sarih bir dille, basit ve fakat anlaşılır bir tarzda ortaya koyarak Kürt ulusunun durumunu işlemeye ve buradan görevler çıkarmaya çabalar. Tabii ki fazla zaman geçmeden şoven çevrelerin tepkisini alır. Bu tepkilere karşı dikkatlidir, fakat doğru bildiği yoldan caymaz. Kürt ulusunun özgürlüğü için mutlaka bir şeyler yapmak gerektiğine inanmaktadır ve yapabileceklerinden vazgeçmeyi düşünmez. Bu çerçevede, kısmen kimi Kürt ağalarından (ulusal temeldeki bir sahiplenme) destek görür.

Bu yıllarda evlenir. Evliliği hakkında geniş bir bilgi yok, yalnızca onun 1927 yılında evlendiğine dair kayıtlar bulunmaktadır.

Artık yaşadıklarını politik sahnede de yansıtmak ister. Öncülüğünü yapmasa da, kendisine gelen örgütleme tekliflerini geri çevirmez. 1927 yılında Bedirxan kardeşlerden ve başka kimi Kürt aydın çevresinden gelen bir Kürt cemiyetinin örgütlenmesi bağlamında bu çalışmaya iştirak edeceğini beyan eder. Bu çalışmaya katılır ve Xoybun örgütlenmesinde görev alır. Bu alanda başka bazı sorumluluklar alır ve Hawar dergisindeki düzenli faaliyeti bunun ardından gerçekleşir. Hawar'da Cigerxwîn adıyla şiirler yazma dönemi başlar.

Bu ortamda şiirde yoğunlaşmaya yönelir, artık Hawar dergisinin şiir köşesinin sürekli şairidir. Kürt yayın hayatının içindedir ve şiirleriyle bu yayına katkılarda bulunmaktadır. Onu bu dergide yazmaya iten elbetteki politik tercihleridir. Derginin kadrosu içine girdiği yıllarda, aynı zamanda siyasal Kürt örgütlenmesinin de içindedir. Bir bakıma Hawar'daki şiirler siyasal çalışma ve örgütlenme işinin başlangıcı olarak karşımıza çıkar. Dönemin Kürt siyasetçilerinin önemli bir bölümüyle birlikte aynı dergide çalışması politik bir kişilik haline gelişini hızlandırır.

Xoybun ve Hawar özgülündeki çalışmalar aktifleşmesi ve gelişmesi üzerinde çok olumlu rol oynar.

Güneybatı Kürdistan'da en etkili birkaç Kürt yurtseverinin adlarıyla birlikte anılmaktadır artık. Öncü bir konuma gelmiştir. Nu-

reddin Zaza'nın tanımıyla "Yurtseverlik bayrağını yükseltmeye, halkı tarikatların, batıl inançların, geleneklerin boyunduruğundan kurtulmaya açıkça çağırmaya cesaret eden ilk kişi eski molla Cegerxwîn oldu." (Bir Kürt Olarak Yaşamım, Pêrî yayınları) Aydınlatma işinde en ön saftadır.

Bazen Xoybun'un kollektif bir örgütleyicisi, bazen "tek başına örgüt" gibi hareket ederek kitleler içerisinde ilerici fikirlerin, Kürt yurtseverliğinin yerleşmesi amacıyla çok sıkı bir çalışmaya verir kendisini. Kürt ulusunun yaşadıkları onun çalışmalarını hızlandırmaya ve sahiplenme duygusunun gelişmesine derinden etkide bulunurken, o bu olgudan Kürt ulusunun kurtuluşu için neler yapabileceği görevini çıkararak kendini konumlandırmaya çalışır. İşe Kürt gençliğinin eğitilmesi, gerçekleri görmelerini sağlama noktasından başlar. Bu amaçla 1937 yılında Amude'de Kürt gençleri için okuma-yazma kursları açar, dersler vermeye başlar. Kürtçe verdiği bu derslerden, Kürt gençliğini çok yönlü bir şekilde yetiştirmeyi hedeflemektedir. Kürtçe dilinin gelişmesini sağlamak, gençlik arasında Kürtçe okuma-yazmayı yaygınlaştırarak gelişmesini sağlamak doğrultusunda yaptığı çalışmalardan verimli sonuçlar elde eder. Cigerxwîn'in okulunda yetişenler en azından Kürt ulusunun gerçekliğini ve nasıl özgürleşeceğine dair asgari bir donanıma sahip olurlar.

Halkı aydınlatma çalışmalarında etkisi ortaya çıktıkça, gericiler, şeyhler ve ağalar Cigerxwîn'in deli olduğunu yayarlar, halkın bir delinin peşine düşmemesini öğütlerler. Fakat nafile, "deli" her geçen gün etrafına yeni bir "deli" toplamaktadır ve kendini akıllı sanan gericiler ürkmektedirler.

Amude'de Kürt gençlerini aydınlatma çabası kısa süre sonra örgütlü hale gelir. Bir grup arkadaşıyla birlikte bir gençlik örgütü kurarlar. Klûba Ciwanên Kurd (Kürt Gençlik Kulübü) Kürt gençliği içinde kısa sürede çok etkili çalışmalar yapar. Kürt gençlerinin kendi dillerinde okuma-yazma öğrenmeleri; tarihleri hakkında aydınlanmaları ve gelecekleri için bir şeyler yapmaları amacıyla bu örgütün çalışmaları gün geçtikçe gelişmektedir. Özellikle Qamışlı ve çevresinde Cigerxwîn'in sayesinde ciddi bir gençlik örgütlenmesi kurulur. Bu örgütlenmenin, sonraki yıllarda ortaya çıkan parti düzeyindeki örgütlenmelerin ön hazırlığı olduğu, büyük olanaklar sunduğu sonradan görülür…

Ancak bu çalışma Suriye ve Güneybatı Kürdistan'ı egemenliğinde tutan Fransız emperyalistlerinin dikkatini çeker. Kürt gençliği arasındaki faaliyetleri yakın takibe alırlar; birtakım zorluklar çıkarırlar ve sonuçta bu derneği kapatırlar.

Cigerxwîn, ülke bazında Güneybatı Kürdistan somutunda bu aydınlanma faaliyetini sürdürürken, dünyada bir dizi başka gelişme yaşanmaktadır. O, ama aynı zamanda bu gelişmelere karşı da duyarlı ve tavır sahibidir. Almanya'da faşizmin iktidara gelmesine ve ardından sosyalizmin kalesine saldırmasına karşı ikirciksiz bir şekilde safını Sovyetler Birliği'nden yana belirler. Bu yıllarda faşizme ve emperyalizme karşı durmanın önemi üzerinde durur.

Faşizmin sosyalizmin ülkesi Sovyetler Birliği'ne saldırmasında uğradığı hüsran ve yenilgi, dünya ölçeğinde sosyalizme olan sevgi ve sempatiyi geliştirir. Bunun yansımaları Cigerxwîn'de de görülmektedir. Sosyalizme olan sempatisi, onu faşizmin saldırıları karşısında Sovyet anavatanını savunmaya yöneltir. Zaten sosyalizme sempati duymaktadır, insanın kurtuluşunun sosyalizmden geçtiğine inanmaktadır ve komünist önderlere karşı içten bir sevgi ile doludur. Bütün bunları şiirlerinde gayet akıcı, berrak ve duru bir şekilde yazar; yazdıklarını kitlelere taşır ve onları etkilemeye çaba sarfeder.

Savaşın hemen ardından örgütlenme alanında yaptıklarıyla, sosyalizmin üzerindeki doğrudan etkileri açıkça görülmektedir.

Savaşın ardından bir grup arkadaşıyla

birlikte Sazumana Azadî û Yekitiya Kurd'u (Kürt Özgürlük ve Birlik Hareketi) kurduklarını kamuoyuna açıklarlar. Dr. Nazif Bey hareketin önderliğine seçilirken, Cigerxwîn ise sekreterliğe getirilir.

Cigerxwîn farklı zamanlarda değişik yapılar içinde örgütlü olarak çalışmayı asla ihmal etmez. İkinci Dünya Savaşı'nın ardında Dr. Nazif Bey ile kurduğu hareketten ayrılırken de yine aynı yolu, örgütlü çalışma yolunu seçmeyi ihmal etmez ve 1949 yılında Suriye Komünist Partisi'ne üye olur.

Bu parti ile birlikteliği 1957 yılına kadar sürer. Komünist Parti'de çeşitli görevler alır ve Cizre bölgesinde sorumluluklar üstlenir. Bu yıl içinde üyesi olduğu Suriye KP'sinden ayrılarak Suriye Kürdistan'ı Demokrat Partisi'ne girer. Katıldığı bu partinin Merkez Komitesi'ne seçilir. Bu parti bir süre sonra isim değiştirerek Partiya Demokrata Peşweruyen Kurd li Suriye (Suriye İlerici Kürt Demokratik Partisi) adını alır.

Bu yıllarda Güney Kürdistan'da gelişen ulusal mücadele karşısında Cigerxwîn'in içinde çalıştığı parti, onu bu parçaya partinin görevlisi olarak gönderir. Aldığı görevleri başarıyla yerine getirir. Özellikle Kürt gençliğini aydınlatma faaliyetini bu parçada da sürdürmeye çalışır. Güney'deki KDP'nin bilgisi dahilinde faaliyetini sürdürür. Savaş durduktan sonra ardından başlayan yumuşama ortamında ortaya çıkan fırsatla Bağdat'taki Kürt Akademisi'nde dil ve edebiyat üzerine dersler verir.

Cigerxwîn yaşamının sonuna kadar Suriye İlerici Kürt Demokratik Partisi'nin Merkez Komitesi üyesi olarak kalır. Çok kez hayati tehlikeler atlatır. Sömürgeci Suriye devletinin baskılarına uğrar. Geçici olarak Güneybatı Kürdistan parçasından ayrılmak zorunda kalır.

1969 yılında tekrar görevli olarak Güney Kürdistan'a gider. Bir yıl kadar orada bulunur ve değişik faaliyetler içine girer. Doğu Kürdistan'a geçtiği, bu parça hakkında doğrudan gözlemlerde bulunduğuna dair bilgiler de mevcuttur.

1973-1975 yılları arasında Beyrut'ta yaşamak zorundadır. Yazdığı şiirler ve politik çalışmalarından ötürü çok büyük baskılar görür, tutuklanır, ağır işkencelere maruz kalır.

En sonunda 1979 yılında bir kez daha yurtdışına çıkar, çıkmak zorunda bırakılır. Ölümüne kadar geçen zaman süresini, son beş yılını İsveç'te geçirir.

Yurtdışına çıktığında da mensubu bulunduğu partinin çalışmalarını sürdürür. Kürt ulusunun özgürlüğü için Avrupa'da da yapılacak işler olduğu bilinciyle zamanını iyi değerlendirmeye gayret eder. Diğer çalışmalarının yanında, Paris Kürt Enstitüsü'nün kuruluşunda (diğer bir grup Kürt aydınıyla birlikte) yer alır.

22 Ekim 1984'de yaşamını yitirdiğinde partisinin Avrupa temsilciliğini yapıyordu. 1927 yılında başlayan örgütlü faaliyetine böylece ancak ölüm son veriyordu.

Seksen bir yaşında Stockholm'de hayata gözlerini yuman Cigerxwîn'i Kürt halkı ve dostları yapılan anmalardan sonra cenazesini Güneybatı Kürdistan'a gönderdiler. Burada Kürt halkı gerçekten de çok görkemli bir şekilde onu sahiplendi. Yüz bin kişi törende buluştu…

***

Bu yazıda Cigerxwin'in ideolojik, siyasi bakış açısını; sanat alanındaki tavrını ve genel değerlendirmesini yapmadığımız için esas olarak özet bir biyografisini çıkartmakla yetiniyoruz.

Ömrünü Kürdistan'ın özgürleşmesine, Kürt ulusunun kurtuluşuna adayan; molla Hesen'den komünizme sempati duyan değişimin adı ilerici-devrimci şair Cigerxwîn'i Kuzey Kürdistanlı komünistler olarak sahipleniyoruz. Olumlu yanlarını sahiplenmek ve kitlelere maletmek, geleceğe taşımak kadar olumsuz yanlarıyla da açıktan mücadele etmek prensibinden ayrılmadan 100. doğum yıldönümünde onu anıyoruz.

Nisan 2003

ULUSAL SORUN ÜZERİNE RAPOR

RSDİP (Bolşevik) VII. Konferansı'ndan (Nisan Konferansı) 29 Nisan 1917

Aslında ulusal sorunla ilgili ayrıntılı bir rapor sunulmalıydı, fakat zaman kısa olduğundan, raporumu kısa tutmalıyım.

Karar tasarısına geçmeden önce belli saptamalar yapılmalıdır.

Ulusal baskı nedir? Ulusal baskı, ezilen halkların sömürülmesi ve soyulması, ezilen milliyetlerin haklarının zorla kısıtlanması yolunda emperyalist çevrelerin başvurduğu önlemler sistemidir. Bunlar, birlikte ele alındıklarında, ulusal baskı politikası olarak bilinen siyaseti oluştururlar.

İlk soru şudur: Herhangi bir iktidar, ulusal baskı politikasını uygularken hangi sınıflara dayanır? Bu soruyu cevaplandırabilmek için, farklı devletlerde neden farklı ulusal baskı biçimlerinin varolduğunu, ulusal baskının bir devlette neden bir diğerinden daha şiddetli ve daha kaba olduğunu anlamak gerekir. Örneğin İngiltere ve Avusturya-Macaristan'da ulusal baskı hiçbir zaman pogrom karakterine bürünmemiş, fakat ezilen milliyetlerin ulusal hakları üzerinde kısıtlamalar biçiminde varolmuştur. Rusya'da ise ulusal baskı sık sık pogrom ve katliamlar biçimini almıştır. Başka bazı devletlerde ise ulusal azınlıklara karşı hiçbir özel önlem alınmamaktadır. Örneğin, Fransızların, İtalyanların ve Almanların hepsinin yanyana özgürce yaşadığı İsviçre'de hiçbir ulusal baskı yoktur.

Farklı devletlerde milliyetlere karşı takınılan farklı tavırlar ne ile açıklanır?

Bu devletlerde hüküm süren demokratizmin derecesindeki farklılıkla. Önceki yıllarda, Rusya'da devlet iktidarının başında eski toprak aristokrasisi dururken, ulusal baskı katliamlar ve pogromlar gibi en iğrenç biçimlere bürünebiliyordu ve gerçekten de bürünmüştür. Belli bir ölçüde demokratizmin ve siyasi özgürlüğün varolduğu İngiltere'de ulusal baskı daha az vahşi bir karakterdedir. İsviçre demokratik bir topluma yakındır ve bu ülkede uluslar aşağı yukarı tam özgürlüğe sahiptir. Kısacası, bir ülke ne kadar daha demokratik olursa, ulusal baskı o kadar az olur, ve tersine. Demokrasi ile, belirli sınıfların devlet iktidarında bulunmalarını kastettiğimize göre, bu bakış açısından hareketle şu söylenebilir: Eski Çarlık Rusyası'nda olduğu gibi, eski toprak aristokrasisi iktidara ne kadar yakınsa baskı o kadar ağır ve biçimleri o kadar iğrenç olur.

Ne var ki, ulusal baskı yalnızca toprak aristokrasisi tarafından ayakta tutulmaz. Ek olarak, bir diğer güç daha vardır —kendi ülkelerine sömürgelerde öğrendiği milliyetleri köleleştirme yöntemlerini getiren ve böylece toprak aristokrasisinin doğal müttefikleri du-

rumuna gelen emperyalist gruplar. Bunları, küçük-burjuvazi, aydınların bir bölümü ve aynı zamanda soygun yağmasını paylaşan işçilerin üst tabakasının bir kesimi izler. Böylece, ulusal baskıyı destekleyen, başını toprak ve finans aristokrasisinin çektiği tüm bir sosyal güçler korosu ortaya çıkar. Gerçek bir demokratik sistem oluşturmak için, her şeyden önce zemini temizlemek ve bu güçleri siyaset sahnesinden silmek zorunludur. ***(Karar tasarısının metnini okur.)***

İlk soru: Ezilen ulusların siyasi yaşamı nasıl biçimlendirilmelidir? Bu soruya yanıt olarak, Rusya'daki ezilen halklara, Rus devletinin bir parçası olarak kalmaya devam mı etmek, yoksa bağımsız devletler olarak ayrılmak mı istediklerine kendi başlarına karar verme hakkının tanınması gerektiği söylenmelidir. Şu anda, Fin halkı ile Geçici Hükümet arasında somut bir çelişkiye tanık olmaktayız. Fin halkının temsilcileri, Sosyal-Demokrasinin temsilcileri, Geçici Hükümet'in Fin halkına, Rusya'ya ilhak edilmeden önce sahip oldukları hakları geri vermesini talep ediyorlar. Geçici Hükümet bunu reddetmekte ve böylece Fin halkının egemenliğini tanımamaktadır. Kimin safında yer almalıyız? Apaçık ki, Fin halkının safında, çünkü herhangi bir halkın bir devlet sınırları içinde zorla alıkonulmasını kabul etmemiz, düşünülemeyecek bir şeydir. Halkların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesini ileri sürdüğümüzde, biz buna bağlı olarak ulusal baskıya karşı mücadeleyi, ortak düşmanımız olan emperyalizme karşı mücadele düzeyine yükseltiyoruz. Eğer bunu yapmazsak, kendimizi emperyalistlerin değirmenine su taşıyanların durumunda bulabiliriz. Eğer biz Sosyal-Demokratlar, Fin halkının ayrılma iradesini bildirme hakkını ve iradesini gerçekleştirme hakkını inkâr etseydik, kendimizi Çarlığın siyasetini sürdürenlerin durumuna koymuş olurduk.

Ulusların özgürce ayrılma ***hakkı*** sorunuyla, bir ulusun şu ya da bu anda ***mutlaka*** ayrılıp ayrılmaması ***gerektiği*** sorununu birbirine karıştırmaya izin verilemez. Bu ikinci sorun, proletarya partisi tarafından her özel durumda, koşullara uygun olarak tamamen ayrı ayrı çözülmek zorundadır. Ezilen halkların ayrılma hakkını, siyasi kaderlerini kararlaştırma ***hakkını*** tanıdığımız zaman, bununla söz konusu anda belli ulusların Rus devletinden ayrılıp ayrılmaması ***gerektiği*** sorununu çözmüş olmuyoruz. Bir ulusun ayrılma hakkını tanıyabilirim, fakat bu onu böyle yapmaya yükümlü kılıyorum anlamına gelmez. Bir halkın ayrılma hakkı vardır, fakat koşullara göre, bu hakkı kullanmayabilir de. O halde, proletaryanın, proleter devrimin çıkarlarına uygun olarak, ayrılma lehinde ya da aleyhinde ajitasyonda bulunmakta özgürüz. Dolayısıyla, ayrılma sorunu, her özel durumda bağımsız olarak, varolan duruma uygun olarak belirlenir, ve bu nedenle, ayrılma hakkını tanımak, herhangi belli koşullarda ayrılmanın amaca uygunluğuyla karıştırılmamalıdır. Örneğin ben, kendi payıma, Transkafkasya ve Rusya'daki ortak gelişmeyi, proletaryanın mücadelesinin belli koşullarını ve benzeri şeyleri hatırda tutarak, Transkafkasya'nın ayrılmasına karşı çıkardım. Fakat eğer, gene de, Transkafkasya halkları ayrılmayı talep ederse, onlar elbette ayrılırlar ve bizden bir direniş görmezler. ***(Karar tasarısı metnini okumaya devam eder.)***

Dahası, Rus devleti içinde kalmak isteyen halklara ne yapılmalıdır? Halklar arasında Rusya'ya karşı güvensizlik, en başta Çarlık siyaseti tarafından beslenmiştir. Fakat şimdi Çarlık artık yaşamadığına, onun baskı politikası artık mevcut olmadığına göre, bu güvensizlik mutlaka gevşeyecek ve Rusya'ya doğru çekim mutlaka artacaktır. İnanıyorum ki şimdi, Çarlığın devrilmesinden sonra, milliyetlerin onda dokuzu ayrılmak istemeyeceklerdir. Bu nedenle Parti, ayrılmak istemeyen ve örneğin, Transkafkasya, Türkistan ve Ukrayna gibi yaşam tarzına ilişkin kendine has özellikler ve dil özellikleri gösteren

bölgeler için bölgesel özerkliği gündeme getirmeyi önermektedir. Bu özerk bölgelerin coğrafi sınırları, ekonomik koşullar, yaşam koşulları, vb. gözönüne alınarak, buralarda yaşayan nüfusun kendisi tarafından belirlenmelidir.

Bölgesel özerkliğin karşısında, uzun süreden beri "Bund" ve özellikle, ulusal-kültürel özerklik ilkesini savunan Springer ve Bauer tarafından önerilen diğer bir plan vardır. Ben bu planın Sosyal-Demokrasi tarafından kabul edilmeyecek olduğunu düşünüyorum. Bu planın özü şundan ibarettir: Rusya, ulusların bir birliği, uluslar ise, devletin hangi bölümünde yaşadıklarına bakılmaksızın, ortak bir toplumda birleştirilmiş olan kişilerin birlikleri haline dönüşmelidir. Bütün Ruslar, bütün Ermeniler ve diğerleri, toprak hesaba katılmadan, kendi özel ulusal birliklerinde örgütlenecek ve ancak bundan sonra, Rusya uluslarının birliğine girecekler. Bu plan son derece elverişsiz ve yersizdir. Gerçek şudur ki, kapitalizmin gelişmesi, koskoca insan gruplarını dağıtmış, onları uluslarından ayırmış ve tüm Rusya üzerine yaymıştır. Ekonomik koşulların sonucu olarak ortaya çıkan ulusların parçalanması karşısında, belli bir ulusun tek tek bireylerini biraraya getirmek, yapay olarak bir ulus örgütlemek ve inşa etmek olacaktır. Ve yapay olarak halkları uluslar içinde birleştirmek, milliyetçilik görüşünü benimsemek olacaktır. "Bund" tarafından geliştirilen bu plan, Sosyal-Demokratlar tarafından onaylanamaz. Bu plan, Partimizin 1912 Konferansı'nda reddedilmişti ve "Bund" istisna olmak üzere, Sosyal-Demokrat çevrelerde genel olarak hiç rağbette değildir. Bu plan, kültürel özerklik olarak da bilinmektedir, çünkü bir ulusu ilgilendiren sayısız ve çeşitli sorunlar arasından kültürel sorunlar grubunu diğerlerinden ayırmakta ve bunları ulusal birliklere havale etmektedir. Bu tür bir ayrımın çıkış noktasını, ulusları bütünleşmiş bir tüm haline getiren şeyin, onun kültürü olduğu tezi oluşturmaktadır. Bir ulusun bağrında bir yanda ulusu parçalara ayırıcı eğilimde çıkarlar, örneğin ekonomik çıkarlar, ve diğer yanda onu bütünleşmiş bir tüm haline getirme eğiliminde olan çıkarlar olduğu ve bunların da kültürel sorunlar olduğu varsayılmaktadır.

Son olarak, ulusal azınlıklar sorunu vardır. Bunların hakları özellikle korunmalıdır. Bu nedenle Parti, eğitimde, dinde ve diğer konularda tam hak eşitliği ve ulusal azınlıklar üzerindeki bütün kısıtlamaların kaldırılmasını talep eder.

Dokuzuncu maddede ulusların hak eşitliği ilan edilmektedir. Bunun gerçekleşmesi için zorunlu koşullar ancak tüm toplum tamamen demokratikleştiğinde ortaya çıkabilir.

Çeşitli ulusların proletaryasının ortak bir partide nasıl örgütleneceği sorununu çözüme kavuşturmalıyız. Bir plan, işçilerin milliyetlere göre örgütlenmesini öngörmektedir —ne kadar ulus varsa o kadar parti. Bu plan, Sosyal-Demokrasi tarafından reddedilmişti. Pratik göstermiştir ki, belli bir devletin proletaryasının milliyetlere göre örgütlenmesi, yalnızca sınıf dayanışması fikrini mahvetmeye varır. Belli bir devlet içindeki bütün ulusların proleterlerinin tümü, tek bölünmez proleter kolektifte örgütlenmelidir.

Böylece, ulusal sorun üzerindeki görüşlerimiz, aşağıdaki önermelere indirgenebilir:

a) Halkların ayrılma hakkının tanınması;

b) Söz konusu devlet içinde kalan halklar için bölgesel özerklik;

c) Ulusal azınlıklar için özgürce gelişmelerini garanti altına alan özel yasalar;

d) Söz konusu devletin bütün milliyetlerinin proleterleri için tek bölünmez bir proleter kolektif, tek parti.

İlk kez: RSDİP (B) Petrograd Şehir Konferansı ve Tüm-Rusya Konferansı —Nisan 1917, adlı kitapta yayınlanmıştır. Moskova/Leningrad 1925

(Stalin, Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, sayfa 81-86, İnter Yayınları)

Bİ AGİRÊ NEWROZÊ, OCAXÊ SOREŞÊ KÛRİK BİKE!

NEWROZ ATEŞİ İLE EMPERYALİST SAVAŞA KARŞI MÜCADELEYİ YÜKSELT!

Kuzey Kürdistanlı kadın ve erkek işçiler, emekçiler, devrimciler, yoldaşlar!

Sömürgeciliğe, ulusal baskıya ve zulme karşı, ulusal kurtuluş mücadelesinin simgesi olan Newroz'u kutlamaya hazırlanıyoruz.

2003 yılının Newroz'unu karşılamaya hazırlandığımız bu günlerde, Ortadoğu'da savaş rüzgarları esiyor. Dünyanın en büyük haydutlarından biri olan ABD emperyalizmi, Güney Kürdistan ve Irak halklarının başına bombalar yağdırmanın hazırlıklarını tamamlıyor.

ABD emperyalizminin müttefikleri ile birlikte, Irak'a karşı yürüteceği savaş, emperyalist, gerici, karşıdevrimci, yanlızca Güney Kürdistan ve Irak halkları için değil, bütün dünya halkları için felaketli sonuçlara gebe haksız bir savaştır.

ABD emperyalizminin Irak'a karşı vereceği savaş; emperyalist çıkarlar için, petrol için, dünya hegemonyasında yerini sağlamlaştırmak için verilecektir. Bu savaş; ABD emperyalistlerinin göstermeye çalıştıkları gibi "demokrasi" için, "insan hakları" için vb. amaçlar için verilecek olan bir savaş değildir. Bu savaş çıkar savaşıdır! Bu savaş petrol savaşıdır! Bu savaş dünya egemenliği için savaştır!

Bu savaşta, Kuzey Kürdistanlı komünistler olarak biz; ne ABD'den, ne de Saddam rejiminden yanayız. Bu savaşta, savaş taraflarından biri haklı, diğeri haksız konumda değildir. Savaş, savaşın iki tarafı açısından karşıdevrimin kendi içindeki bir hesaplaşmasıdır. Bizim tarafımız Güney Kürdistan ve Irak halklarının, işçilerinin, emekçilerinin tarafıdır. Biz bu savaşta, işçilerin, emekçilerin kendi bağımsız eylemlerini geliştirmesinden, karşıdevrimci savaştan devrim için yararlanmaya çalışmasından yanayız.

Saddam rejimi halk düşmanı faşist bir rejimdir. Mutlaka devrilmelidir. Saddam'ı devirecek olan güç Güney Kürdistan ve Irak halklarıdır. Güney Kürdistan ve Irak halklarının bilinç ve örgütlenme seviyesi, Saddam rejimini devirme işini yapacak düzeyde değil diye, kimi Kürt çevre ve gruplarının yaptığı gibi ABD emperyalizmini desteklemek, savaşta ABD'nin yanında yer almak, ilericilik değildir. Bu tavır emperyalizmden medet uman, devrimcilik perspektifini çoktan yitirmiş olanların tavrıdır.

Emperyalistlerin derdi demokrasi, insan hakları vb. değildir. ABD emperyalizminin Saddam diktatörlüğünü yıkmak istemesinin nedeni, onun halk düşmanı bir rejim olması, Irak halklarına kan kusturan faşist bir diktatör olması değildir. Şimdi onu devirmek isteyenler, geçmişte onu dişinden tırnağına kadar silahlandıranlardı. Halepçe'de binlerce insanımızın katledilmesine yolaçan zehirli gazı, Saddam'a verenler bunlardı. Saddam'ın düşman ilan edilmesi, onun Kuveyt'i işgal etmesi ile olmuştur. Saddam ABD emperyalizminin kontrolünden çıkmıştır. Büyük haydut, kendisinin kontrolünden çıkan küçük haydutu cezalandırmak istemektedir. Irak'a ABD saldırısının gerçek nedeni budur.

İşçiler! Emekçiler!

Irak'a saldırı konusunda büyük emperyalist güçler arasında sağlanmış bir birlik yoktur. Her emperyalist büyük güç, kendi çıkarına göre tavır belirlemektedir. Alman emperyalizmi de sahte barış pozuna bürünmektedir. Onun barışçılığı sahtedir. Kendi hava sahasını, üsleri ABD'ye açan, Awacs uçaklarında personeli bulunan, Kuveyt'te askerleri bulunan Alman devletidir. Sorun Alman emperyalizminin ABD emperyalizmine doğrudan karşı çıkması, onunla çatışmayı göze alacak durumda olmaması ve Ortadoğu'da ABD egemenliğinin sağlamlaşacak olmasından duyulan rahatsızlıktan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle Alman emperyalizmi "barışsever" görünmektedir.

Sömürgeci Faşist Türk devleti ise; Güney Kürdistan'da belli alanlarda silahlı güçleri bulunmasına rağmen, sınıra yığdığı 100 bini aşkın ordu gücü ile Güney Kürdistan'ı tamamen işgale hazırlanmaktadır. Sömürgeci Türk devleti, ABD ile girdiği pazarlıkta, daha fazla para koparma pazarlıklarını yürütmenin yanısıra, Güney Kürdistan'da hangi biçimde olursa olsun bir "Kürt devleti"nin kurulmasını engellemeyi ve Güney Kürdistan'da kendi denetimleri dışındaki bir gelişmeyi engellemeyi esas savaş nedeni haline getirmiştir. Bu savaşta, Kürt ulusu ve onun ulusal mücadelesi sömürgeci faşist Türk devletinin baş saldırı hedefidir.

İşçiler! Emekçiler!

Bu savaş bizim savaşımız değil! Bu savaştan işçilerin, emekçilerin çıkarı yoktur. Savaş emperyalist, gerici, karşıdevrimci bir savaş olacaktır. Emperyalizme, emperyalist savaşa karşı çıkmak, örgütlenmek, mücadeleyi yükseltmek günün en acil görevidir.

Emperyalizm varsa onun yol arkadaşı savaş da vardır. Emperyalizm barbarlıktır. Emperyalizmi mezara gömmenin, emperyalist savaşlara son vermenin yolu Bolşevik devrimlerdir. Bunun için Partîya Bolşewîk saflarında örgütlenin!

– Xelasî, bi şoreşê û bi sosyalîzmê dibî!

– Li Newroz'an jî âlâ şoreşê bilindke!

– Sömürgeci faşist Türk devleti Kürdistan'dan defol!

– Kahrolsun emperyalist savaş! Yaşasın devrimci iç savaş!

12 Adar 2003

PARTÎYA BOLŞEWÎK (KURDİSTANA BAKUR) TARAFTARLARI

Yurtdışında Newroz geceleri yapıldı...

Geçen yıllarda yurtdışında yapıldığı gibi bu yıl Newroz'da seminerler, tartışma toplantıları yapılmadı. Bunun yerine, savaş hazırlıklarının iyice yoğunlaştığı gerçeği de gözönüne alınıp daha fazla kitleye ulaşmanın da bir aracı olarak düşünülen; hedefi gerçekçi bir temelde yüksek tutmayan, mütevazı iki gece planlandı.

Sözkonusu geceler Almanya'nın Nürnberg ve Duisburg şehirlerinde yapıldı. Newroz'un devrim için mücadelede bir araç olarak kullanılması gerektiği temel yaklaşımıyla, ABD emperyalizminin ve müttefik güçlerinin Güney Kürdistan-Irak'a yönelik hazırladığı emperyalist savaşa karşı mücadeleyi öne çıkaran bir temelde, geceler için yapılan çağrı şöyleydi:

"Newroz'da emperyalist savaşa karşı mücadeleyi yükseltelim!

Emperyalist barbarlık dünyaya meydan okuyor…

Günümüzün Dehakları halkların kan ve gözyaşı deryası üzerinde kendi saltanatlarını sürdürüyorlar.

Dünyanın en büyük haydutlarından biri olan ABD'li emperyalistler Irak halkının başına bombalar yağdırmanın hazırlıklarını tamamlıyor. ABD emperyalizminin Ortadoğu'da kendi egemenliğini daha da pekiştirmek için her türlü aşağılık yöntemi kullanmaktan çekinmediği, uluslararası alanda kendi koydukları kuralları ayaklar altına aldıkları, emperyalist barbarlığın Ortadoğu'da somut olarak açık savaş biçimine dönüştürülmeğe çalışıldığı koşullarda 2003 Newroz'una giriyoruz.

Irak halkının gözyaşları emperyalistleri ilgilendirmiyor; tüm emperyalistler ve uşaklarının derdi kendi çıkarlarıdır. ABD'li emperyalistlerin Irak halkının başına yağdıracağı bombalar, aslında tüm dünya halklarının başına yağmaktadır. Büyük haydut tüm dünyaya şu mesajı veriyor: "Dünyanın efendisi benim, bana karşı olana yaşam hakkı tanımam!"

Tam da bu koşullarda, Kürdistanlı kitlelerin tutuşturacağı Newroz ateşi emperyalist savaşa karşı, antiemperyalist mücadelenin geliştirilmesine, devrimci savaş kıvılcımlarının yükseltilmesine hizmet etmelidir.

Emperyalizmdegerçek anlamda "hak-hukuk", "dostluk-kardeşlik" yoktur; belirleyici olan emperyalist çıkarlardır.

Emperyalizm varsa onun yol arkadaşı savaş da vardır.

Emperyalizm varsa kan ve gözyaşı vardır.

Emperyalizm varsa halkların din, dil, ırk, milliyet temelinde birbirlerine boğazlatılması vardır.

Emperyalizm BARBARLIKTIR!

2003 Newroz'unda görev, emperyalist barbarlığa karşı antiemperyalist mücadeleyi geliştirmek; emperyalist savaşa karşı, devrimci savaş şiarını yükseltmektir.

Gelin, omuz omuza, hep birlikte New-

roz ateşiyle devrim ocağını körükleyelim!

Şubat 2003"

Bu çağrı temelinde yapılan propaganda-ajitasyon çalışmasıyla doğal olarak seminerler için ulaşılan kitleden daha fazla kitleye ulaşılabildi. İki geceye toplam 300 kişi katıldı. Seminerlere, tartışma toplantılarına katılıma göre daha iyi olsa da, yapılabilecek işlerin, çalışmaların yapılması durumunda katılım daha iyi olabilirdi. Bu bağlamda, sözkonusu eksikliklerden gelecek dönem için dersler çıkarmak geceleri örgütleyen yoldaşların görevidir. Bu geceler bir bakıma deneyim edinmek için bir "başlangıç" olarak da görülmelidir.

Gecelerin programı kabaca, davet edilen, dayanışmada bulunan sanatçı, müzik gruplarının yanısıra, Kürtçe, Türkçe, Almanca konuşmalar, şiirler, skeç, folklor ve slayt gösterisinden oluşmuştu.

Programdaki konuşmalar dışında Duisburg'taki gecede şu açılış konuşması da yapıldı:

"Newroz vesilesiyle düzenlediğimiz bu geceyi, emperyalist savaş tamtamlarının çaldığı bir ortamda gerçekleştiriyoruz. Başını Amerikan emperyalizminin çektiği bir grup emperyalist devlet Güney Kürdistan-Irak coğrafyasına gerici ve haksız bir savaşı dayatmanın hazırlıklarını yapıyor. ABD emperyalistleri bölgeye daha çok yerleşmek için bu kez doğrudan askeri işgal ve savaş yolunu tercih ediyor. Güya ABD emperyalistlerinin Güney Kürdistan-Irak'a savaş açmasına karşı çıktığını söyleyen diğer emperyalist devletler de aslında bu savaşın içinde yeralmaktadırlar. Büyük emperyalist devletlerin tamamı bölgedeki çıkarlarını korumak için her zaman şiddete ve savaşa başvurma, savaş hazırlıkları içinde bulunma tutumlarını sürdürdüler. Bugün de bölge somutunda güçlü bir emperyalist rekabet devam etmektedir. Emperyalistlerin çıkarlarını korumak için dalaşmalarında ve bölgeye saldırmalarında fatura hep halklara çıkarılmaktadır. Bölge gerici rejimleriyle, sömürgeci devletlerle emperyalistler arasındaki işbirliği neticesinde karşıdevrimci savaşların yükü halkların sırtına yıkıldı. Bundan 15 yıl önce gerçekleştirilen 16 Mart 1988 Halepçe katliamı bunun en açık kanıtıdır. Bugün güya savaşa karşı çıktığını iddia eden bazı Avrupalı emperyalist devletler, özelde Alman ve Fransız emperyalistleri Halepçe katliamının sorumluları arasındadırlar. Kimyasal silahları kullanan Saddam rejimi kadar Irak sömürgecilerine bu silahları teslim eden emperyalist devletler de o kadar suçludurlar. Bu suçlular, suçlarına yenilerini katmaya devam etmektedirler. Kimyasal silahların üretimini sürdürmektedirler. Silahlanmaya çok büyük bütçeler ayırmaktadırlar. Ve bugün Güney Kürdistan-Irak'a saldırı hazırlığında olduğu gibi, yeni silahlarını deneyeceklerini açıkça ilan etmektedirler. Güney Kürdistan-Irak coğrafyasında yeniden kimyasal ve benzeri geliştirilmiş yeni silahların kullanılacağı, yeni Halepçelerin yaşanacağı endişesi güçlü bir olasılıktır.

Yeni bir Newroz arifesinde Arap, Kürt ve diğer bölge halklarının savaşın vahşetini adım adım hissetmeleri karşısında duyarsız kalınamaz. Bulunduğumuz her alanda emperyalistlerin bölgede başlatmak istedikleri emperyalist savaşa karşı mücadele edelim.

Bugün, bu salonda düzenlediğimiz Newroz etkinliğinin asıl amacı da emperyalist saldırganlığa, işgale ve savaş çığırtkanlığına karşı çıkmayı amaçlamaktadır.

Bu Newroz etkinliğinde, görevlerimizden biri de sömürgeci devletlerin, somut olarak sömürgeci Türk devletinin Güney Kürdistan'da giriştiği askeri işgale karşı çıkmaktır.

Newroz, direnişin ve mücadelenin öne çıkarıldığı bir temelde ele alınırsa; işte o zaman gerçekten de Newroz ateşi devrim ocağını körüklemeye hizmet edecektir.

Bu duygu ve bilinçle düzenlediğimiz Newroz gecesine hoşgeldiniz!"

Gecelerin Türkçe konuşması, gecelere çağrıdaki düşüncelerin daha da genişletilmişiydi. Kürtçe konuşma ise şöyledir:

"Heval û hogir ê bergend û dildar!

Bi navê komîta sazumana şevê ez we hemûyan bi coşa şoreşger û şoreşvan silav dikim.

Dehaq'ên roja me li ser qiyameta gîrî û şîn û xwîna gelan kêf û zevqan dikin.

Emperyalîst ê barbarî, dinê re qabîbo dike. Çavên emperyalîstan qet ter nabin. Ew ji bo berjewendîya xwe dine mahf dikin. Çavên gîştî emperyalîstan li Rojhîlat a Navîn e. Lewra, li Rojhîlata Navîn petrol heye. Ji bo petrolên Rojhîlata Navîn li destê emperyalîstan çi hatiye wî dikin.

Amerîkana emperyalîst ewê îsal Newrozê bi xwinê boyexke. Va haydutê mezîn devê xwe bi xwîna gelan ketîye, çavê xwe tebayê din nabîne. Leşkerê xwe û top û tifangê xwe top dora Rojhîlata Navîn kiriye. Van xwinxwaran îro-sibe li Kurdistana Başûr û li Irakê ewê xwîna gelan birijînin.

Van emperyalîstan bi sextekarîyê gelên dinê dixapînin. Ew diben "em li hember terorîzme şer dikine." Va zaf derewe. Ew ji bo menfeata xwe şer dikin. Ew ji bo menfeata xwe kanun û nizama ku bixwe danîne vî jî didevsînin. Dügelê ku nehatin hesabê xwe wan bi zore zeft dikin, dihelîşînin. Bi şerên bêhek de bi sedan, bi hezaran mirovan dikujin. Ew, bi xwîna karker û kedkar û gelêbindest xwedî dibin. Ew, ji bo hikumranîya dine şer dikin. Dest emperyalîstê di mezin de çekên ku dine mahfke heye. Çeksazê herî mezin ew bixwene. Ew, gelên dine li ser bingeha dîn û ziman û neteweperestî û nîjadperestîye hev re dikin dijmin. Gelên dine ber didin hev û bixwe jî sêri keyf û zevka xwe dikin. Vanê saxek îşan didin ku terorîstê herî emperyalîst bixwene.

Li ser mafên mirovan û demokrasî û her wekî din emperyalistên hemû roj bi roj propagandan dikin ku "em ji bo van tekoşînê dikinê" .

Başe jî, van gotinan rastin?

Na! Vana gîştî jî derevê zafin.

Qet dûr meçûn. Kurdistan li ber çavane. Kurdistan kirine çar parçe û her parçek dane bin destê mêtingehkarîkî. Amerîkana emperyalîst ji bo petrolên Rojhîlata Navîn, Kurdistana Başûr xwe re kiriye bingeh. Dewleta Tirkê faşîst û metîngehkar li Kurdistana Bakur roj bi roj xwîna Kurdan dirijîne. Kurdistanê tar û mar dikin. Kanê, li ku ye mafên mîrovan, li ku ye demokrasî? Emperyalîstên Amerîkayê îro ji bo menfeata xwe li Kurdistana Başûr dest li pişta Kurdan dixinin û van dajon nav şerê û didine kuştinê. Tirkê mêtingehkar dibên ku "em, ji bo Kurdan heqêk hema ji yekî dayînê naxwazinê." Ew, bi aşkerahî koletîya Kurdan dixwazin. Amerîkayê emperyalîst jî dibejî ku: "hûn qet metirsin, em heqêk nuh nadinê Kurdan."

Welat, welatê meye hema, ew bernadin ku em bibine xwedîyê welatê xwe!

Li dest emperyalîstan mafên mîrovan ewaye!

Heval û hogîrino!

Bi kurtî, gotina me ewaye: Ji emperyalîstan dostî nabî. Ew dijminê gelêbindestin. Amerîkayê çav berdaye petrolê Kurdistana Başûr û Irakê. Ev dixwazî ku vê derê gîştîyê bigirî dest xwe. Va rê ya rêya hikumranîya dinê ye. Amerîkana emperyalîst ji bo hikumranîya dinê şer dike. Va şera, şera emperyalîstane, va şera, şera bêheqe. Ne Saddam ê dîktator ne jî rejîmê emperyalîstê gîştî! Ew gîştî jî dijminê karker û kedkar

û gelêbindestê dinêne. Rizgarîya karker û kedkar û gelêbindestan gîştîyan û Kürdistan û Kurdan bi şoreşê dibî. Şera me ji bo şoreşêye. Îro roj roja tekoşîna antîemperyalizmêye, roja tekoşîna şoreşêye.

Ala şoreşê bilinke!

Bi agire Newrozê ocaxê şoreşê nixaf ke!"

Gecelere Almanya'da Bolşevik Parti İnşası İçin Yayın Organı "Trotz Alledem" ("Herşeye Rağmen") tarafından gönderilen mesaj, "teknik" bir nedenle Nürnberg gecesine ulaşamadığı için sadece Duisburg'taki gecede okundu. Sözkonusu mesaj şöyledir:

"Değerli arkadaşlar, değerli yoldaşlar,

Almanya'da Bolşevik Parti İnşası İçin mücadele yürüten "Trotz Alledem" ("Herşeye Rağmen") gazetesi olarak sizleri militan devrimci bir coşkuyla selamlarız.

Newroz dolayısıyla düzenlediğiniz kutlama eylemlerinizin başarılı geçmesini diliyor, "Newroz'da emperyalist savaşa karşı mücadeleyi yükseltelim!" şiarınızla hemfikir, sizlerle omuz omuza olduğumuzu açıklarız.

Her yerde emperyalist savaşa savaş! Çünkü emperyalist savaş emperyalist barbarlık demektir. Emperyalist barbarlık, yaşanan ve her gün artarak yaşanan ve engellenmediği şartlarda tüm insanlığı, onun yarattığı tüm değerlerle birlikte yok olmaya götürecek olan bir barbarlıktır. Emperyalist barbarlık tüm ülkelerin işçilerinin ve ezilen halkların ortak can düşmanıdır.

Emperyalist sistemin pis kâr emelleri için savaşlar yürütmesine, bu savaşlarda onbinlerce işçinin, emekçinin, köylünün hunharca katledilmesine, açlığa, sefalete, yıkıma sürüklenmesine sessiz kalamayız! Sessiz kalmak onaylamak demektir!

Emperyalist savaşa savaş! Emperyalist dünya sistemine savaş demektir.

Bugün kimi emperyalist devletler "savaşa karşı" olduklarını, savaş istemediklerini açıklıyorlar. Onların bu tavrı tam bir sahtekârlık tavrıdır.

Emperyalist Fransa'nın Afrika'nın bir dizi ülkesinde yürüttüğü gerici, karşıdevrimci savaşlar henüz unutulmadı. Bu savaşlarda akan kanlar henüz kurumadı.

Emperyalist Rusya'nın Çeçen halkına karşı yürüttüğü haksız savaş hâlâ devam ediyor.

Emperyalist Almanya bugün en büyük savaş kışkırtıcılarından biridir. Dünyanın en büyük silah satıcılarından biridir. Alman emperyalizmi yalnızca 2002 yılı bütçesinden 88 milyar Euro silah sanayine ayırmıştır. Güney Kürdistan'da, Halepçe'de Kürt halkının başına yağan zehirli gaz bombaları Alman firmalarının yardım ve katkılarıyla üretilmiştir.

Emperyalist savaşa savaş! Emperyalist gerici, karşıdevrimci savaşlar, emperyalist sistemin kaçınılmaz yol arkadaşlarıdır. Emperyalizmde barış yoktur! Emperyalist sistemin bir tek alternatifi Sosyalizmdir!

Emperyalist savaşa savaş! Hemen şimdi!

Yaşasın enternasyonal dayanışma!

Herşeye Rağmen, 10.03.2003"

Özetle değerlendirildiğinde, geceler, emperyalist savaşa karşı devrimci, komünist düşüncelerin, proleterya enternasyonalizminin yaygınlaştırılmaya çalışılmasının yanısıra, kültürel program bağlamında da demokrat, devrimci bir programın –eksikliklerine, yanlışlıklarına rağmen– sunulduğu; genel değerlendirmede olumlu geçen geceler oldu.

Eksikliklerimizi bilince çıkardığımız ölçüde gelecekte daha iyi geceler yapabileceğimizin bilinciyle mücadeleyi ilerletelim!

Nisan 2003

Aşağıda okurlarımızın gönderdiği iki yazıyı yayınlıyoruz. Nâzım Hikmet tartışmasını sürdüren yazı ile Şeyh Said İsyanı'nın değerlendirildiği yazıyı yayınlarken, sözkonusu yazıların yazıyı yazanları bağladığını belirtmek istiyor ve diğer okuyucularımızdan da tartışmalara katkıda bulunmalarını talep ediyoruz. — ***stêrka bolşewîk***

"Nâzım Hikmet ve Kürtler" yazısına Hürrem Aras'ın yönelttiği eleştiriler üzerine...

Stêrka Bolşewîk'in 18. sayısında "Nâzım Hikmet ve Kürtler" başlığını taşıyan Alixan imzalı yazı üzerine Stêrka Bolşewîk'in 19. sayısında Hürrem Aras imzalı bir yazı yayınlandı. H. Aras, Alixan'ın yazısına neden katılmadığını, ayrıldığı yanları ve eleştirilerini kendince ortaya koymaya çalışıyor. Öncelikle şunu belirtmekte yarar var: görüşlerini yazılı hale getirerek ilgili konudaki tartışmaya katılmış olması olumludur.

Bu yazıda H. Aras arkadaşın yazısındaki kimi noktalara tavır takınmak istiyorum. Konuyu Nâzım Hikmet ve Kürtler yazısında kısmen ayrıntılı olarak ele aldığımı düşündüğüm için, burada esas olarak H. Aras arkadaşın öne sürdüğü konular üzerinde duracağım.

Nâzım Hikmet somutunda, onun şiir ve diğer çalışmalarında Türk ulusunu öne çıkaran tutumunu ve onu ulusçuluğa iten etkenlerin neler olduğunu ortaya koyduğumuz yerde, Nâzım'ın çocukluk, gençlik dönemi ve aile ilişkilerine de bakmak yanlış değildir; bilakis gereklidir. "Nâzım Hikmet ve Kürtler" yazısında da rahatlıkla görülebileceği gibi kesinlikle bu yılları-ilişkileri Nâzım değerlendirmesinde çıkış noktası yapmadık.

Gençlik yıllarına baktığımızda Nâzım'da Türk ulusuna ve ülkesine karşı tavrının, Türk olmayan uluslara karşı ilgisinin ve yaklaşımının sonraki yıllarda da devam ettiğini, benzer bir çizginin üzerinde durduğunu tespit ettik, ediyoruz. Ulus olarak yalnızca Türk ulusunu gördüğünü ve esasında bu çizgisini gençlik yıllarından itibaren edinip sonuna kadar götürdüğünü ortaya koymaya çalıştık. Gençlik döneminde olgunlaşmaya (gençlik yıllarının mutlaka olgunlaşma anlamına gelmediğini hatırda tutarak.) başladığı zaman, hatta artık örgütlü ileri bir kadro olduğu dönemde de Türk ulusçuluğu bakımından gerçek bir enternasyonalist gibi davranmadığını anlatmaya, ortaya koymaya çalıştık. TKP içinde iken bu partinin ulusal sorun bağlamındaki bütün günahlarına ortak olduğunu, bu olumsuz tavrının sürdüğünü ve ciddi bir özeleştiri ile aşmadığını orta yere sergilemeye çalıştık. Ulusal sorun bağlamında Kemalizmi sorgulamadığını ortaya koyduk…

Bütün bunlar dikkate alınarak H. Aras'ın yazısına bakıldığında kendisini haklı gösterebilecek bir duruş içinde olmadığını tespit etmek kaçınılmaz hale geliyor.

Kısaca H. Aras arkadaşın yazdıklarına bakalım. Şöyle diyor:

"Alixan, üzerinde yaşanılan coğrafyada başkaca ulusların varlığına karşı Nâzım'ı ilgisiz kılan, onu ulusçuluğa iten etkenleri O'nun yaşadığı çocukluk dönemi ile, aile bireylerinin kişilikleri ile ilişkilendirerek açıklıyor.

Peki bunda haklı mı?

Bence değil." (SB, sayı 19)

Meseleyi, haklı-haksız derekesine indirgeyip işin içine bir nebze duygu boyutu katmanın tartışmaya pek bir yararının olmaya-

cağını belirtmem gerekiyor. Ayrıca ortaya attığımız iddiayı neredeyse tek başına çocukluk ve aile ilişkileri kapsamında dar bir biçime sokarak haklılık sorusunu ardına yapıştırmakla da Aras arkadaşın yanlış yaptığını düşünüyorum. Yazıda, gayet açık bir biçimde çocukluk, gençlik yılları ve bu dönemdeki aile ilişkilerinin etkisiyle edindiği Türk ulusçuluğu yönündeki eğilimlerini sonraki dönemde de –kimi farklılıklarla birlikte– koruduğunu öne sürdük. Bu anlamda ortada bir devamlılık olayının varolduğunu ve mevcut belgeler üzerinden kanıtladığımızı ortaya koyduk, koyuyoruz.

Nâzım'ın çok uluslu coğrafyada doğduğunu, büyüdüğünü ve evet yaşadığını, üstelik aktif ve ileri derecede, hatta çok az kimsenin sahip olduğu koşulları da (olumlu-olumsuz) bizzat paylaşarak bulunduğu bir Türkiye gerçekliğinde Türk ulusu dışındaki uluslara ve milliyetlere karşı ilgisiz kaldığını söylüyoruz. Bu ilgisizliğin pek çok nedenleri arasında çocukluğunda ve gençlik yıllarında ve evet aile çevresinde edindiklerinin de payının olduğunu belirttik. Aslında H. Aras arkadaş da "ilişkilendirerek" açıkladığımızı belirttiği yerde, esasında evet bir yerde, sözkonusu bağlamda bir ilişkilendirme yapmakla kendimizi sınırladığımızı açıklamış oluyor. Örneğin aile çevresinde Kemalistlerin adamları var ve bunlar Nâzım üzerinde etkide bulunuyorlar. Gençlik döneminde de sonraki yıllarda da bu etkiyi rahatlıkla tespit edebiliyoruz. Sorunu belgelere dayanarak kanıtlamaya çalıştık. Eğer daha fazla veri isteniyorsa bu da mümkün. Ama bütün mesele atıfta bulunulan ilk gençlik yıllarındaki (H. Aras çocukluk yıllarını öne çıkarsa da) Türkçü eğilimlerinin sonraki yıllarda değişik biçimlerde varlığını koruduğudur. Eğer bu iddiamız çürütülecekse, işin bu tarafı ile uğraşılmalıdır; biyolojik vurgu ile olumlu sonuç almak mümkün değil, olmuyor da…

H. Aras, Nâzım'ın gençliğindeki şiirleri için "yayınlanmaya değer görmemiş" diyor. Olabilir. Neden değer görmediğini tartışmadık. Tartışmayalım demiyoruz. Fakat işin bu tarafı ele alındığında sorunun bütün boyutlarıyla birlikte ortaya konmasının da şart olduğunu düşünüyoruz.

Yazıda konunun bir başka boyutu ile ilgiliyiz. Yayınlamamasıyla sorunumuz yok. Yayınlasa da yayınlamasa da gençliğinde yazdıkları (hadi karaladıkları diyelim), ürettikleri içinde sonraki döneme sarkan bir şeylerin olup-olmadığını tartışıyoruz. Bu anlamda "yayınlanmaya değer görmediği" savunusu tartıştığımız bağıntıda ikna edici değildir. Yazdıklarında bir devamlılık var mıdır yok mudur? Biz bunu tartışıyoruz. Ve haliyle öne sürdüğümüz tezlerin doğru veya yanlışlığıyla uğraşılmasını bekliyoruz. Yani Nâzım'ın Türk'e, Türk milletine, Türk diline ve anladığı anlamda yurduna (Türkün yurdu!) karşı gösterdiği ilgi, sevgi, alaka ve sahiplenmenin biçim ve içeriğine dair yazdıklarımız somutunda tartışılmasını bekliyoruz.

Peki H. Aras ne yapıyor?

Yazdıklarımızın içeriğini zayıflatmak için Nâzım'ın biyolojik yanını öne çıkarıyor; üstelik komediye bulandırarak hepten işi çıkmaza sokuyor. Yazdıklarını okuyalım:

"Alixan bu yoldaki şiirlerden bol bol alıntı katmış yazısına. Neler dememiş ki o şiirlerde çocuk Nâzım, bıyığı yeni yeni terlemeye başlamış delikanlı Nâzım?"

Birincisi; soruna belgeler üzerinden yaklaştığımız, Nâzım'a iftira etmediğimiz ve doğrudan Nâzım'a ait ürünler aktararak kendisi hakkında söz söylediğimiz Aras arkadaş tarafından da kabul edilmiş oluyor.

İkincisi; aktardığımız şiirlerinde, Nâzım'ın, Aras'ın ifadesiyle "neler dememiş ki" kabulünde de görüldüğü gibi öne sürdüğümüz tezlerin de bu kabul içinde bulunduğu kabul edilmiş oluyor.

Üçüncüsü; eleştirilerimiz karşısında yaptığı biyolojik savunma ile işin içeriğiyle değil, biçime sığınarak sırf Nâzım'ı koruma/aklama dürtüsüyle hareket ettiğini kabul etmiş oluyor.

Genel bir Nâzım değerlendirmesi değil, belli konularda bir Nâzım değerlendirmesi

yapmaya çalıştık, çalışıyoruz. İmkanlar ölçüsünde genel olarak Nâzım'ın bütün yaşamı boyunca ifade ettiklerini vb. dikkate alarak bütünlüklü bir resim çıksın istedik. Hal böyle olunca çocukluk, ilk gençlik yılları, olgunluğu, ailesi, ilişkileri vs. hepsi dikkate alınmak zorundaydı. Bu çalışma içinde dikkatimizi şu çekti: Türk olmayan uluslar bağlamında gösterilen tavır somutunda Nâzım'ın enternasyonalist bir nitelikte olmadığını / davranmadığını gördük. Bütün yaşamı sürecince bu konuda nasıl davrandığını, neler söylediğini vb. ortaya çıkarmaya çalıştık ve bu çalışma içinde çocukluk / gençlik yıllarını da ele aldık. İster "çocuk Nâzım", isterse "delikanlı Nâzım" ya da "bıyığı yeni yeni terlemiş Nâzım" densin, bütün mesele bu hem çocuk hem delikanlı hem de bıyığı yeni terleyen Nâzım'ın yazdıklarının bizim için önemi var, olmak zorunda. Bir dönemini gözardı edemeyiz veya teğet geçmek de olmaz. Ve belirttiğimiz dönemine ilişkin yaptığımız çalışmada Nâzım'ın sonraki yaşamında da varlığını sürdüren güçlü unsurlar tespit ettik ve bu tespiti kamuoyuyla paylaştık.

Çocuk, delikanlı, bıyığı yeni terleyen Nâzım duygusallığının arkasına sığınmaya gerek yok. Delikanlı çocuk (!) Nâzım'da Türklük olgusunun varolduğunu ve olgun Nâzım döneminde de bu alandaki olumsuzluğun devam ettiğini söyledik, söylüyoruz; eğer yanlış bir şey söylüyorsak yine belgeler üzerinden bunun kanıtlanmasını, yanlışımızın bize gösterilmesini bekleriz. Nâzımseverlik duygusallığı eşliğinde aktif propaganda yöntemleriyle ikna olunamayacağı artık görülmeli, işin özü-önemi kavranmalı ve gerçekten eleştirel olunmalıdır.

Nâzım üzerine yazdığımız yazıda belli konularla kendimizi sınırladık. Örneğin sanat üzerine bir tartışmaya girmedik. Bir noktada varolan bir devamlılığı somut olarak ortaya koymaya çalıştık. Bunun görülmesini istedik. H. Aras ise yazdığı yazıda bir ölçüde ısrarla işin bu tarafını görmeme tavrı içine giriyor. Şöyle diyor:

"Öyle ya, insanlar çocukluklarındaki yaşamlarının izlerini şu ya da bu ölçüde davranış ve kişiliklerinde yaşatırlar; fakat 11, 12… yaşlarındaki düşüncelerini de tüm yaşam boyu sürdürürler mi?"

Mesele, neleri sürdürdüğünü somut bir şekilde ortaya koymaktır. Eğer gerçekten de belirtilen yaşlardaki bir insan sonraki yaşamında da aynı / benzer düşüncelerini, eğilimlerini vs. sürdürüyorsa, sürdürebiliyorsa yapılacak tek şey sürdürüyor iddiasının doğrudan kanıtlanması işini yapmaktır. Elbette "sürdürebilir mi?" karşı sorusunun mantık çerçevesinde yeri var ve bu ölçüde anlamak gerekir. İşin biyolojik tarafı ise tamamen uzmanlarına ait bir meseledir ve imkanlar dahilinde tıp dünyasına da başvurulabilir. Ama tartıştığımız noktada H. Aras arkadaşın "tüm yaşam boyu sürdürürler mi?" sorusunun isabetsiz olduğunu düşünüyorum. Nâzım'ı koruma, savunma kaygısından kaynaklanan bu sorunun geçici bir savunma aracı olarak devreye sokulmuş olması kötüdür. Ele aldığımız konuda, yaşamının başlarındaki eğilimlerinin sonraki dönemlerde de devam ettiğini kanıtlara dayanarak ortaya koyduğumuz bir yerde hâlâ "11, 12… yaşlarındaki düşüncelerini de tüm yaşam boyu sürdürürler mi?" demenin ikna edici ne anlamı var? Sürdürmemişse, bunu belgelere dayanarak çürütürsün, o kadar. Bu bakımdan yaş kategorilerinin doğal savunma mekanizmasını terkedip tartışmanın özünü yakalamak gerekiyor…

H. Aras yazısında ara başlıklara ihtiyaç duyduğu yerde şu ara başlığı da kullanmış:

"2- 'Doğan Avcıoğlu'nun Tanıklığı'"

Devam ediyor:

"Alixan Doğan Avcıoğlu'ndan bir alıntı yapıyor. Böylece anlıyoruz ki alıntıda söylenenlere kendisi de katılıyor."

Nâzım tartışmalarında, adı geçenlerin içinde devrimci kamuoyunda pek makbul olmayan, adı kötüye çıkmış ve gerçekten de kötü bir kimlik sahibi olanların sayısı hayli yüksektir. İşte Doğan Avcıoğlu da bunlar-

dan biridir. Adı geçenin durumunu bilmemize rağmen kendisinden aktarma yaptık. Bu ismin bu tartışma bağlamında isim düzeyinde bize karşı kullanılacağını beklememekle ne kadar iyimser olduğumuzu, işi saflık derecesinde ele aldığımızı itiraf etmemiz lazım. Bu olayın kişisel boyutu. Tartışmaya gelince… Sevgili H. Aras arkadaşın bu negatif ismi bizim yaklaşımımızı etkisiz kılmak amacıyla mı yoksa doğal akışı içinde mi kullandığını bilmiyorum. Ama eğer bilinçli olarak eleştirilerimizi geçersiz saymak maksadıyla bu ismi ara başlığa taşıdıysa hiçte iyi bir iş yapmadığını söylemek zorundayım.

İşin özüne, içeriğine gelince.

Görüşlerimi Doğan Avcıoğlu'na dayandırmadığımı okur rahatlıkla tespit edebilir. Belli noktalarda benzer şeyler söylemek ise dayandırma anlamına gelmez, gelmemeli. Tartıştığımız bağıntıda referansımız Avcıoğlu değildir, doğrudan Nâzım'ın kendisidir. Gayet açık ve net bir şey söyledik; Nâzım Hikmet Türkçülük akımının etkisinden kurtulamamıştır! Başkalarıyla kıyaslama içine / işine ise girmedik. Buna gerek de yok. Haliyle ortada Aras arkadaşın "havada bırakılan soru"su falan da yok. Biz ne Avcıoğlu'nu ve ne de Gökalp'i tartışma konusu yapmadık, Nâzım'la ilişkilendirerek de tartışmadık. Onun için H. Aras'ın "Alixan bu tutarsız yargıların neresine katılıyor?" sorusunun muhatabı değiliz; ama mademki ısrarla sorular arttırılarak tekrarlanıyorsa söyleyelim: Nâzım'ı bir bağıntıda değerlendirmeye çalışıyoruz ve bu çerçevede başka bazılarının da ne dediğini aktarıyoruz, aktarılan görüşler elbetteki sahiplerini bağlar. Olgu bu. Hal böyle olunca soruların muhatabanın yanlış yerde arandığını belirtmek zorundayız.

Hürrem Aras'ın yazısının mantığı, kurgusu Nâzım'ı koruma temeline dayandığı için her fırsatta bu savunma güdüsü kendisini apaçık gösteriyor. Yazısındaki üçüncü ara başlık da aynı sahiplenmenin tipik bir dışavurumu gibi. Ara başlık şöyle düzenlenmiş:

"3- 'Nazım'ın Kimi Şiirlerinde Geçen Kişilerin Düşünceleri'"

İlk görünüşte akıllıca bir koruma duvarına çarptığınız hissini uyandırıyor bu başlık. Öyle ya, başkaları konuşmuş, bundan Nâzım'a ne? Nâzım konuşanları, konuşulanları masumane bir şekilde ve fakat şairane yeteneğiyle sanat ürünü haline getirivermiş! Verilen mesaj bu; "hayır benim amacım bu değildi" diyorsa / diyecekse Aras arkadaş o başka mesele, ama bu başlığın mevcut sunumunda bu çıkar. Ancak, hemen belirtelim ki her ne maksatla olursa olsun, bu ara başlıkla da koruma kaygısının merkezde durduğu Nâzım savunusuna iyi bir araç kazandırılmamıştır.

H. Aras'tan aktarmaya devam edelim:

"Alixan'ın şiirinin aktarılan bölümündeki "methiye"'nin Nâzım'a değil, konuşturduğu "bayan öğretmen"'e ait olduğunu anlayamadığını aklımın ucundan bile geçirmiyorum. Herhalde Manzaralar'daki o bölümün tümünü okumamış."

Bir yandan "aklından geçirmemek" ve fakat diğer yandan ise "tümünü okumamış" saptamasını yapmak… Doğrusu birincisidir. İhtimalen de olsa "okumamış" sözcüğünü dıştalamak lazım. Konu hakkında, üstelik bizzat sözkonusu ürün somutunda okumadan bir şeyler yazmanın bizim işimiz olmadığını tahmin etmeliydi sevgili Hürrem Aras. İşin ciddiyeti ortada ve buna uygun davranmanın kaçınılmazlığı da. Üstelik gayet iddialı bir şey söylüyoruz, Nâzım hakkında pek kimsenin söylemeye cesaret etmediği bir tez ileri sürüyoruz; bu durumda yarım yamalak hareket edilemeyeceğini, buna hakkımız olmadığını bilmesi gerekir. Ama açık ki iyiniyetle hareket ettiği için ve de üstelik aklının ucundan bile geçirmediği için kala kala geriye okumamak kalıyor.

İşin bu tarafına ilişkin bu kadarı yeterli.

Kime ait olduğuna gelince. Ortada bir olgu var, o da şu: şiirin, sözlerin yazanı, taşıyanı, aracısı… Nâzım. Başrolde, belirleyici olan Nâzım. Birilerini konuşturuyor. Kabul ki konuşanların sözlerini alıyor. Sözlerin başkalarına ait olduğunu kabul edelim. Hiç bir şey

değişmez, değişmiyor. Nâzım başkalarına ait yaklaşımları taşıyor, taşırken gayet yanlış bir iş yapıyor. Yoksa, bayan öğretmen, Perihan, Jandarma Haydar ve ötekilerin neler dedikleri zaten bariz olarak belirtiliyor.

Konuşan başkalarının sözleri içerik olarak önem taşıyor. İçerik Nâzım'ın yaklaşımlarıyla uyumlu gözükmektedir. Haliyle bu uyumun sonucu olarak bayan öğretmenlerin ve Perihanların sözleri şiire taşınıyor. Taşınan sözler eğer mahkum edilse, örneğin "Türk milliyetçiliği yapılıyor, öteki ulus ve milliyetler inkar ediliyor" vb temelinde bir eleştiriye tabi tutulmak maksadıyla şiire alınsa bizim açımızdan hiç sorun olmaz. Nâzım, Türk şovenizmine ve sosyalşoven tutumlara karşı esaslı ve örnek alınacak bir mücadele yürütmedi diyoruz; yürütemez de çünkü kendisi de aynı cenderenin içinde idi. Sahip bulunduğu handikap genel hattını zaten belirlemişti ve bu hat Nâzım Hikmet'in Kemalist politikaların etkisinde kalan kişiliği ve bu iktidarın yıkılması bağlamında sahip olduğu kararsız-liberal tutumunun ulusal sorun somutuna sırıtarak yansımasıydı…

Eleştiriye muhatap dialoglara gelince…

"Peki ama anne, vatan? Vatanı çiğnerse düşman?"

"Her karışını vatanın kanımızla sularız. Türk ölür, baş eğmez."

Resmi Türkiye sınırları dahilinde bir millet görüyorlar ve bu milletin adı Türk! Bir vatan tespit ediyorlar ve bu vatan Türk'ün vatanı! Vatan için ölen ama başeğmeyen bir Türk kanaatine varıyorlar vs. Bunların taşıyıcısı ise Nâzım!

Şiir, örneğimizde görüldüğü gibi destan vb. ürünler aracılığıyla da bilinç taşındığı malum. Kendine komünist yakıştırması yapan Nâzım da eserleriyle bilinç taşıyor. Elbette araçlarında zenginlik var ve bunun aracılığıyla derdini yoğun işleyip iyi anlatıyor. Bu anlatımın içinde yanlış şeyler de yapıyor ve biz bu yanlışların neler olduğunu bulup ortaya koymaya çalışıyoruz. Bu çalışma içinde, ele aldığımız konu somutunda da ne tür yanlışlıklar yaptığını ortaya koymaya çabalıyoruz. Karşımıza Türk milliyetçiliğini çağrıştıran, diğer ulusları ve milliyetleri yok sayan satırlar çıktığı için de eleştirimizi yöneltiyoruz. Nâzım'ın konuşturduğu, veya konuşanlar içinde özel olarak bulduğu bayan öğretmenin sözlerine aracılık etmekle iyi bir bilinç taşımadığını tespit ediyoruz. Bu sözler inkarcı politikalarla hesaplaşmaya değil, bilakis inkarın devamına hizmet ediyor. Nâzım'ın buna alet olmasına itiraz ediyor, tavrını yanlış buluyoruz.

Bizim için temel mesele Nâzım'ın bu sözleri şiirine taşıması ve hesaplaşmadan propaganda imkanı sunması bu anlamda dönemin milliyetçi rüzgarından kopamayarak şovenizme hizmet etmesidir.

Bu bağıntıda son bir noktaya daha değinmekte fayda var. H. Aras şöyle bir tespit yapıyor:

"Hem her "Türk" sözünün geçtiği yerden ırkçılık, Türkçülük anlamı mı çıkar?"

Çıkmaz!

Çıksaydı, çıkarsaydık uluslararası komünist hareketin önderlerinden ulusal ve ülkesel bazda komünist niteliklere sahip önderlere kadar pekçoğunu bir çırpıda "ırkçı" ve falanca ulus şovenisti ilan eder, böylece yeni bir keşifte bulunurduk!? Hayır sevgili Hürrem Aras, kesinlikle her Türk sözünün geçtiği yerde ırkçılık ve de Türkçülük yakalamak için pusuya falan yatmış değiliz. Nâzım'da Türkçü eğilimler tespit ediyoruz ve bunu örneklemeye çalışıyoruz. Yazdığımız yazıda bunun bir dizi örneklerini vermeye çalıştık. Türk sözcüğü geçiyor diye de Nâzım hakkında ırkçı olduğu şeklinde bir tespit yapmadık.

H. Aras'ın yazısındaki bir diğer ara başlık ise şu:

"4- "Nâzım'ın Ozanca Söyleyişlerinde Milliyetçilik Arama""

Resmi Türkiye Cumhuriyeti devleti sınırları dahilinde (Kuzey Kürdistan eksenli ilerici politik çevreleri dışta tutarsak) siyaset yapan ilerici, devrimci kesimlerin ezici çoğun-

luğunun Nâzım'ı genel olarak sahiplendiğini biliyoruz. Herkesin kendince bir savunma, sahiplenme, koruma anlayışı, duruşu, pratiği var. Bu tartışmaya, ayrıntılara girmeye gerek yok, fakat ortak bir paydada buluştuklarını, bunun adının da Nâzım'ı sahiplenmek / korumak olduğunun altını çizmek gerekiyor. Burada geleneksel olarak Nâzım'a sahip çıkma tekrarının, yerleşmiş bulunan "komünist" ve büyük şair şeklindeki değerlendirme kalıplarının, resmi ideolojinin karşı tavrının ve bütün bunların sonucu olarak duyguların harekete geçişinin büyük rolünü etkisini muhakkak tekrar tekrar gözönüne getirmek lazım.

H. Aras arkadaşın yazısına yerleştirme ihtiyacı duyduğu ara başlığı okuyunca yukarıdaki satırları yazmak bir zaruret haline geldi. Evet, Aras arkadaş bu genel tablonun içinde olmasa da yakın etki alanında olduğunu koyduğu ara başlıkla göstermiş oluyor.

Nasıl mı?

Ozanca da yazsa, bilmem ne büyük şahsiyet olarak da yazsa ve hatta kendine büyük marksist-leninist falan da dese herhangi birinin milliyetçiliğe düşmesi, milliyetçi hatalar içine girmesi mümkündür. Dahası, komünist-marksist-leninist iddiasını kimseye kaptırmak istemediği halde rafine milliyetçi ve sosyalşoven kimliğe / çizgiye sahip yığınla yapı var ve bu aslında yadırganmamalıdır da. Her kendine komünist diyenin komünist olmayacağı malum. Nâzım da bu genellemeden muaf tutulamaz. Uluslararası komünist hareketin tarihinden ve de yakın KK-T devrimci hareketinin tarihinden çok iyi biliyoruz ki, milliyetçi, sosyalşoven, revizyonist, oportünist oldukları halde komünist / marksist-leninist iddiasını kimseyle paylaşmak istemeyen yığınla çevre vardı-bulunmaktadır.

Nitekim, gerçekten de çok büyük şair olmasına rağmen ve kendince komünist olduğunu iddia etmesine rağmen anladığı anlamda Türkiye denen coğrafyada ulusal sorun bağlamında Nâzım Hikmet milliyetçi bir konuma düşebilmiştir. Ayrıca, belirtmeye bile lüzum yok, Nâzım'ın ozanlığı, ona milliyetçiliğe düşmeme garantisi vermez..

Gelelim Nâzım'ın milliyetçiliğine…

"Nâzım Hikmet ve Kürtler" makalesinde konuyu bir miktar ele almaya çalıştık. Burada bir-iki noktaya daha temas etmeye çalışalım.

Kimileri açısından adına yurt sevgisi denen yaklaşımları içinde tek ulus (söyleminde esas olarak tek millet) merkezli yaklaşımı ana ekseni oluşturur. Türk merkezli yurt sevgisinin (çok uluslu ve üstelik Türk ulusu dışındaki ulus ve milliyetlerin çok ciddi soykırım ve katliamlardan geçirildiği bir coğrafyada) Nâzım'da belirgin olduğu bir olgudur. Şüphesiz her kesim kendi bakış açısına göre sözkonusu yurt sevgisine değişik anlamlar vermekte, farklı içeriklerde sonuçlar çıkarmaktadır. Yurt sevgisi bağlamında gerçekten de bir sevgi olgusunun varolduğunu ve bunu Nâzım'ın iyi bir şekilde dile getirdiğini tespit etmek lazım. Biz, Nâzım'da yurt sevgisi yoktur demiyoruz. Türk milletinin yurdu anlamında bildiği ve kabul ettiği yurduna karşı gerçekten de müthiş bir sevgi ile doludur. Ama meseleye yurt dediği yerin Türk'ün yurdu olmadığı penceresinden bakıldığında; bu yurt denen coğrafyada birkaç yurt bulunduğunun kabul edilmesi temelinde yaklaşıldığında bu müthiş sevgisinin enternasyonalist anlamda bir sevgi olmadığını saptamak zorundayız. H. Aras arkadaşla bu anlamda esasında içerikte farklılaşmaktayız. Bu farklı iki yaklaşımın özü üzerine kafa yorulmalıdır. Dikkatler bu noktaya çevrildiğinde, H. Aras arkadaşın "inadına" bir Nâzım savunusu ile yurt sevgisi bağlamında da Nâzım'ı aklamaya çalıştığını görüyoruz.

H. Aras arkadaş ne diyor:

"Tepeden tırnağa ozandır Nâzım Hikmet. Böylesine zengin bir donanımla yurt sevgisini işleyen şiirler de yazmıştır elbet."

Nâzım'ın yurt sevgisi bağıntısında doğru posizyonda olduğunun ispatı görüldüğü gibi "tepeden tırnağa ozan" olarak gerekçelendiriliyor. Ya da "zengin donanım" öne çıkarılıyor; bu çerçevede nedenlerle savunu

yapılmaya çalışılıyor. Ama bu şekilde bir yaklaşım ile Nâzım'ın komünist anlamda, enternasyonalist temelde yurt sevgisini işlediğini kanıtlamanın mümkün olmadığını bir türlü kendine sormuyor H. Aras. Sorgulamadığı için, olaya eleştirel yaklaşmadığı için de ozanlığı, büyüklüğü vb. Nâzım'ı bu konuda da savunmak için yeterli oluyor.

Yurt sevgisi bağlamındaki tartışma somutunda Nâzım'ın kimi şiirlerinin önemle incelenmesi gerekir. Elbette şiirlerindeki zengin donanım görülmeli ancak bu zenginliğin içeriği perdelememesi gerekir.

Tartışmamız bağlamında gündeme gelen şiirlerden biri 'Davet' şiiridir. Bu şiirde Kürt ulusunun inkarının bulunduğu tespitimize Aras karşı çıkıyor ve "En iyisi şiiri bir kez daha tümüyle okumak" diyor. Aktarmadan sonra arkadaşın yaptığı yorum ise şöyle:

"Bu şiirde ozan Türkleri mi, Kürtleri mi, yoksa her ikisini de mi kastediyor? Bu şiirde böyle bir sorunun yeri olabilir mi? Ozanın ısrarla yaptığı vurgulamada geçen "Biz" sözü yetmiyor mu bize? Halk işte, halktan insanlar... "Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçe" yaşayacak olan halk... Böylesi bir özlemi yalnızca onlar duyarlar çünkü; burjuva değil. Nâzım yalnızca bunu söylüyor, bu kadar söylüyor."

Nâzım'ın anladığı anlamda Türk milletinin yurdunu sevmek ve sahiplenmek, o millete sahip çıkmak, o milletin mücadelesini desteklemek vs. gayet bariz ve anlaşılır bir şekilde bu şiirde de ortaya konmaktadır. Sözkonusu şiirde de, bu çerçevede kesinlikle mükemmel bir biçimde meseleye yaklaşılmaktadır. İşin bu tarafına itiraz eden kim? Yazımızda bu yönlü eleştirimiz olmadı. Yazıda ve bu makalede söylediğimiz / anlatmak istediğimiz şudur: Nâzım Hikmet yaşadığı coğrafyanın ve resmi devlet sınırlarını kendine esas alan biri olarak, Türk milletinin dışındaki milletleri ve ulus özelliğine sahip bulunmayan milliyetleri inkardan gelmiştir! Ermenileri, Kürtleri, Rumları, Arapları, Asurları ve diğer kimilerini sahiplenmemiştir. Dışarısı, başka ülkelerdeki halkları, milletleri neredeyse en ince ayrıntısına kadar işleyen Nâzım, iş üzerinde yaşadığı topraklardaki ulusal gerçekliği ifade etmeye geldiğinde gerçekçiliğini ve evet enternasyonalistliğini bir kenara bırakmıştır.

Ortaya koyduğumuz bu temel içeriksel yaklaşımımızı kendince haksız göstermek için H. Aras karşı itirazlar getiriyor. Getirdiği itirazların neler olduğunu yazıya almaya çalışıyoruz. Yukarıda aktardığımız yerde de zoraki bir Nâzım savunusu var. Tepeden tırnağa zengin donanımlı Nâzım sahiplenilmesi bu kez "Biz sözü yetmiyor mu?"ya dönüyor! Ya da "Halk işte…" savunusu öne çıkarılarak Nâzım aklanmak isteniyor. Ve bu meyanda savunu sürüyor.

Sözkonusu şiire tekrar bakılabilir.

Adı geçen şiir H. Aras'ın yazısında var. Tekrar buraya almaya gerek yok. Şiirde, Nâzım'ın diğer ulusları inkar eden tavrını görmek mümkün. Örneklemek gerekirse "Dört nala gelip uzak Asya'dan" satırlarında bunu görebiliyoruz. Asya'dan gelenlerin Türkler olduğuna dair bilgiler var. Gelenlerin at sırtında (hepsi olmasa da!) yolaldıkları az çok biliniyor. Ne ilginçtir ki at sırtında gelen Türkler, geldikleri ve yerleştikleri yerin coğrafyasının at boynuna benzediğini de Nâzım'ın şiirinde görüyorlar… Belirtilen yerden Kürtlerin, Ermenilerin, Asurların ve Rumların gelmediği malum. Sonradan gelip yerleşenler Türkler. Geldiklerinde Kürtler, Ermeniler, Asurlar ve Rumlar zaten varlar ve yerleşik durumdalar. Ama çok sonradan gelenler, somut olarak Türkler için "bu memleket bizim" diyebilmektedir Nâzım. Sözkonusu şiirinde tarihsel çağrışımlarla resmi Türkiye coğrafyasının Türklere ait olduğunu işlemektedir. Esas olan bu tavırdır.

İlgili şiirinde diğer halkları inkar eden tutumunun aslında Nâzım'ın gençlik yıllarında kullandığı kimi argümanlarla uyum içerisinde olduğu rahatlıkla tespit edilebilir. Örneğin "Oğuzların ahfadı" veya "Yine Türkün sinesi vatan aşkıyla dolacak" türünden satır-

larındaki içerik ile kısrak başına benzettiği memleketin "asıl" sahipleri olarak Türkleri öne çıkaran tavrı gösterilebilir. Nâzım Hikmet'in bu şiirindeki "Bu memleket bizim" dediği yerde esasında Türklerin dışındaki halkları arka plana atma durumu vardır. Her bir halkın gerçekliğini ayrı ayrı belirtme ve bu anlamda ortak bir sahiplenme olayı yoktur. Türk olmayanların da sahiplenildiği gibi bir imajın çıktığı yerlerde de aslında kastedilen coğrafyanın Türklere ait olduğuna hizmet amacı güdülmektedir. Adı geçen şiirinde, Türk olmayanlar, Nâzım'ın kastettiği coğrafyada bizzat Nâzım'ın kaleminden birer eklenti gibi gösterilmektedir.

Başka birtakım şiirlerinde de diğer ulusları eklenti gibi gösteren yaklaşımına örnekler verilebilir; bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ancak yalnızca şiirlerinde değil, mektuplarında da benzer tutumunun devam ettiğini, yani Türk unsurunu sürekli önde tutan, her şeyi onunla açıklayan ve tanımlayan bir hat tutturduğunu rahatlıkla tespit edebiliriz. Kemal Tahir'e yazdığı bazı mektuplarda bu durum tespit edilebilir. Kısaca aktaralım:

"Yoksa mektuplarından öğrenilmek istenen şey, memleketime ve sahici Türk milletine karşı duyduğum aşkın çeşidi ve derecesi midir? Memleketimi ve Türk halkını ne kadar sevdiğimi anlamak, … Her Türk vatandaşı vatanını ve halkını benim sevdiğim, senin sevdiğin kadar sevseydi… Ve bir kere daha yaşasın hayat, yaşasın Türkiye ve yaşasın namuslu Türk milleti, büyük Türkiye'li halk." (Nazım Hikmet, Kemal Tahir'e Mektuplar, sf. 202, 232-233)

Bir kez daha rahatlıkla tespit edilebileceği gibi coğrafyayı Türk milleti ile özdeşleştiriyor; Türkiye denince esasta Türk'ü anlıyor ve Türk olmayanlar kayda değer bir önem taşımıyor… Yukarıya aktardığımız yerde bir kez daha görüyoruz ki Nâzım Hikmet soruna enternasyonalizm temelinde yaklaşmıyor.

Nâzım Hikmet'in birçok şiirinde esasında Türklere ait olduğunu işlediği ve üzerinde yaşadığı coğrafyanın Türkün vatanı olduğunu düşündüğü vatanına karşı çok büyük bir ilgi gösterdiği malum. Yurt sevgisini ifade eden çok şiiri mevcuttur. Memleket hasreti ise zaten bilinen bir durum. Devrimci bir şair ve de politikacı olarak memleketine karşı sevgi ile dolu olmasında yanlış bir şey yok; yanlış olan düştüğü milliyetçi tutumlar ve diğer ulus, halkları inkar eden duruşudur. Ama bu yanlışlıklar ise bir komünistin yaptığı hatalar değil, devrimci birinin yanlışları olarak değerlendirilmelidir.

Özetlemek gerekirse; bir dizi etkenin yanyana gelmesi neticesinde ulusal sorun bağlamında Nâzım Hikmet sosyalşoven-Türk milliyetçiliğinden kurtulamamıştır. Ölümüne yakın somut olarak Kürtler hakkında yazdığı bazı şeylerin ise komünist anlamda bir özeleştiri süzgecinden geçirildiğini kanıtlar herhangi bir belgeye rastlamadık. Bu anlamda Kürtler özgülünde özeleştirel temelde Türk milliyetçiliğinden kurtulduğunu söyleyemeyiz. Dahası, sorun tek başına Kürtler de değildir; mesele Kürtlerin yanında diğer ulus ve ulusal özelliklere sahip olmayan toplulukların durumu üzerine, genel olarak ulusal sorun konusundaki duruşunun özde bir değişiklik geçirmediğidir.

Nâzım Hikmet'in ulusal sorunda, halkların gerçekliğinin ele alındığı vb. bağıntılarda enternasyonalist / komünist olduğunu iddia edenlerin neredeyse tamamı duygusal ve zorlama savunular eşliğinde "inadına" bir Nâzım sahiplenmesi duygusu ile hareket etmektedirler ve kesinlikle ikna edici olamamaktadırlar. Evet, Nâzım'ın komünistliği artık tartışılabilmeli ve bu konu "tabu" olmaktan çıkarılmalıdır. Bazılarının yaptığı gibi toptan bir Nâzım savunusu terkedilmek zorundadır. Ayrıca birtakım yuvarlak ve genel kavramlarla (örneğin "halk", "biz", "onlar" gibi) enternasyonalist olduğu yaklaşımlarının da ikna edici olmadığı artık görülmelidir. Sonuç olarak; Nâzım'ı enternasyonalist, komünist nitelendirmek onun gerçekliğiyle çelişir.

Nisan sonu 2003, **Alixan**

ŞEYH SAİD İSYANI – 1925

Giriş

Kuzey Kürdistan tarihinde çok önemli bir yere sahip olan Şeyh Said ayaklanması hakkında oldukça geniş araştırmalar günümüzde mevcuttur. Bu araştırmaların bir kısmı yabancı tarihçi ve araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu araştırmaların büyük bir kısmının kısa bir tarih öncesine kadar Kuzey Kürdistan-Türkiye'de (KK-T) yayınlanması mümkün olmamıştır. Bunun nedeni faşist Türk devletinin Kürt ulusu ve diğer ulus ve milliyetlere karşı uygulamış olduğu inkâr politikasıdır. Bu politika nedeniyle Kürt ulusunun tarihi hakkındaki araştırmaların yayınlanması engellenmiştir. Kürtler hakkındaki ilk araştırmaların yabancı bilimadamlarınca yapılmış olması ve bir çok noktada başvurulan kaynak olmasının en önemli nedenlerinden birisi budur.

Aksi bir düşünce Kürtlerin kendi tarihleriyle ilgilenmedikleri sonucunu çıkarır ki KK-T'deki siyasi çalışmalar bağlamında gerçeği yansıtmaz. Yapılan çalışmaların ve araştırmaların büyük bir çoğunluğunu illegal alandaki yayınlar oluşturdu ve oluşturuyor. Kuzey Kürdistan kelimesi hâlen yasak bir kelime ve cezai koğuşturmaları teşkil eden "siyasi bir coğrafi tanımlama olarak" siyasi literatürdeki yerini almaktadır. Yasakların zayıflamasıyla birlikte, özellikle 1990'lı yıllardan sonra Kürtler ve Kürt tarihi hakkında adeta bir patlama yaşandı. Araştırma ve incelemelerin sonuçları çok doğaldır ki araştırmayı yapan kişinin sınıfsal bakış açısıyla doğrudan ilişkilidir.

Bu nedenle tarih bilimi hakkındaki genel bir yargıyı burada genel geçerliliğiyle kabul etmek yanlış olmaz: "Tarih bilimi, bilimler içerisinde en yanlı olan bilim dalıdır". Bu genel kanı başvurulan kaynakların güvenilirliğini de sınırlamaktadır.

Kürtler hakkında yapılan araştırmaların en büyük zorluğunu tarih bilimi hakkındaki genel kanı oluşturmuyor. En büyük etkenlerden biri de bilgi ve belgelerin çoğunun faşist TC'nin arşivlerinde ve denetiminde olmasıdır. Elinde bilgi ve belge bulunduran emperyalist ülkelerin gerek TC ile olan ilişkileri gerekse de bölgedeki çıkarları, bu bilgi ve belgelere ulaşmada, kullanılmasında zorluk çıkardığı, yanlılığı konusunda şüpheye yer bırakmadığı okuyucunun bilincinde olmalıdır.

Bu girişle yanlış bir anlaşılmayı ortadan kaldırmak gerekiyor. Bu yazının hazırlanması bir tarihçinin konuya yaklaşımıyla değil, yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konan sonuçların bizim açımızdan hangi noktaya tekabül ettiğini ortaya koymaktır. Diğer yan tamamen tarihçilerin işidir. Bu yazı bir tarihçinin bakış açısıyla değil Kürdistan Bolşeviklerinin konuya ilişkin bakış açısını ortaya koymak ve bu yöndeki çalışmaya bir zemin sunmak amacıyla yazılmıştır. Yazı her durumda bir son nokta yazısı değildir. Tartışmaya ve geliştirilmeye açıktır.

Şeyh Said isyanı

Bu isyanı araştıran araştırmacıların çoğu bir noktada birleşiyorlar. Bu isyanın ön hazırlıklarının önceden başladığı ve bu hazırlıklara daha doğrusu bu hazırlıkları yapan örgütlenmeye Şeyh Said'in daha sonra katıldığıdır.

"1922 yılında, Erzurum'da, Kürtlerin haklarını korumak ve ayrı bir devlet kurulmasını sağlamak için 'Kürt İstiklal Cemiyeti' isimli bir parti kurulmuştu. Cibranlı Miralay Halit Bey başkanlığında kurulan bu partiye Bitlis mebusu Yusuf Ziya gibi önde gelen Kürt isimleri de katılmıştı.

Kısa sürede, Bitlis, Darahin, Eleziz, Diyarbakır, Urfa ve Siirt'in yanısıra bir çok yerde örgütlenen cemiyet, çalışmalarını daha geniş bir alana yaymak için uğraşıyordu. Bu sıralarda çıkan Nasturi isyanını bastırmakla görevlendirilen birliklerde görev yapan Kürt subayları da gittikleri yerlerde Kürt İstiklal Cemiyeti'nin propagandasını da yapmaktaydı. Bu subaylar Yüzbaşı İhsan Nuri, Vanlı Rasim, Hurşit, Tevfik Cemil ve Bitlis mebusu Yusuf Ziya'nın kardeşi Rıza'ydı.

Bu cemiyete kısa bir süre sonra aralarında Şeyh Said'in de bulunduğu, Melkanlı Şeyh Abdullah, Palulu Şeyh Şerif, Çabakçuran Çan Şeyhleri de katıldılar." (Nuri Dersimi'den aktarılıyor.) (Hıdır Göktaş, Kürtler İsyan-Tenkil, sayfa 53, Alan Yayıncılık, 3. Basım, İstanbul, Ekim 1991)

Kürdistan'daki örgütlenmenin başını aynı zamanda mebus (milletvekili) olan Yusuf Ziya çekiyordu. Yusuf Ziya Ankara'dan İstanbul'a giderek değişik muhalif gruplarla görüşmeler yaptıktan sonra Erzurum'a geçiyor. Yusuf Ziya gerek konumu ve gerekse de ilişkileri bağlamında Kürdistan'daki çalışmalarda merkezi bir rol oynuyor. Bu tarihlerde mecliste Kürtler ve Kürtlerin TC devleti sınırları içerisindeki konumu henüz tam netlik kazanmamıştır. Yusuf Ziya mecliste Kürt milletvekili olarak bulunmaktadır.

Yusuf Ziya 1924 sonbaharında Erzurum'a döndükten sonra bu bölgede teğmen olan kardeşi Rıza'ya bir telgraf çeker. Kardeşi Rıza ve beraberindekiler telgrafı yanlış anlarlar ve bir ayaklanma çağrısı olarak kavrarlar. Nasturi isyanını bastırmakla görevli olan Teğmen Rıza ve arkadaşları isyanı bastırmayı bir kenara bırakıp dağa çıkarlar. Bu yanlış anlaşılma belki de ulusal sonu hazırlayan cinste bir yanlış anlaşılmaydı. Çünkü 1922 yılında kurulan parti, henüz gerekli hazırlıklar bir yana, herhangi bir stratejiye de sahip değildi. Mücadelenin nasıl yürütüleceği ve kimler tarafından önderliğin alınacağı belli değildi. Bu anlamıyla bu yanlış anlaşılma harekete bir katkı sunmadığı gibi devletin hemen yoğun saldırısına neden olmuştur.

"Zamansız başlangıç nedeniyle kayda değer herhangi bir başarı elde edilmezken, Teğmen Rıza'ya çekilen telgraf 'suç unsuru' kabul edildi. Bunun üzerine, Yusuf Ziya yakalandı ve Askeri Harp Divanı'nda yargılanmak üzere 10 Ekim 1924 tarihinde Bitlis'e gönderildi. Bu gelişme üzerine tutuklamalara devam edildi ve cemiyetin önde gelen isimlerinden Mutkanlı Hacı Musa, Miralay Halit Bey ve bazı Bitlis'liler Askeri Harp Divanı'na sevkedildi." (age, sayfa 54)

Bu gelişmeler karşısında Şeyh Said kendisine karşı da bir harekete girişileceği endişesi taşımaktaydı. Nitekim yakalanan önderlerin yargılanmaları sırasında Şeyh Said ve Hasananlı Halit'in ifadelerine de başvuruluyordu. Hasananlı Halit kendisine gönderilen davete cevap vermedi. Ancak Şeyh Said yaşlılığını gerekçe göstererek bulunduğu alandaki mahkemede ifade vermeyi önerdi. Çünkü Şeyh Said, mahkemeye gitmesi durumunda kendisinin de tutuklanacağı endişesi taşıyordu.

Hasananlı Halit eldeki birliklerle hazırlık yapılıp Bitlis'e saldırarak tutukluların kurtarılmasını istiyordu. Bu yöndeki düşüncesi tutuklu bulunan Miralay Halit Bey tarafından onay bulmadı. Böylesi bir kuvvetle saldırmanın başarı şansının olmadığını bildirdi.

Şeyh Said Nakşibendi Şeyhiydi. Bu nedenle bölgede oldukça nüfuz sahibiydi. Elinde büyük koyun sürüleri bulunan Şeyh

Said bunları satmak için her yıl Halep'e kadar gidip gelmesi nedeniyle oldukça geniş bir çevrede tanınıyor ve sayılıyordu. Kendisinin tutuklanmaktan çekinmesi üzerine bir araştırmaya koyuldu. Bitlis ve Genç'teki adamları üzerinden durumu öğrenmeye çalıştı. Oğlu Ali Rıza'yı da İstanbul'a göndererek oradaki durumu öğrenmeye çalıştı. Bu arada kendisi de köy köy dolaşıp propaganda yapmaktadır.

"Bunun için, şeyhliğinin merkezi olan Hınıs'ın Solhan köyünden kalkan Şeyh Said, Şusar bölgesinden geçerek Çabakçur'a ve oradan da Drahani'ye (o zamanlar il olan Genç'in merkezi) geldi. Nakşibendi Şeyhi daha sonra Diyarbakır'ın Lice ilçesine, Hani kasabasına uğrayarak Diyarbakır'a 30 kilometre uzaklıktaki Piran'a ulaştı.

Piran'da Şeyh Said'in kardeşi Abdurrahim oturmaktaydı. Kardeşinin evine konuk olan Şeyh Said'in beraberindeki adamları da diğer evlere dağıtılmışlardı. İşte bu sırada Piran'a gelen bir jandarma müfrezesi şeyhle beraber olan bazı Kürtler hakkında 'tutuklama müzekkeresi' olduğunu ve bunları tutuklamak istediğini belirtmişti…

Haklarında tutuklama kararı bulunan kişilerin bulunduğu ev zaten bu görüşmeler olurken sarılmıştı. Evdekilerle jandarmalar arasında çıkan çatışmaya Abdürrahim de müdahale edince işler karıştı ve bir subayla iki er öldürülürken, iki er de yaralandı." (age, sayfa 56)

Böylece hazırlığı tam yapılmayan ve ideolojik önderleri tutuklu bulunan bir isyan çok erken bir şekilde başlamış oldu. Piran-'da sıkılan kurşunlarla başlayan isyanın tarihi hemen hemen bütün araştırmacılar tarafından 13 Şubat 1925 olarak verilmektedir. Bir istisna olarak bu tarih Nuri Dersimi'nin "Dersim Tarihi" isimli kitabında 8 Şubat 1925 olarak verilmektedir.

İsyanın başlama tarihiyle ilgili bir tartışma sözkonusu değil, ancak araştırmacıdan araştırmacıya farklılıklar yine de mevcuttur. Örneğin Şeyh Said'in tutuklu bulunan Yusuf Ziya ve Cibranlı Halit Bey'e adam gönderip isyanı başlatma yönünde görüş istediğini Hıdır Göktaş yazmazken, Aziz Aşan Şeyh Said Ayaklanması isimli kitabında *"Şeyh Said, Piran köyüne gelmeden önce, Bitlis'te tutuklu bulunan Cibranlı Halil, Yusuf Ziya'ya bir adamını göndermişti. Bitlis'ten dönen Şeyhin adamı, Cibranlı Halil ve Yusuf Ziya'dan isyan hazırlıklarını hızlandırmalarını Diyarbakır üzerinden Suriye ile temasa geçmeleri emrini getirtmiş, bunun üzerine Şeyh Said, Hasananlı Halit'e, Malazgirt üzerinden Bitlis'e girip Cibranlı Halil ve arkadaşlarını kurtarma emri vermiştir." (sayfa 11)* şeklinde vermektedir.

Ermeni tarihçi Hasretyan da isyanın başlamasını Hıdır Göktaş'ın aktardığı şekliyle başka bir deyimle tutuklu bulunan Yusuf Ziya ve Cibranlı Halil'in isyanın başlatılması yönünde bir çağrıya yer vermiyor. Böyle bir çağrının olmaması akla daha mantıklı gelmektedir. Çünkü 1922'de kurulan "Kürt İstiklal Cemiyeti (Hasretyan'da da Kürt İstiklal (AZADI) Cemiyeti verilmektedir) hazırlık aşamasında iken önderleri yakalanıp cezaevine düşüyorlar. Şeyh Said bölgeyi dolaştığı için kendisi de yapılan hazırlıkların yeterli olmadığını biliyordu. Ve Şeyh Said istemediği halde isyan başlamıştır. İsyanın bu şekilde başlamış olması Şeyh Said'i isyanın önderi yapmıştır.

Buraya kadar olan anlatımla ilgili olarak esasında bir tartışma sözkonusu değildir. Hemen hemen bütün araştırmacılar isyanın başlamasını bu şekilde vermektedirler. İsyanın hazırlıklarının yetersiz olduğu ve istenmeyen bir anda başlamasının yenilginin de en büyük nedenlerinden biri olduğu konusunda görüş birliği hakimdir. Şeyh Said isyanının yenilgi nedenlerinin derinlemesine araştırılması bu isyanın niteliği üzerine yapılan tartışmaların gölgesinde kalmıştır.

İsyan çıktıktan sonra, kısa bir sürede geniş bir alana yayıldı. Şeyh Said adamlarıyla birlikte Genç iline girerek burada yönetimi devraldı ve Kürt yöneticiler atadı. Şeyh Said'in Genç'e girişini Hasretyan M.Şerif'ten yaptığı alıntıyla *"14 Şubat'ta Şeyh Said, sayıları onbine varan beraberindekilerle Genc'e el koydu." (sayfa 11)* diye aktarıyor.

İsyan bölgesinde durum bu iken, Ankara başlangıçta olayı küçümsedi. Bu konuda gazetelerde yeralan haberler de sıradan bir vaka olarak yansıttılar. Örneğin 13 Şubat'ta başlayan isyan ilk kez 16 Şubat'ta gazetelerde yer aldı. 16 Şubat 1925 tarihinde Cumhuriyet Gazetesi'nde isyan şu şekilde veriliyordu:

"Ankara 15 (Hususi Muhabirimizden)- Şubat'ın onüçüncü günü Ergani'nin Piran köyündeki jandarma müfrezesile o civara gelen Şeyh Said Bediüzzaman ve avanesi arasında bir müsademe olmuş, telefon ve telgraf hatları tahrip edilmiştir. Yetişen kuvvetler üzerine şeyh ve avanesi kaçmışlardır. Telgraf ve telefon hatları tamir edilmiştir. Mütecavizlerin şiddetle takibine devam edilmesi ve tenkili (yola getirilmesi) emrolunmuştur." (age, sayfa 57)

Olay kamuoyuna bu şekilde yansıtılırken, içerde ise bölgeye çok yoğun askeri yığınak yapılıyordu. *"Harekat, Erzurum, Erzincan, Sivas, Diyarbakır ve Mardin üzerinden sevkedilecek birlikler tarafından gerçekleştirilecek, hava kuvvetleri de derhal harekete geçecekti. Mardin üzerinden hareket edecek birlikler güney demiryolu ile nakledilecekti. Güney demiryolu ise Suriye sınırından geçiyordu. Suriye o zamanlar Fransız mandasındaydı." (Aziz Aşan, Şeyh Said Ayaklanması, Aralık 1991, İstanbul, sayfa 19)*

Bu arada Ankara'da başka gelişmeler de yaşanıyordu. Olayın gelişmesi karşısında gerekli tedbirleri almadığı ve olayın üstüne yeterince gitmediği düşünülen zamanın başbakanı Fethi Okyar ve kabinesine eleştirilerin dozajı artıyordu. Bu sıralarda İstanbul'da bulunan İsmet İnönü Atatürk tarafından Ankara'ya çağrıldı. Genelkurmayın olayı ciddi buldukları yönlü tavrı ile birlikte gerekli önlemler konusunda İçişleri Bakanlığının yayınlamış olduğu bir genelge mecliste o dönem muhalefet olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın da oylarıyla kabul edildi. Muhalefetin önderliğini yapan Kazım Karabekir; *"hükümetin her türlü tedbirini destekleyeceklerini, örfi idarenin ilanını doğru bulduklarını açıkladı." (age, sayfa 17)*

Fethi Okyar hükümetine karşı getirilen beceriksizlik eleştirileri karşısında hükümet aldığı önlemlerin yeterli olduğunu savundu ise de daha sert önlemlerin alınması için verilen önerge *"60 oya karşılık 94 oyla kabul edildi" (age, sayfa 19).* Bunun üzerine Fethi Okyar 3 Mart 1925 tarihinde istifa etti. İsmet İnönü 4 Mart 1925 tarihinde yeni hükümetin başbakanı olarak kabinesini tanıttı. Hükümetin ilk icraatlarından biri *"Takrir-i Sükûn Kanunu"*nu çıkarmak oldu.

Bu kanunun üç maddesi 22 oya karşılık 122 oyla kabul edildi. Kanun:

"Madde 1- İrticaa ve isyana ve memleketin nizam-ı içtimasını ve huzur ve sükûnunu ve emniyet ve asayişini ihlale bahis bil'umum teşkilat ve teşvikat ve teşebbüs ve neşriyatı Hükümet, Reissicumhurun tastikiyle, re'sen ve idareten men'e me'zundur.

İşbu af'ai erbabını Hükümet İstiklal Mahkemesine tevdi edebilir.

Madde 2- İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren iki sene müddetle mer'iyülicradır.

Madde 3- İşbu kanun tatbîkine İcra Vekilleri Heyeti me'murdur" (age, sayfa 20)

Kanunun kabulünden hemen sonra muhalif basın tamamen susturuldu. O dönemde çıkan Tevhid-i Efkâr, İstiklal, Son Telgraf, Aydınlık, Orak-Çekiç, Sebül gazeteleri kapatıldı. Hemen iki istiklal mahkemesi ku-

ruldu. İstiklal Mahkemelerinden biri Ankara diğeri de İsyan Bölgesi İstiklal Mahkemesi olarak oluşturuldu.

Ankara'da bu gelişmeler yaşanırken Şeyh Said de Diyarbakır yakınlarına kadar ilerlemişti. Ancak ordunun Diyarbakır içinde büyük bir hazırlık yaptığı tartışma götürmez bir gerçekti. Şeyh Said'in Diyarbakır'a yöneldiği biliniyordu. Diyarbakır isyan bağlamında kilit bir noktayı oluşturuyordu. Şeyh Said önderliğindeki ayaklanmada elde edilen başarılara Diyarbakır'ın ele geçirilmesi eklenirse çok önemli bir mevzi kazanılmış olacaktı. Devlet kuvvetleri de kuşatmanin geri püskürtülmesi karşısında isyanın dağılacağı ve önderlerinin yakalanmasına başlanacağını hesaplıyordu. Bu nedenle kuşatmanın geri püskürtülmesi için büyük bir yığınak yapıldı.

Bu kuşatma ve saldırı isyanın kaderini belirledi: *"Şeyh Said kuvvetleri 7 Mart gecesi, Diyarbakır'ın dört kapısına birden hücüm ettiler. Ordu kuvvetleri ile şiddetli çarpışmalar oldu. İsyancılardan bir grup, bir ara kanalizasyon boşluklarından şehre girmeyi başardıysa da, kısa bir süre sonra yenilgiye uğradılar. İsyancılar şehirden açılan top ateşi yüzünden 8 Mart günü dağıldılar. 11 Mart günü, Şeyh Said birliklerini toparlayıp yeni bir saldırıya geçtiyse de, bunda da başarılı olamayıp geri çekilmek zorunda kaldı. Diyarbakır yenilgisinden sonra Şeyh Said'e, diğer cephelerden de yenilgi haberleri gelmeye başladı. Hükümet kuvvetleri toparlanıp her cephede taarruza geçiyorlardı." (age, sayfa 23)*

Diyarbakır saldırısının başarısızlıkla sonuçlanması üzerine diğer cephelerde de durum isyancıların aleyhine gelişiyordu. Varto bölgesinde Varto ele geçirildiyse de bölgedeki Alevi Hormek ve Lolan aşiretlerinin ordu birlikleriyle yapmış oldukları karşı taarruzla tekrar ordu kuvvetlerinin eline geçti.

Hınıs, Ergani ve Çemişkezek bölgelerindeki birlikler dağlara doğru geri çekildiler.

Ordu birlikleri isyancıların denetimine geçen şehirleri bir bir ele geçiriyorlardı. Ele geçirdikleri köyleri yakmayı da ihmal etmiyorlardı. Bu konuda ordunun kendi kaynakları da bilgi veriyor: *"8. Kolordunun Oğnut doğrultusunda ilerleyen müfrezesine (1. alaya) Şeyh Baba komutasında100 kadar asi taarruz ettiyse de müfreze bunları def ve Oğnut güneyine kadar takip etmiş bu arada, ayaklanmaya katılan* ***Fars ve Sağnis köyleri yakılmıştır****. (abç)*

9'uncu Kolordunun 12. müfrezesi tarafından '…Malazgirt asilerden temizlenmiş Hasananlı Halit'e ait ayaklanmaya katılan ***Kuştiban köyü yakılmıştır.****' (abç) 'Beşiri bölgesinde tedip harekâtı ile görevli 12. Alay komutasından alınan rapora göre: 11 Nisan'da 6 saat süren bir çarpışmadan sonra* ***Senikan aşiretinden dört, Raçkotan aşiretinden üç olmak üzere yedi köyün yakıldığı bildirilmektedir****." (abç) (age, sayfa 25)*

Bu örnekler faşist Türk devletinin Kuzey Kürdistan'da yakıp insansızlaştırdığı köyler konusunda geçmişe dayanan bir "tecrübe"ye sahip olduğunu göstermeye yeterlidir. Kürt isyanlarının bastırılmasında yakma-yıkma ve yok etme siyaseti her zaman merkezi siyaset olarak uygulanagelmiştir. Cumhuriyet tarihi boyunca bu siyasetin değişmediğine siyasetle biraz ilgilenen herkes tanıktır! Faşist Türk devletinin sadece yakıp-yıkmadığını, bir "hukuk" devleti olmasının vermiş olduğu hızla yakaladığı isyancılara karşı ne kadar hızlı davrandığını ve bir gecelik ya da bir kaç saatlik mahkemelerle idamı bir "çözüm" olarak uyguladığını ileride göreceğiz.

İsyanın nasıl başladığı ve geliştiği konusundaki bilgiyi yukarıda kısaca vermeye çalıştık. Bu yazıda asıl amaç Şeyh Said isyanı konusunda en tartışmalı olan nokta

üzerinde durmaktır. Şeyh Said isyanının en tartışmalı yanı, bu isyanın gerici bir ayaklanma mı yoksa ulusal bir hareket mi olduğudur. Bu konudaki tartışmalar hakkında devletin tezi; bu isyanın İngilizler tarafından çıkarılan gerici bir ayaklanma olduğudur. Faşist Türk devletinin ayaklanmayı gerici nitelendirmesi kendi siyasetine ve pragmatizmine uyan bir nitelemedir. Ancak hareketin İngilizlerle ilişkilendirilmesinin başka gerekçeleri var: o da Musul ve Kerkük sorunudur. Şeyh Said isyanının niteliği konusunda devletin ileri sürdüğü ve dönemin çoğu sol çevresi tarafından da onaylanan yan "irticai" olmasıdır! Bölgede kurulan cumhuriyete karşı "derebeylerin" ayaklandığı iddiasını ileri sürenlerin büyük çoğunluğunu Marksist sol oluşturuyordu. Kısacası bu isyanın niteliğini incelerken üç ana iddianın incelenmesi belirleyicidir:

1. İsyan İngilizler tarafından Musul-Kerkük sorunu nedeniyle çıkarılmıştır.

2. İsyan bir "irtica" hareketidir.

3. İsyan bölgede çıkarları zedelenen "toprak ağaları" tarafından çıkarılmıştır.

Bu iddiaların tamamı devlet tarafından öne sürülmüştür. İsyanın bastırılması sonrasında bu iddialar isyana katılan önderlerin idam sehpasında can vermesine neden olmuştur. İddiaların devlet tarafından ispat edilmesi elbetteki gerekli değildi. Onlar adına yapanlar elbette bulunacaktı. Bu konuda devletin tezini doğrular nitelikte inceleme yapan ve bu incelemesini bir kitap olarak yayınlayan Uğur Mumcu'dur. Uğur Mumcu'nun kitabında yeralan iddiaları burada inceleme gereği duymuyoruz. Devletin resmi ideolojisi tanıdığımız bir ideolojidir. Sadece bazı noktalarda ikinci elden sözkonusu kitaptan bahsedeceğiz.

Şimdi yukarıdaki iddiaların niteliği konusunda yapılan araştırmalar sonucunda ve ulaşılan bilgi ve belgeler ışığında nasıl bir sonuca varacağımıza bakalım.

1. İsyan İngilizler tarafından Musul-Kerkük sorunu nedeniyle çıkarılmıştır.

Faşist Türk devletinin Şeyh Said isyanı konusunda öne sürdüğü en önemli iddialardan biri, isyanın İngilizler tarafından kışkırtılarak çıkarıldığı iddiasıdır. Bu iddianın dayandığı tek gerekçe de; İngilizlerin Musul ve Kerkük'ü Türklere vermemek için bu yola başvurduklarıdır. Bilindiği gibi Türk devleti "Kurtuluş Savaşı"ndan galip çıkmıştı. Bu anlamıyla emperyalist devletler tarafından kendilerine dayatılan "Sevr Antlaşması" geçerliliğini yitirmişti. Savaştan galip çıkan Türk tarafı kurulacak devletin sınırları konusunda yeni bir anlaşma görüşmesine başladılar. Bu görüşmeler İsviçre'nin Lozan şehrinde yapılmaktaydı. Tarihe de Lozan Antlaşması olarak geçen bu antlaşma Kürtler açısından yok olma antlaşmasıydı. Çünkü bu görüşmelerde Türk tarafını temsil eden İsmet İnönü "ben hem Türkleri hem de Kürtleri temsil ediyorum" demişse de antlaşma sonunda Kürtler yok sayılmışlardır. Bu nokta, Lozan Antlaşması'nın en önemli noktalarından biridir. Ancak konumuzla ilgili olan yanla kendimizi sınırlı tutacağız. Görüşmelerde en önemli noktalardan biri de "Musul Kerkük" sorunuydu. Bu konuda anda Musul-Kerkük'ü işgali altında tutan İngilizlerle Türkler anlaşamıyorlardı. Lozan'da İngilizler ve TBMM temsilcisi İnönü arasında çetin tartışmalar yaşandı. *"Lozan'da İngiliz temsilcisi Lord Curzon Musul'daki etnik tabloyu şöyle çiziyordu:*

	Arap	Kürt	Türk	Hıristiyan	Yahudi	Toplam
Musul	*170.663*	*179.820*	*14.895*	*57.425*	*9.665*	*432.468*
Erbil	*5.100*	*77.000*	*15.000*	*4.100*	*4.800*	*106.000*
Kerkük	*10.000*	*45.000*	*35.000*	*600*	*1.400*	*92.000*
Süleymaniye	*-----*	*152.900*	*1.000*	*100*	*1.000*	*155.000*
Toplam	***185.763***	***452.720***	***65.895***	***62.225***	***16.895***	***785.468***

Lord Curzon bu istatistiklere dayanarak, Türklerin bu bölgedeki nüfusun ancak 1/12'sini oluşturduğunu, bunun için de bu

bölgenin Türklere bırakılmasının söz konusu olmadığını… belirtiyordu.

İsmet Paşa ise yaptığı konuşmada Musul meselesini, tarihi, etnik, dini, sosyal ve ekonomik açıdan değerlendiriyordu. İsmet Paşa'nın Musul için verdiği rakamlar şöyledir:

	Kürt	Türk	Arap	Yezidi	M. Olmayan	Toplam
Süleymaniye Sancağı	62.830	32.960	7.210	—	—	103.000
Kerkük Sancağı	97.000	79.000	8.000	—	—	184.000
Musul Sancağı	104.000	35.000	28.000	18.000	31.000	216.000
Toplam	**263.000**	**146.960**	**43.210**	**18.000**	**31.000**	**530.000**

İsmet Paşa bu rakamlara dayanarak, bu bölgedeki nüfusun büyük çoğunluğunun Kürt ve Türklerden oluştuğunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de hükümeti olduğunu, Kürtlerin 'hükümet ve yönetim işlerine etkili olarak' katıldıklarını söylüyordu." (age, sayfa 74-75)

Yukarıdaki veriler birbirleriyle dalaş içerisinde olan iki karşılıklı gücün birbirlerine karşı kullandıkları belgeler niteliğindedir. Ancak belgeler bir gerçeği çok açık bir biçimde ortaya koyuyor. TBMM temsilcileri dışa karşı Kürtleri temsil ettiklerini açık bir şekilde dile getiriyorlar. Ve TBMM Musul ve Kerkük'ü kaybetmek istemiyor. Konumunu güçlendirmek için daha sonraki süreçte yok sayacağı bir ulusun temsilciliği sahtekârlığına soyunuyor. Lozan'da durumun nasıl sonuçlandığını kavrarsak İngilizlerin ayaklanmayı Musul-Kerkük için çıkardıkları iddiasının boş bir iddia olduğunu görmüş oluruz.

Yukarıdaki verilerle birbirlerine karşı çeşitli tartışmalar yürüten Türk ve İngiliz temsilcileri bir sonuca varamadılar! Aslında bu bir sonuca varamamak İngilizler açısından Musul-Kerkük'ün kısa bir zaman içinde İngilizlere bağlanması sonucunu doğuracaktı. Musul meselesi ileri bir tarihte görüşmeler yoluyla çözüme bağlanacaktı. Eğer görüşmeler yoluyla bu gerçekleşmezse Milletler Cemiyeti'nin vereceği karar doğrultusunda çözülecekti. Musul sorununun "bam teli" buradadır. Görüşmeler yoluyla çözülemediği taktirde "Milletler Cemiyeti'nin" vereceği kararla çözülecek denmesi İngilizler açısından sorunun çözümlenmiş olması demektir. Çünkü İngiltere Milletler Cemiyeti'nin bir üyesidir ve TBMM ise henüz bu cemiyetin üyesi bile değildir. Bu anlamıyla Milletler Cemiyeti'nde İngiltere aleyhine bir karar çıkması mümkün değildir. İşte İngilizlerin Musul'u bahane ederek isyanı desteklediklerı iddiası bu nedenle altı boş bir iddiadır. Ancak bu iddianın bir diğer tarafı var. İngiliz belgelerinden anlaşılıyor ki; İngilizlerin tavrı, isyanı Türklerin Musul ve Kerkük'ü işgal etmek için bilinçli çıkardıkları yönündedir. Bu konuda var olan belgede –o dönem bölgede görev yapan İngiliz ajanların Dışişleri Bakanlığı ile ortaklaşa hazırladıkları bir belgede– "isyanın Türkler" tarafından çıkartıldığı iddiası yer almaktadır. Bu belge *"tarihçi Ömer Kürkçüoğlu tarafından verilmektedir: E 1360/1091/44, FO 371/10867, From Foreign Office Memorandum (M.Morgan). (M. Ciwan, 1925 Kürt Ayaklanması [Dr. K. M. Ahmad'ın tezi], sayfa 51)* Burada yer alan bilgileri kısaca şöyle özetleyebiliriz: *"İngiliz Dışişleri Bakanlığı'nda hazırlanan rapor, Türkiye'deki Kürt ayaklanmasının 'doğrudan doğruya Türkiye tarafından planlanmış olabileceğini' iddia ediyor… bunun için üç gerekçe ileri sürülüyor: Bu gerekçelerden ilki, asilerin ele başlarının sınırı aşarak 'kardeşlerini kurtarmak üzere' Musul'a girmeleri oluyor. İngilizler, önce Musul'a girileceğini ve sonra Kürtlerin bütün bölgeyi Türkiye'ye teslim edeceklerini düşünüyorlar. İkinci gerekçe olarak, Irak Kürtlerinin Türkiye'deki başarılı bir ayaklanmadan sonra kendilerinin de ayaklanmala-*

rı, Türkiye Kürtleriyle birleştikten sonra Ankara'ya bağlanmaları gösteriliyor. Üçüncü gerekçe olarak Türk hükümetinin Kürt ayaklanmasını bahane ederek Irak sınırına asker yığması öne sürülüyor." (age, sayfa 52)

Görüldüğü gibi Kürt ulusunun kaderi hakkında kapı arkalarında herkes herkesten şüphelenerek siyaset yürütmektedir. Ancak İngilizleri Kürt hareketine karşı durmaya iten başka nedenler de var. Birinci Dünya Savaşı sonunda İngilizler Osmanlı topraklarının büyük bir kısmını işgal ettiler. Bugünkü Güney Kürdistan da İngiliz işgali altındaydı. Bu işgale karşı Kürtler defalarca ayaklandılar. Bunlar içerisinde en önemlileri şunlardı: *"Kürt halkı bu bölgede, defalarca ayaklandı ve İngiliz işgal birlikleriyle yoğun çarpışmalara girişti. Hatta bu ayaklanmalar sırasında o dönemin ulusal hareketinin önde gelen önderlerinden Şeyh Mahmud Berzenci, biri 22 Mayıs 1919'da, diğeri Ekim 1922'de olmak üzere iki kez Kürdistan'ın bağımsızlığını ve kendi hükümdarlığını ilan etti. Birincisinde İngilizler, ancak kanlı çarpışmalardan sonra Şeyh Mahmud'un önderliğindeki hareketi kırabildiler ve O'nu Hindistan'a sürgün ettiler. İkincisinde de İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri'ne bağlı uçakların 250 kg'lık bombalar yağdıran taarruzu sonucu Şeyh Mahmud Serdeşt'e çekilmek zorunda kaldı. Ancak daha sonra tekrar geri dönen Şeyh Mahmud, ta 1930'a kadar İngilizlere karşı mücadele verdi." (Kürtler, Çağdaş Kürdistan Tarihi, 1918-1946, Rambout, Ronahi Ya. sayfa 69-77-78)" (age, sayfa 55)*

Güney Kürdistan'da Kürtlerle bu tecrübelere sahip olan İngilizlerin, ayaklanma çıkarmak için maddi bir temele sahip olmadıkları bir gerçektir. Bu nedenle daha sonraları İsmet İnönü'nün de kabul ettiği şekilde, İngilizlerin bu ayaklanmanın çıkarılmasını istemesi bir yana çıkmamasını istedikleri sonucu ortaya çıkıyor.

Buraya kadar isyanın İngilizler açısından maddi bir temele sahip olmadığını anlattık. Ancak İngilizlerle olan ilişkiler bağlamında öne sürülen bir diğer nokta da Şeyh Said isyanının önderlerinin İngilizlerle ilişkiye girdikleri ve yardım aldıkları yönündeki iddiadır. Bu iddianın maddi temeli devlet tarafından bir olayla doldurulmaktadır. Bu olay kısaca şöyledir: İddiaya göre Şeyh Said isyanının önderlerinden olan Seyit Abdulkadir ve yardımcısı Kör Sadi İngilizlerle görüşmeler yapmış ve bu görüşmelerde İngilizlerden yardım istemiştir. Şeyh Abdulkadir yapılan sorgulamasında görüşmeleri kabul etmiştir. Şeyh Said ayaklanmasının İngilizler tarafından çıkarıldığına dair ileri sürülen en önemli kanıt budur. Ancak yapılan araştırmalar bu görüşmelerin bizzat devlet tarafından tertiplendiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda başvurulan İngiliz belgelerinde olayın arkasında Türk polisinin olduğu belgeleniyor. Sözkonusu olay İngiliz özgün belgesi olarak da verilmektedir: F.O. 424/262 P. 173 No. 180. Bu belgede İngilizler Kürt Sadi (Kör Sadi) ile görüşüldüğünü ancak görüşmeyi yapanların Türk olduklarını bildirmektedirler. Yani görüşmeyi İngiliz kılığında hazırlayanlar ve belge imzalatanlar o dönemde görev yapan Türk ajanlardır. Olayın tertipleyicileri değişik kaynaklarda aynı kişide toplanıyor. Dönemin İstanbul Emniyet Müdürü! Bu olayın Türk polisi tarafından tertiplendiği de kendileriyle anlaşıldığı söylenen İngilizler tarafından belgeleniyor. Bunun dışında Şeyh Said isyanının İngilizler tarafından çıkarıldığına dair bir diğer nokta da Diyarbakır'a Şeyh Said adına gönderildiği söylenen silah kataloglarıdır.

Bu iddianın ispatı yine kendisidir. Yani iddiayı doğrulayacak herhangi bir bilgi ve belgeye bugüne kadar ulaşılmış değildir. Kaldi ki silah ticareti emperyalist ülkelerde

özel sektörün elindedir ve silah ticareti o dönemde açık ve gizli yapılmaktaydı. İngilizlere karşı savaşan M. Kemal'in İngilizlerden silah aldığı bir dönemde katalogların Amed'e gelmiş olması Şeyh Said'in İngilizlerle ilişkisini değil, silah tüccarlarının simsarlığını gösterir. Bu iddiaya ilişkin belge olmadığı için de ispatı "iddianın kendisidir". Bu konudaki son noktayı, Şeyh Said isyanının bastırılması için göreve Fethi Okyar hükümeti düşürülerek, iktidara gelen İsmet İnönü koymaktadır. İsmet İnönü hatıralarında bu konuda şöyle demektedir: *"Şeyh Said isyanını doğrudan doğruya İngilizlerin hazırladığı veya meydana çıkardığı hakkında kesin deliller bulunamamıştır. Fakat, bundan şüphe edilmiş ve gerekli tahkikat yapılmıştır…" (A. Aşan, age, sayfa 67)*

2. İsyan bir "irtica" hareketidir.

Şeyh Said isyanının niteliği konusunda öne sürülen diğer iddia da isyanın bir irtica hareketi olduğudur. Bu iddiayı ispatlamak için oldukça hummalı çalışmalar yapıldı. Ve hareketin çıktığı dönemde belki ta başında hareket bu nitelikle mahkum edildi. O dönemde çıkan sol dergiler de bu koroya katıldılar ve hareketi "gerici-yobaz" bir hareket olarak eleştirip İsmet İnönü hükümetinin yanında yer aldılar. *"…örneğin, daha o günlerde, 25 Şubat 1925 tarihli Orak-Çekiç* (TKP yayın organı, Şeyh Said isyanına karşı alınan önlemler içerisinde çıkarılan Takrir-i Sükûn kanunu çerçevesinde kapatıldı. BN.), *'irticanın başında Şeyh Said değil, derebeylik duruyor; irticaya karşı halk hükümetledir' diye manşet attıktan sonra şunları yazdı: 'Yobazların sarıkları yobaz zümresine kefen olmalıdır: Yobazlarıyla, ağalarıyla, şeyhleriyle, halifeleriyle, sultanlarıyla birlikte kahrolsun derebeylik!"* (Dr. K. M. Ahmad, M. Ciwan, age, sayfa 61) TKP'nin yayın organında yeralan ve komünistlerin olay hakkındaki görüşü olarak tarihe geçen tespit, o dönemde Komintern tarafından da aynı tarzda savunulmuştur.

Şeyh Said, isyanın niteliği konusunda kendisine yöneltilen eleştiriler ve sorgularda şeriat istediğini belirtmiştir. Oysa devlet ısrarla hareketin "Bağımsız bir Kürdistan" için çalıştığını ispatlamaya çalıştı. Şeyh Said yapılan sorgusunda *"Medreseler kapatıldı. Din ve vakıflar bakanlığı kaldırıldı ve din mektepleri Milli Eğitime bağlandı. Gazetelerde de birtakım dinsiz yazarlar dine hakaret etmeye, peygamberlerimize dil uzatmaya cüret ediyorlar. Ben bugün elimden gelse, bizzat döğüşmeye başlar ve dinin yükselmesine gayret ederim." (A. Aşan, age, sayfa 36)* demektedir. Kuşkusuz tutuklu ve yenilmiş bir hareketin önderinin vermiş olduğu bu tarzdaki ifade, hareketin gerçek niteliği hakkında fazla bilgi vermemektedir. Bu konuda en önemli çelişkilerden biri "şeriat" isteyen Şeyh Said'in aynı yönde çalışan ve şeriat için savaşmaya hazır Saidi Nursi'den (Kurdi) herhangi bir talepte bulunmamış olmasıdır. Buna karşı mezhep kardeşliği dahi olmayan Alevilerden isyana katılıp destek sunmalarını istemiş olmasıdır. Örneğin Elazığ'ı ele geçiren Şeyh Şerif, Dersim Mebusu Hasan Hayri ile şu telgrafı çekmiştir: *"Hozat'ta Celalzade Mehmet efendi vasıtasıyla bilimum Dersim aşiretleri rüesasına: Sükûneti muhafaza ediniz, yakında bir heyetle Dersim'e geleceğiz muvaffakaiyetler." (age, sayfa 15)* denmektedir. Alevilerden yardım istenmesi ve birlikte hareket etme çabaları Kürdistan ideali için mücadeleye çağrı idi. Aksi taktirde "Sünni" mezhebinden olan bir aşiretin şeyhinin Alevileri ortak bir ideal için mücadeleye çağırması açıklanamaz. Şeyh Said adından da anlaşılacağı gibi bölgede dini bir liderdir. Ancak Şeyh Said'in bu hareke-te hangi aşamadan sonra önder olduğunu yazının başında kısaca yazdık. Hareketin

siyasi yanını hazırlayanların kişilikleri de isyanın niteliği hakkında yeterince bilgi veriyor. Yani hareketin milli yanı hakkında Şeyh Said'in dini rolüne takılıp kalmak "ağaçtan ormanı görmemek" olur. İfadesinde kendisinin din için mücadele ettiğini söylese de başka yazışmalarda meselenin Kürt yanında kavgasını verdiğini, Şeyh Said de söylemektedir. Örneğin *"Şeyh Said'in en yakın ve en muhtemel bir adamı olan ve Binbaşı rütbesi tevcih ederek Genç inzibat memurluğuna (valiliğine) tayin etmiş olduğu Fakih Hasan Fehmi de yine İstiklal Mahkemesi'nde Şeyh Said'in kendisine yazdığı bir mektupta 'ben Kürtler için uğraşıyorum' dediğini itiraf etmiştir." (Mehmet Bayrak, Kürtler ve Ulusal Demokratik Mücadeleleri, sayfa 405)* Buradan da anlaşılıyor ki Şeyh Said isyanında dini motifler yer alsa da isyan milli bir nitelik taşımaktaydı. Bu nitelik bizzat devlet tarafından asıl amaç olarak mahkemede öne sürülmüş olmasına rağmen kamuoyunda "irticai" bir hareket olarak lanse edilmiştir. Yapılan sorguda *"Savcı iddianamesinde ayaklanmanın bağımsız bir Kürdistan kurma hedefine yönelik olduğunu söylüyordu. Savcıya göre: 'Şarktaki o ayaklanma dış görünüşü itibariyle güya sadece dinci ve şeriatçı idi. Sanki şeriat dini Ahmedi namına harekete geçenlerin müsellah bir hareketi idi. Fakat, asıl hüviyeti, iç bünyesi, ruhu ve tertipçilerin maksat ve gayesi bakımından ise tastamam bir Kürt milliyetçiliği, Kürt devleti ve hükümetçiliği olmaktan başka bir şey değildi…" (A. Aşan, age, sayfa 35)*

3. İsyan bölgede çıkarları zedelenen "toprak ağaları" tarafından çıkarılmıştır.

Aslında bu iddianın günümüzde bir geçerliliği yoktur. Çünkü faşist Türk devletinin bölgedeki ağa ve şeyhlerle iç-içe bir ilişki içinde oldukları pratikte ispatlanmıştır. Faşist Türk devleti bu yapıyı bugün de bölgede denge unsuru olarak ve Kürt ulusunun ulusal mücadelesine karşı hâlâ kullanmaktadır. Artık bu tür ilişkileri gizleme gereği bile duymuyorlar. Mecliste grubu bulunan her partinin Kuzey Kürdistan'da kendine bağlı ağa ve şeyhleri bulunmaktadır. Ancak isyan döneminde bu yalan bilinçli olarak yürütülmüştür. Tıpkı diğer iddialar gibi harekete karşı alınacak önlem ve saldırı metodlarının meclisten kolayca geçirilmesi için bu da gerekiyordu. Meclisin aldığı kararlar da bölgede varolan ağa-şeyh yapısıyla bütünleşmek için çalışıp çabaladığını gösteriyor. Alınan "öşür" vergisinin kaldırılması kararı bunlardan biridir. Ve devlet bölgedeki yapıyı kendisi için her zaman bir araç olarak görüp-kollayıp bugüne kadar taşımıştır. Yoksa gelişen kapitalist ilişkilerle bu yapının 1925'lerden günümüze kadar gelmesi mümkün olmazdı.

Sonuç olarak:

Şeyh Said isyanı Kürt ulusal kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesinde bir dönüm noktasıdır. Çünkü Şeyh Said isyanı ertesinde yeniden toparlanan gruplar yeniden ayaklandılar ve bu ayaklanma dizisi her seferinde devlet güçleri tarafından şiddetle ve sürgünlerle bastırıldı. Bu en önemli ayaklanma Kürtler açısından ulusal temeldeki uyanışın da başlangıcını oluşturmaktadır. Bu nedenle Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinde Şeyh Said isyanı ayrı bir öneme sahiptir ve bütün ayrıntılarıyla incelenmesi, her yönüyle aydınlatılması bizim açımızdan da geleceğe daha emin adımlarla ilerlememizi sağlayacaktır.

Şeyh Said isyanı içinde dinci öğeler taşısa da milli unsurlar da isyanda belirleyici bir rol oynamıştır. İstenen "şeriat" olsa da bu Kürtlerin devleti olarak istenmiştir.

İngiliz emperyalizmiyle doğrudan bir bağ olduğuna dair bir belge yoktur. Ancak

hareketin önderlerinin emperyalizme karşı bir mücadele yürüttükleri de söylenemez.

Ulusal içerik taşıyan Şeyh Said isyanında ağa ve şeyhlerin rol oynaması ise gerek Kürdistan'ın konumu ve gerekse de sosyal yapı nedeniyle anlaşılır bir durumdur.

İsyanın bastırılması sonrasında yakalanan önderler "İstiklal Mahkemelerinde" alelacele yargılanıp idam edildiler. Örneğin 81 sanıkla ilgili iddianamede karar 28 Haziran'da verildi ve Şeyh Said başta olmak üzere toplam 48 kişi idama mahkûm edildi. Çapakçur Kaymakamı Hüseyin Hilmi Bey'in cezası devlete daha önce yapmış olduğu hizmetlerden dolayı 15 seneye çevrildi. Böylece toplam 47 sehpa kurulmuştu. *"İdam edilecekler 28 Haziran'ı 29 Haziran'a bağlayan gece Merkez Hastahanesi Nöbetçi Doktoru Yüzbaşı Cemil Bey tarafından 'genel bir muayene'den geçirildi. Saat gece yarısını vurduğunda, 'idam mahkumları' Muhafız Bölüğü Komutanı Nafiz Bey'in emriyle birer birer koğuşlarından alınarak avluya çıkarıldılar ve tek sıra halinde birbirlerine bağlandılar. Sıranın en önünde Fakih Hasan yer alırken, Şeyh Said ortalarda bir yerde bulunmaktaydı… Gün ağarırken infazlar tamamlanmıştı." (Hıdır Göktaş, age, sayfa 80)*

İdamlar isyanları durduramadı ve Kürt ulusunun ulusal kurtuluş mücadelesi devam eden bir mücadele olarak önümüzde duruyor.

Sonuca kısa ek:

Şeyh Said isyanı 1925'den 1930'a dek çıkan isyanların temelini de oluşturmuştur. Bu isyanlar kısaca aşağıdakilerdir:

– Nehri (Şemdinli) isyanı. 10 Haziran 1925'de başlayan bu isyan Ağustos'ta bastırıldı.

– Raçkotan-Raman isyanı. 9-12 Ağustos 1925. Bu isyan bir önceki isyanla doğrudan ilişkilidir.

– Sason ayaklanmaları.

– Hazo isyanı. 21-25 Ocak 1926.

– Haço isyanı. 10-11 Mart – 18 Nisan 1926 tarihleri arasında yürümüştür.

– Birinci Ağrı isyanı. 16 Mayıs 1926'da başlamış ve bir ay sürmüştür.

– Koçuşağı isyanı. 7 Ekim – 30 Kasım 1926 tarihleri arasında sürmüştür.

– Mutki isyanı. 26 Mayıs – 25 Ağustos 1927 tarihleri arasında sürmüştür.

– İkinci Ağrı isyanı. 13 – 20 Eylül 1927 tarihleri arasında çıkmıştır.

– Bicar Tenkil harekatı. 7 Ekim – 17 Kasım tarihleri arasında Şeyh Said isyanından kaçmayı başaranları yok etme harekatıydı.

– Asi Resul isyanı. 22 Mayıs – 3 Ağustos 1929.

– Tendürek harekatı. 14-27 Eylül 1929.

– Savur Tenkil harekatı. 20 Mayıs-9 Haziran 1930.

– Zilan isyanı. 20 Haziran – 18 Eylül 1930.

– Üçüncü Ağrı isyanı. 7 Eylül 1930.

Bu isyanlar Şeyh Said isyanının bastırılması ertesinde yeniden toparlanan kuvvetlerin devlete karşı savaştığı ve Kürt olgusunun öne çıkarıldığı hareketlerdi. Bunda devletin faşist yöntemlerle Kürtleri Türkleştirme siyaseti merkezi bir rol oynuyordu.

Şeyh Said isyanı bağlamında; genel olarak, ayaklanmaya katılan kitlede dini öğe ön plana çıkarken, önderlikte milli yan öne çıkmaktadır. Önderliği oluşturanların milletvekili ve İstanbul'da cemiyet üyeleri olmaları bu sonucu doğuruyor. Kürt isyanlarında bu ikircikli yan kendini günümüze kadar korumuştur. Ancak günümüzde ulusal yanın ağırlığı yanında diğer öğeler tamamen geri plana kaymıştır.

Sonuca kısa bir dipnot: İsyanın bastırılmasından sonra yapılan sorgular da değerlendirildiğinde, yazıda eksik kalan (asıl konudan uzaklaşmamak için) yan tamamlanmış olacaktır!

Hewalê Seydo

Katledilişinin 30. yıldönümünde de İbrahim Kaypakkaya yoldaş bolşevik mücadelemizde yaşıyor!

18 Mayıs 2003 tarihi, İbrahim Kaypakkaya yoldaşın faşist katillerce katledilmesinin 30. yıldönümü…

18 Mayıs 1973'te, Kuzey Kürdistan-Türkiye'nin değişik ulus ve milliyetlerden proletaryası ve emekçileri en büyük önderlerinden birini, İbrahim Kaypakkaya'yı yitirdi.

1973 yılı Ocak ayı sonunda, henüz 24 yaşındaki bu genç komünist önderi bir ihbar üzerine Dersim'de yaralı olarak tutsak alan faşist devlet güçleri, 4 ay boyunca O'na en ağır işkenceleri uyguladılar. O, en ağır işkence altında faşistlere tek sır vermedi. İşkencede ve poliste devrimci, komünist tavrın ne olması gerektiğini pratiğiyle de gösterdi. İbo'nun "ser verip sır vermeyen" tavrı; O'nu da, o dönemdeki pek çok devrimci geçinen "önder" gibi teslim alacağını sanan faşist işkencecileri kudurttu. 18 Mayıs'ta İbrahim'i kurşunlayarak katlettiler.

Onlar İbrahim'in bedenini genç yaşında aramızdan söküp aldılar. Fakat O'nun düşüncelerini, davasını yok edemediler, edemeyecekler. O, bugün de O'nun mücadelesinin sürdürücüsü olan Bolşeviklerin, biz Kuzey Kürdistanlı Bolşeviklerin de mücadelesinde yaşıyor; ve proletaryanın ve ezilenlerin devrim mücadelesin-

de, "büyük insanlığın" komünist bir dünya mücadelesinde, her zaman yaşayacaktır!

İbrahim yoldaşın biz Kuzey Kürdistanlılar için önemi ve değeri her geçen gün daha da ortaya çıkmaktadır.

Yıllarca sömürgeci faşist Türk devletine karşı mücadele yürütenlerin Kemalizme övgüler dizmeye başladıkları, TC ile bütünleşmeye çaba gösterdikleri ve düzenin savunucuları olmanın çığlıklarını yüksek sesle attıkları bir dönemde, İbrahim'in Kemalizm ve ulusal sorunda takındığı tavrın değeri ve önemi daha da fazla bilinçlere kazınmalıdır.

İbo, "sol" içinde şovenist Kemalizmin "antiemperyalistlik" adına egemen olduğu bir durumda; "Kürt", "Kürdistan" sözcüklerinin bile tabu olduğu bir ortamda; "sol"un bu konuda yaptığı en ileri işin "Doğu Mitingleri" olduğu bir ortamda; proletaryanın birliği, halkların kardeşliği adına Kürt ulusunun varlığının açıkça reddedildiği şartlarda… Kürt ulusunun varlığını, onun ayrı devlet kurma hakkını açıkça ve cesaretle savunan, ulusal sorunun gerçek çözümünün sosyalizmin yolunu açacak demokratik halk devriminde olduğunu gören ve gösteren komünist önderdir.

O bu konuda doğru görüşleri geliştirip ortaya koyarken, kendi çevresindeki az sayıda komünist dışında, aynı Kemalizm konusunda olduğu gibi, kelimenin gerçek anlamıyla yalnızdı.

Biz Kuzey Kürdistanlı komünistler, katledilişinin 30. yıldönümünde İbrahim yoldaşı, onun "Türkiye'de Milli Mesele" yazısının Kürtçesinin bazı bölümlerini yayınlayarak anıyoruz. (Kürtçesi Bolşevik Partizan'dan alındı.)

4. Polîtîka nijadperestî ya emperyalîzmê. Polîtîka nijadperestî ya çînên serdest yên xumalî.

Revîzyonîstên Şefakê, du tiştên cûda, polîtîka nijadperestî ya emperyalîzmê û polîtîka nijadperestî ya çînên serdest yên xumalî tevlihev dikin. Behsa "armanca polîtîka emperyalîzmê ya nijadperestî, ya ku dijminkirina hev ya gelên Tirkiyê û bindestkirinê dajo" dike. Daxwaza emperyalîzmê "gelên Tirkiyê dijminê hev kirin û bindestkirin", ji bo van armancên xwe yên nemerd, ku ji her firsendê, ji her îmkanê kêr dibîne, diyar e. Lê belê ji bo van armancên xwe, bi xwe polîtîka nijadperestî dajo, saade bêvac e.

Polîtîka nijadperestî li Tirkiyê, polîtîka çînên serdest yên xumalî ye; polîtîka burjuvazî di warê siyasî deya beşên herî paşdemayî û polîtîka feodalîzmê yê; Mêla feodal û feodal-burjuva ye. Ji bo vî qerekterê xwe polîtîka nijadperestî dijminê demokratîzma burjuvaziya dilsoz e jî. Li Tirkiyê berdevkê vê hêlbûnê yên herî bêhed pêşnûma Hitler, Türkeş û partiya wî ye. Alîgiriya polîtîka nijadperestî di AP, MGP, CHP de û partiyên weke wan de bi awakî xurt mewcût e. Polîtîka nijadperestiyê, polîthika, milliyet û milletên din bi çoyê feodal ve bindestkirin, melisandin, tunekirinê yê. Yên ku li Tirkiyê dijî netewa Kurd û kêmnetewên din polîtîka nijadperestiyê dajon, ev çînên feodal û feodal-burjuvazî û partiyên wanên siyasî, iktidarên wan in. Emperyalizm, li ciyê ku menfeata wê dest dide, polîtîka van çînan dikişkişîne û alîkariya wê dike; li ciyên ku dest nade menfeata wê dikare li hember vê polî-

tîkayê derkeve. Mesela ya ku li Tirkiyê sereke ye, emperyalîzma AY ku çînên serdest yên Tirk bi xwe ve girêdaye, di kûrikkirina nijadperestiya Tirk de û di alîkariya wê de menfeata wê heye û vê erka xwe (!) bi kêf û bi zêdeyî dike.

Mesela sosyal emperyalîzma sovyetê ji bo ku li Tirkiyê ne sereke ye, li hemberî nijadperestiya Tirk e, lê belê li Pakistanê di şahkirina nijadperestiya Bengaldeşê de qet tereddut nake. Li Tirkiyê sibe, ger nebe xwediyê temamî, ji bo perçe jêbike û mafê çarenûsiya netewan, yan jî di bin maska alîkariya tekoşina netewa bindest kirnê de, di bin kontrola xwe de alîkariya netewekariyeke Kurd ya paşverû yan jî nijadperestiya wê, wê neke, tu xarantiya wê tune.

Polîtîka nijadperestiyê ku emperyalîzm bi xwe dajo herî cûda ye. Kûçikê faşîst, Hitler, ji bo ku li dinyayê hukim bajo, bêvaca ku nijada Alman di dinê de ya herî bilind e, hate afirandin, "şovenîzma dewleta mezin" ku emperyalîzma AY û sosyal-emperyalîzma Sovyet dajo, biçûkdîtina gelên bindest û milliyetên dinê û pozê xwe bi bêedebi xistina nava karê wan yê hundir, mudahale kirina wan; tezahurên polîtîka nijadperestî ya emperyalîzmê êsta ev in!

Revizyonîstên Şefakê, ka û kês bi nav hev xistine. Bi ji çavan veşartina polîtîka nijadperestiyê ya çînên serdest yên Tirk ve, revizyonîstên Şefakê dixwazên kê rizgar bikin?

Nijadperestî ne tiştekî ku ji der ve tê binav xistin, lê belê dikare ji der ve bê alîkarî kirin. Çîn û zumrên sosyal hene ku nijadperestî xwe bi wan ve digre hene. Emperyalîzm, li cî û xewta ku bi kêrê wê tê polîtîka nijadperestî ya van çînan kişkiş dike û alîkariya wê dike. Ev çîn û zumre ne bi tenê di navbera Tirkan de, di nava di jî heye û weke me li jor jî got bira qet şika we tune be, emperyalîzm, dema ku bi kêrê wê bê, wê di kişkişkirin û alîkariya wê de qet tereddut neke. Ji bo wê ye ku, di tekoşîna dijî nijadperestiyê de, berî her tiştî tekoşîna dijî van çîn û zumran e, yek ji erkân tevgera proleterya yan, herî girîng, teşhîrkirina van ji gelê kedkar re ye; li cem vê û bi vê ve girêdayî, teşhîrkirina polîtîka nijadperestiyê ku emperyalîzm bi xwe dajo jî; teşhîrkirina, di nava netewên cûrbicûr de nijadperestiyê çawa bi bêedeb kişkiş dike û alîkariya wê dike jî; di navbera kedkaran de "çanda demokratîzmê û ya navnetewî ya tevgera karkerên dinê" belavkirin e.

Bi van sedemen ve ya ku îflas dike, ya ku divê îflas bike û ya ku wê bi temamî îflas bike, ne bi tenê "polîtîka nijadperestî ya emperyalîzmê" ye, polîtîka nijadperestî ya emperyalîzmê û ya paşverû ya xumalî ye.

Formulasyona xweşik ya jorin, tenê bi kêrî nijadperestên xumalî tê. Yek jî bi kêrî reşkirina zanebûna tekoşîna proleterya tê…

5. Şampiyonên bindestkirina milli û hevbeşen sucên wan

Li welatê me şampiyonên esas yên bindestkirina millî, bûrjûvaziya mezin ya Tirk ya biwesfên komprador û çîna axên erdan e. Emperyalîzma AY, alîkariya polîtîka van ya bindestkirina millî û ya nijadperestiyê dike û wê kişkiş dike. Lê belê bûrjûvaziya navçe ya Tirk, ku xwedi karakterê millî ye jî, xwe bejdarî eynî sûcê dike, ango bejdarî bindestkirina millî, bi medodên hîn zirav û hîn dizî ve. Bi gotina hevrê Lenîn ev:

"Weke di hemû meselan de, di mesela zimanen de jî [ji xwe di her herêma mesela millî de] ku destekî xwe (eşkere) dirêjî demokrasiyê dike û destê xwe yê din (li paş xwe) dirêjî paşverû û ajanên polîsan dike, weke bazirganên dereket dike."

Li hemû oportunistên me; Doğan Avcıoğlu, Ecevit, Mihri Belli, H. Kıvılcımlı binêhirin! Çawa li vê raveya Lenîn tên. Evana, li alîkî dijî darê destê îktidarê yê feodal, dibêjin ku ewê bi tu kêrêkî neyê derdikevin, li aliyê din nikarine xwe ji tevsiyekirina metodên bindestkirina netewî yên hîn ziraf û kubar bigrin. Doğan Avcıoğlu baş têgihêştiye darê fe-

odalê, zilmên komandoyan yên har û fanetîk yên ku şovenên Tirk jî cesaret bikin, biparêzin, bi tefriqa xwe ya erjeng di bin sernivîsara "Bir Komando Anlatıyor" (Devrim Gazetesi) de, xwest wan biparêze. Vê zile weha diparêze:

"Jinan leşker tevdidin. Di tevdana jinan de dedektor tê bikarinîn. Ev ne raste, ku bê axan, gundî li ber çavên herkesî tên lêdan. Îdiayên, tazîkirin û bi hev re li erdê danxuşandin, bê esil e. Lê belê talîma rûne –rabe hatiye kirin. Lê belê li hinek ciyan ku çek û kaçxen kanûnê nehatine teslîm kirin, ev însanên bişik û jinên wan bi tehdîta tazîkirin û teşîrkirinê ve hatine tirsandin (ku riyeke bi tîn e) rast e. Lê belê bê tehdîtê tiştekî din nehatiye kirin."

Li cem vê şovenîzma hov û şirigiya sucê erjeng yê D. Avcıoğlu û yên weke wî, M. Belli û yên weke wî, hîn bi dizî (lê belê cardin jî eşkere ye) ala netewekariya Tirk (ya netewekariyeke ku dixwaze Marksizm-Leninizmê bi maske bike) bi hemû hebûna xwe bilind digre û wê weke "erka sosyalistan ya dîrokî" dihesibînin. M. Belli ku di faşizma nijadperest-Turanista Turkeş de jî aliyên erêni dibîne, di mesela Kurdan de weha dibêje:

"Me bêlî kir ku em ji bo civakên aktif û bi taybetî jî ji bo Kurdan perwerdekirina bi zimanê zikmakî û çandî, di komereke merkezî, laîk û şoreşger de, di birêvebirina perwerdekirinê de bu dibînin…

Biratiya di navbera Tirk û Kurdan de, ku ew digêhêje rîçên dîrokî, li Tirkiyê yekitiya netewî, bi kîjan awayî be jî, yekitiya erdê Tirkiyê were baltekirin, him digêhêje akamên dijî berjewendiya Tirkan, him jî ya Karden û li vê herêma dinê rewşa emperyalîzmê xurt dike". (bmx)

Ma ev ne şovenîzma serdest bi xwe ye? Di gotinê de aliyê wekheviya milliyettan e, bi rastî imtiyaza dewlet çêkirinê demokratik yên weke "yekitiya netewî", "yekitiya erdê" ve ji holê radike, ma ev ne bi terzê herî adi ye, ku parastina newekheviya navberan milliyetan û imtiyazên burjuva Tirk kirin e? Sosyalîst, ji bo lehê kîjan netewê be bila be dijî îmtiyazeke herî biçkbe jî û yê newekheviyê ne. Lê belê li Tirkiyê, heta îro dewleta netewî çêkirin îmtiyaza netewekê, ya netewa Tirk e û ew rewşa îro jî wisa ye. Em komunîst weke tu îmtiyazekê naparêzin. Mafê dewlet çêkirina netewa Kurd bi hêza me ya hebûyî biparêzin û diparêzin. Giramiyan ji vî mafî re heye; em, piştgiriya rewşa bîîmtiyaz ya Tirkan li ser Kurdan (û li ser milliyetên din jî) nakin, em girseyan hînî bêşik pejirandina vî mafî dikin, dînî redkirina mafê dewlet çêkirinê di bin îmtiyazên yekdestiya netewekê de, dikin. Hevrê Lenin wisa dibêje:

"Eger em diruşma mafê cihêbûnê nedin pêş û wê neparêzin, wê de mê emê hatibin litika netewa serdest, netenê ya burjuvaziyê, lê belê ya derepgen feodalan û despotizmê ji".

Burjuva me ya navçe, ya ku di karakterê milli de û oportunistên me yên sosyalîst, li alîkî pozekî weke dijî emperyalîstan didin, li aliyê din û bi dizî di lehê burjuva Tirk de bi çardestan xwe (bi eşkere) dirêjî demokrasîyê dikin, destên xwe yên din (li pa) xwe dirêjî paşverû û ajanên polîsan, netewekariya hov û fanatîk ya Turkeş, nijadperestiya feodal dikin, bi wan re şirigatiya sucan dikin.

Çawa ku bindestiya milli bi tenê îktidarên burjuva komprador û axên erdan pêktinin jî ewqas şaş e. Burjuvaziya Tirk, di karakterê milli de (Doğan Avcıoğlu, İlhan Selçuk û yên ku di şopa wan de diherin, temamî netewekarên Tirkan), oportunistên me yên ku tu ferqeke wan ya biçûk ji wan tune, oportunistên weke (M. belli, H. Kıvılcımlı, Aren-Boran yên din hîn bi dizî revizyonistên Şefakê) di pêkanîna bindestkirina milli de şirigên sucên burjuvaziya komprador ya Tirk û axên erdan in. Ku li hember netewekariya van a bi dizî jî tekoşin neyê dayîn, li ser Karker ê kedkarên tirkan jî şopên vê netewekariyê jî neyên rakirin, nikare di navbera karker û kedkarên jî cûre milliyetan, baweriya hev, yekitî û piştgirî were avakirin.

Dûmahik Hêye

KARKERÊNÊ TEDÊ WÊLATO Û SARÊ BİNDESTO JÛBENE

SÊWETA SAZÛBÎYAYENA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

astarê bolşewîk

AMOR: 22 · GÛLANE 2003 · BIHA: 750.000 TL

Serdaro komünist Îbrahîm Kaypakkaya'î yadkeme. 18e Gûlane xo vîrra meke!